

AKATALPA

Ekim 2012 - Sayı 154

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

İbrahim OLUKL

Halim YAZICI

AHMET ABİ'MSİN

Savaştepe'nin Karacalar Köyü'nde bir kızın
Arkasından sen adını seslenince
Omzundan düşürerek kırdığı
Testiden beri Ahmet Abi'msin

Sabah sabah sıraya diziyorum kırgınlıklarımı
Bundandır
Kimi okul kaçağı yatılıdan, kiminin saçları uzamış

İzin verir misin Ahmet Abi
Yolum nereye düşerse düşsün
Şu arkadaşım arkamdan gelir
Diyeceğim bir yere gideceğim

Toprak çıkarmaya çiçeklerinize
Karşılıksız arayıp sormalarınızdan

Muammer KARADAŞ

ÇOK LİRİK

Saraya vuruyor yüreğimdeki balık
Sokağa düşmüş bir lirik padişah
Savaş gözleri yumuk, aşka karnı tok
Ve bir gece yakıyor haremini- karadüş

Lirik düşman, dili ve gülü kırık
Özünde erki taşıyor her başkaldırı
Soğan cücüğü, sahte gözyaşı bu yaka
O ulu yazıtlara güvercinler sıcıyor

Üvey ananın üvey oğlu, dili koparılmış ütopya
Bir ecnebinin dişleri arasında şölen artığı
Meğer kara defteri fareler yiyesiymiş de

İktidara oynuyor yüreğimdeki karabalık
Yerli yersiz esniyor bir kurtuluş savaşında

Sığınacak ne bir ilke ne bir ülke kaldı

Bahçelievler, 31. 10.1999

ATEŞ OYUNCAĞI

çocuklar için

ey komutanlar
söyler misiniz bana

neden hep
çocukları görür
kör mermileriniz?

yoksa sizin de mi
yarasalar gibi
kör oldu gözleriniz?

o yüzden mi
serçelerden korkuyor
geceleri çıkıyorsunuz
evinizden sokaklara?

korkmayın
onlar sadece
bir kurşunun
saçımızı taradığı

bizimle oynar
ateşten oyuncağı.

Buca Cezaevi, 22 Haziran 2012

Nilüfer Altunkaya, Suat Kemal Angı, Serap Aslı Araklı, Sevil Avşar, Kadir Aydemir, Yalçın Aydınlık, Naci Bahtiyar, Yılmaz Bozan, Sulhi Ceylan, Azra Çelenk, Hakkı Çınar, Erdinç Dinçer, Oresay Özgür Doğan, Pınar Doğu, Necdet Dümelli, Öztekin Düzgün, Ersan Erçelik, Özgün Ergen, Seda Eriş, Ümran Ersin, Metin Fındıkçı, Korkut Kabapalamut, Ozan Kaçar, Selami Karabulut, Muammer Karadaş, Abbas Karakaya, Emin Kaya, Nevzat Konşer, Hüseyin Korkmaz, Gizem Okulu, İbrahim Oluklu, Musa Öz, Seyhan Özdamar, Oğuz Özdem, Ozan Öztepe, Mehmet Rayman, Emre Şahinler, Volkan Şenkal, Bekir Turbaloğlu, Neslihan Yalman, Atilla Yaşrin, Halim Yazıcı, Berker Yörgüç.

İhsan Üren'in eşi, Bursa Necatibey Kız Meslek Lisesi emekli resim öğretmeni Mesture Üren, 6 Ağustos 2012 günü vefat etmiştir. Işıklar içinde yatsın. Başımız sağ olsun...

DİLÂ'NIN GECESİ

I

Siz de bugün yakından gördünüz
Ben buyum işte;

Hayattayım,
Ama hayatın hiçbir nesnesine dokunamıyorum
Hiçbir şeyim yaşama dahil değil
Annemin kokusu bana her şeyi taşıyor
Öylece hareketsiz, duyularım yıllar öncesinden donmuş
gibi
Gölge Antalya güneşiyle hiç oynamadan,
Gözlerimden başka
Hiçbir şeyim hayata dahil değil;

Hep gözlerimle düşlerimi kurarım
Düşlerimde konuşurum
Düşlerimde aynaya bakar saçlarımı tararım
Düşlerimde çiçekler arasında koşarım
Düşlerimde şu karşıdaki siyah kediyi severim
Düşlerimde ip atlarım sevdiğim arkadaşlarımla;

Düşlerim alfabemdir benim
Annemin gözlerine bakarak heceliyorum
Mutlu döşegim gecenin perçeminden;

Ben,
Beynimin labirentinde on bir yıldır kaybolmuşum
Ne girişi
Ne çıkışı olan;

II

Yolculuk zamanı-

Dün senin gecendi
Yakamoz elleri arasında Belma'nın
Gözlerinle dolaştığın düşlerin
Son perdesi oynandı;

Güneşin ısıttığı bu toprakta
Beton duvarla ambulans arası bir yerde
Kadın erkek;

Annenin gözlerinde dalgalandı durdu
Adramytteion denizi
Babanın elinde tükenmedi sigara
Çıplak bedenini taşıırken ağaçların gölgesi;

Bugün sevginin sıcaklığı beklenen
Ağtın kemerinden geçti
Yurdundan kovulmuş bir yazın
Eşiğinde
Geceden kalma yatağından
Uçan kelebeklerin kısa ömürlü düşlerinde
Toplandık!

GİZLİ UĞRAKLARDA GEZİNLEME -5-

çiy yağıyor
yüreğini tutan gelincik

yol kenarlarından akıtıyor
sıkıntılı soluğunu lodos

aceleci bulutlar
hızla tepenin ardında

deniz kenarında yürürken
kayboldu
bulutlar içinde bir adam

küçük mürekkep damlası
sonsuzla karıştı
suda açılarak

yaz günü öğle sıcığında
terleyen asma yaprağı

nadasa bıraktım
ruhum
dinle kendini

aç bir varoşa sundu kokusunu
ada'lı mimoza

dönerci büfesini süpürüyor
okul giysili küçük kız
bakıp geçen otobüs

yitik horoz
şaşkınca ötüyor sabah sanarak
varoş sıkışığında

hafif kolalı hayatı
örtüyor yorgan
aralasan üşürüm

yatağına düzeltirken
rüyalarını topluyorum

güneşe yalvardı kar tepeleri
"n'olur bir gün daha"

papatya
bırakıyor gülümseyerek boynunu
küçük kızın parmaklarına

gelincik lekesi
duvarlara çarpan
gecesi sus pus odalarda

TESELLİ

hiçbir teselli huzur vermiyor bana
bir gün öleceğimi düşündüğüm kadar
kapının önünden şehre doğru giden
izlerimin gitgide kaybolduğuna baktıkça

dokuz yıl kimseye fark ettirmedim
sokağın ilerisindeki tepede yaşadığımı
on yıl kadar da şu zerdalinin hıştırtısında
aşkın ve pişmanlığın hesabını tuttum

söylemesi şimdi ne kolay, geçti çünkü
bu eşref saatinde anımsadığım ne varsa
yalnızlığın verdiği tuhaf bir duyguyla
belki bir gün bu geceyi de düşünürüm

fırtınanın yerden kaldırdığı karın şiddetiyle
penceremi dövüp duruyor zerdalinin dalları
uyuyasım da yok düşünce yatacağım kimse de
yarın ilk işim yeni bir ev aramak olmalı

Musa ÖZ**AÇIK MAVİDEN HÜZNE**

Eski tozlardan bir yorgunluk duyarım

Üveyikler burçak örtünür iştahla

Oradayım akşama kınala elini lafını

Biraz koyun kekiği biraz oğlan otu
Kâfidir bozkırı anlatmaya
Al işte yeleşim sözcükler ise yanı başımda

Elleme hiç zamana küflensin tozda

Gökyüzü açık maviden hüzne döner
Balkonlar terler avlular güneşe soyunur

Böceklerin boşluklarını elle ilkin
Sabaha eğilmiş yaz sonunun güleç sesini

Bir atmaca gökyüzünü çekip alır
Bir mektup o göçüğü...
Kuşların doğum anı gibi bir zamanda gel

Her zaman bir acemiliktir yazın gelişi

Bir kuş konar
Hem kırgınlık hem sevinç o gönülsüzlüğe, hem deli...

Kimi ölçersin sonra gülden artanı ölç
Yüzün senin yaz günü kavşağı

Sözlerin darasız mıydı hareli sözlerin

AYA İNECEKLER İÇİN REHBER

Bir dağa taşınır gibi geçti bütün yaz
sustuklarım, zamanla sildiklerimin yerini aldı
yer değiştirdi güneşle bir ormanın serinliği
ben göğsümü bir ormanın kalbi bildim;
nereye gitsem, göğümü sana çevirdim.

Şimdi beni aşan rüzgârlara bakıyorum da
boyumu aşan su, anıları boğdu ilk.

Mor bir kelebek gibi geçti bütün yaz
ıslak çimenlerin, kuruyan otların üstünden,
Akdeniz'i dinledim, Akdeniz'in kıyısında
gözlerim kapalı üstümde dönerken yıldızlar
bir su, bir rüzgâr, bir dalgınlık gibi gittim.

Yürüdüğüm dünya bana yürüdü
ben yürüdükçe dünyayı büyüttüm.

Üstümde serin bir ağustos gecesinin ürpertisi
üstümde ay rengi bir yelek
böyle sessiz bir gecede gitarın tellerine dokundum
balmumundan eriyen melekler gördüm rüyamda;
balmumundan rüyalar, ağustos boyunca.

Sonun da yaz da bitti, yaza yaza azaldım
sustukça kendi yaralarımı sardım.

Son bir kez daha öp ve uzaya bırak beni
süpernova! Bir büyük yıldız gibi kendime saçıldım...

Emin KAYA**MUŞAMBA YASASI**

bir ince müşamba kibarlığında
kılığımı tavanına astığım o gece
durağan bir su gibi sözcükler edindi dilim
beklettiğim onca yüzümü çıkarıp serdim ortaya
hava birden mosmor bir bileğe döndü
ince derin kesiklerinde ağlayan bir çocuk sureti
gülen yüzü göründü
Salvador Dali tablosundan çiftçi kızın
eğilip kızlık zarını dikiyordu toprağın

birden bulutunu soyunmuş çıplak bir yağmur gibi
sözcüklerinden kurtuldu dilim
çekingen sözcükler öfkeli sözcükler
namussuz sözcükler
bir işçi oğlanın elinde kir pas içinde
kınından beter kalbe dönüştü

ağlaması gecikmiş bir tabut taşıyıcısı gibi
kılığımın tavanına durduğum gece
hıçkır hıçkır öldüm palyaço yüzümle

ŞİİRSEL ŞEYLER ÇELİŞİKLİĞİ

-Öyle biliyorduk sonra kuşkuyu açtık önümüze.-

Oresay Özgür DOĞAN

Sayın Eleştirmen, edilgin, etkin ve sentezci bakışınızın usta manevralarla sistemli ve ideolojik bakışlara evrildiği, önemli kıstaslarla yer yer kurama göndermeler yapan, alanlar bilgisinin güncelleştirilmiş ilgisini taşıyan, şairi ve okuyucuyu olmalar dünyasına davet eden eleştirileriniz okuduğum kadarıyla kimilerini rahatsız ediyor. Ne acı bir durum! Olabilir, nihayetinde şiirsel durumlar doğurganlığı, hep kalkınmakta olan bir idealler karmaşasında gözaltına alınabilir. Lütfen, göz bağınızı hatıra olarak isteyiniz!

Ki siz insanlığın ortak duygu ve zarafetini içirdiğiniz eleştirilerinizin ve elbette yeni imge sürgünleri verebilen şiirlerinizin rahat bırakılmayacağını biliyordunuz. Ah kanatlı kanatsız kuşları vardır acının, değişen değişmeyen kararsızlıkları... İsterseniz buna kısaca şu an üyeleri ve capcanlı tanıkları olduğumuz yüksek çözünürlüklü zamanın bilgili ruhunun olağan edebi seçkin ifrazatı diyelim ve geçelim. Ve de ardından çağırmaçlık bir söyleyişinin zilini çaldirabilecek önemli gerçeğimize dokunalım: Ne yazık, görünen gerçek, sizin uzağınızdır ve işinizi daha da zorlaştıracığa benzer! Daha doğrusu, zorun da ötesinde ortada heybetiyle bir trajedi yatıyor.

Trajedi!... Çünkü bir yanda, tutulmuş övücüler var. Ki onlar doğal olarak değere yürüyen ve irkiltlen eleştiri ve şiirlerinizin hak ettiği o güzelim alkışları esirgeyen topluluktur. Ve sizi asla anlamayacaklardır ve siz o arif ve âlim, söz sahibi topluluğun içinde bir nevi gizlenerek yaşamaya ve üretmeye devam edeceksiniz.

Diğer yanda, şairlik hâllerine seslendiğiniz kalabalığın büyük bir ihtimalle size göre nevropat şairlerden oluşan bölümü var ki onlar da yine doğaları ve etkileşimleri gereği sizi yok sayıyorlar: Sıysınlar, bu bir geçiş dönemidir. Nasıl olsa avluya leke ibretlik sofist dokunuşlar tutkusunun tadıyla şiir tarihine işlenecektir.

Sayın Eleştirmen, şimdi körkütük uçuşumun yanı başına kederli çığlığı gülümsetecek sayfayı açacağım. Evet, sevinebilirsiniz, çünkü bir şiir yok etme programını çağırıştıran bu korkunç patetik iki durumcuğun ortasında ben varım. Ben, yani isimsiz okuyucu! Ama benim de işim zor ya, neyse. Yani demem o ki sizin öncelikle isimsiz okuyuculara ihtiyacınız var. İsimli okuyucular: Şair ve eleştirmenliğinizin koruyucuları!... Evet, şiirsel dengede ayakta kalabilmek için yaramaz aşkın yüreğini okşayan yan anlamlardan söz ediyorum.

Önemsemeyebilirsiniz, ancak benim yan bir anlam olarak okumalarım, sizin o yok saymalarla örselenip küçümşenen yazma heyecanınızı yeniden yükseltecektir. Lütfen, olayın şiirsel kayda değer birinci sonucu, bu panoramik cümlemin altını çiziniz. Olayın yine kayda değer ikinci sonucu ise sizi çok daha yakından ilgilendirmektedir. O da şudur: Kimilerine göre, yazdıklarınız bir itibarlar kamelyasında misafir edilmeyince; siz, size göre destekli genetiği değiştirilmiş

toplumsal adlarıyla yürüyenleri kaba bir eleştiri formuna alıp tıraşlamaya başladınız. Ve yine sizce bu kadim tıraştan hoşlanmayanların, kamufle edilmiş kötücül kaba yazılı davranışları, yeşertilmekte olan seviyeli, uyumlu ve kontrol altına alınmış edebi umudun ana damarını beslemektedir, neyse.

Şunu da unutmayınız: Şairleri, akıl yoluyla yenedünya düzeninin iç gıcıklayıcı etik ve estetik avlusuna davet eden tavrın gizlenmiş veya anlamıyla çarmıha gerilmiş kuşku menşeli sözcükleri, bilinçaltında sabırla yeşermiş o aldırmaşlığa karşı direncin ispata meyilli öncülleriye, “artık yeter” diyen deontolojik boyalı tepki, bir dizelik sürede çığıından çıkarak bir eleştirmen cinliğine dönüşüverir. Burada “Eleştirmen Cinliği” uçrak arzusunun mor rafyalı düzmece içselliğinin olgunlaşmış hâlidir.

Gördünüz mü, maalesef taşlar yerli yerine oturmuyor ve gidişatın görkemli tipik ve olağan avcılar oklarını size çevirmiş görünüyor! Yakın bir zamanda “Onlardan Biri” olma döngüsüne bile girebilirsiniz. Hem, seçilmiş yola ve küçük çarpışmalara armağan şiirsel sempati, ölüsünü kandırmakta gecikmez. Haydi, buna da “Zamanın Dengesel Şiirsel Şeyler Yongası” diyelim.

Ama yılmak yok! Yılmanın yaşı başı da yok. Her şeye rağmen yaşamı ve edebiyatı tarife devam edelim. Keşke bir şiirsel tarife cetvelimiz olsaydı! Belki o zaman övgü ve sövgüleri yamamakta hiç zorluk çekmezdik ve ortalık süt liman olurdu.

Evet, Bay Eleştirmen, yaşam ilginç sonuçlarıyla şiire gülümsüyor. Ve lütfen bana da hak verin. Örneğin: İnceleme çemberine alınan bir şiir kitabı, “çağırışım olanaklı dilsel tavrın zenginliğinde, kendi kalbine inanarak, aynı anda yalın ve sarsıcı bir gerçeklikle, söyleyiş olanaklarını deneyerek, ironinin ve trajedinin sınırlarında, köşe taşlarını parçalayıp, yeni sözcük ve sözcük öbeklerini üretiyorsa; çatışmayı katı gerçeğin komik yanlarından aktarıyorsa, şiirsel tözü, anlam katmanlarında gizliyorsa, hayat karşısında saçmalama olanaklarını kullanıyorsa, kutsanmış değer sahiplerini hiçlikleriyle tanıstırıyorsa, düzenbazların ipliğini pazara çıkarıyorsa, varolmanın neliğini anlamlandırıyor, bilgeliğin sınırına ermek için yol gösteriyorsa” ve daha yazmaya kıyamadığım nice muhteşem saptamalarla edebiyatı on ikiden vuruyorsa, yine ve hep ortada deşifre edilmemiş küçük bir sorun yok mudur? Sessizlik... Şiir ve eleştiri gerçeğin avlusuna düştü.

Bu arada çekinmeden söyleyebilir misiniz: Kim, toplumsal yapının kutsal çanağında harmanladığı korkusunu, o mağrur benliğinde soğutup, belki de ki öyledir işte aç bir kurt gibi iştahının ışıltısında çoğalarak, haşin ve yaralayıcı varlığın özünü solumuş ince kavgaların içinden geçip şiire dokunmaya cesaret edebiliyor?

Artık bu noktada geriye yalnızca bir eleştirmen kalır. Ve o bir kahramandır. O dingin beyaz geceler için sahici olana vadedilmiş mercanköşklü saf şiir, saf aşktır. Saf Aşk: Ateşli çemberin siyam kedisi. Şimdi herkesin imgesine soralım, o öğrenilmiş kurtarıcı suskunluğa:

Kanatları altında bu göçük dünyayı nasıl barındırıyormuş? Ve sonra onların cesetlerini süsleyelim

**SU KAPLUMBAĞALARI
VE BİR SORU**

su kaplumbağalarının suda çıkardığı sesleri
anlayamadığım için kızıyorum kendime
ve kıskanıyorum onların arasındaki iletişimi
bana da bir şeyler anlatsanız, suyun hareketine dair
çıkan kabarcıkların söylediklerine dair, şayet
bu kabarcıklar sizin seslenişinizden kaynaklanıyorsa
saydım tam olarak üç kabarcık, üç harf, ya da üç hece
ama bu bir edinimse suya karşı, sıradan bir oluşum,
yine de kıskanırım onu da ben, ama değil, suda yüzmekte
olan harflerden eminim, ben varsam siz varsanız ve
sevişiyorsak
neden harfler de olmasın suyun yüzünde gezinen, şayet

siz çıkmadıysanız bir belgeselden, bir ansiklopediden,
nereden çıktınız

iyinin şımarık tansığına, fısıldayalım bilinçten içeri milis
ve oğul.

Sayın Eleştirmen, hiçliğin geri dönülmeyecek bir
biçimde yaratıyı ele geçirme çabası acımasız yalnızlıklar
doğuracağına benzer. İşte ve yine usanmadan giyinip
sessizliği uzun ve alaycı konuşacak, bilgisiyle
söylenmişten ibaret olan. Sözcüklere açacak dünyanın
kalbini o çağıran bilinmezlik. Belki, diye seslenecek,
iyimser: Şiir eğlenceli zamanlar zenginliğidir, yaşama
sürecinde zevk ve huzurun kaynaşma noktası, elimizden
bir iki çırpıda çıkan...

Şimdi kalabalığın ay ışığında oturanlar, biricik
mevcudiyetlerine önemli değerler katabilmek için isimli
en az bir şeyin anlamına sarınabilirler, tedirgin nesnelerle
günleri tüketerek... Tüketmek, şansıdır sürgünlüğün.
Neyse.

Yaslanın arkanıza Bay Eleştirmen, yaslanın ve rahat
olun. Biz burada, bu ölüler tiyatrosunda, hüznüleştirilmiş
rehavetin kirliliğine rengini arayacağız. Yaşamın içinden
çekip çıkarılan ciddiye tli sorunlara pıhtı oluşturan karşı
duruşları koruma altına alan eleştirileri önemseyeceğiz.
Örselenmiş imgelerle şiirin kapısını çalan umutsuzluğun,
el bebek gül bebek büyütülen en reva insan hâlini, belki
de beceriksizliğin daniskası bir iç yara özgürlüğünü, bir
güzü, bir uyku hâlini seveceğiz.

Yıkıntılara bayramlıklarını giydirmiş bakımlı bir
alışkanlığın, şiire küçük boşluklar açıp sonra o boşlukları
sıvayacak anlamı kör bir yalvacın eskimiş
koleksiyonundan aşırmasını takdir edeceğiz. Düşünce
çokluğu ile oluşturulmuş estetik şairler paragrafını şiirsel
bir özgüvenle imzalayacağız.

Aykırı kuşumuzla, kekremsi bir yoğunlukla övmek
istediklerimizi öveceğiz.

Ve kelimeleri sevinçten zıplatacağız, yine aldırıp her
şeye...

APİS KÜLTÜ VEYA SEKÜLERİZM

çağdaş bir Apis kültüründen sana yaklaşıyorum...
benim büyüyen bir boğa başım yok ama
durmadan büyüyen bir üçgen var aramızda...
B E L İ R S İ Z L İ K... iki köşesini tuttuğumuz...
üçüncüye yetemediğimiz... yeryüzüne dik bir açıdan...
Zerdüşt oluyoruz... Hindu oluyoruz...
Siddhartha tacını terk ediyor...
bizi açık bir alana bırakıyor... unutuyoruz...
unutuyoruz...
Unuttuğumuz bir başka alanda Musa...
bize firavunu unutturan Hüsna,
Hüsna'yı firavunsuz unutuyoruz...
Davut'u, İsa'yı, Muhammed'i sonra...
çağdaş bir boğa başının içinden...
sana sesleniyorum... değişen yok aslında...
değiştiren hiçbir şey yok...
yaşamı sağlayan kutsallaştı... bu eski
yeni büyüyen bir üçgenin içinden geliyor...
ben orda sana dokunuyorum...
aramızdan her şey geçiyor...
biz diyoruz bir b iz... ama en çok
belirsiz dediğim geriye kalıyor.

Nevzat KONŞER**ÇİLEKLİ KALP**

- Mine Ömer'e-

bir sokak çıkabilir bir kadının doğumuna
kadın İzmir yaşında da olabilir
deniz saklayıp kurumuş gölgelerinde
ıslak bir sözcüğe yanaşabilir aylak aylak
duvarlarında güneş konuşan bir günün öğlesinde

kadın şiiri doğurmuş, doğmuştur İzmir
serbestçe dolaşmıştır şehrin güzlenen eteklerini
bir kısırak bütün şiirlerini öpmüştür Süreya'nın
bir deniz, kıyısı kadar konuşmayı öğrenebilmiştir
ağzında köpükle dolaşması da bu yüzdendir sahilin

gökyüzünden devşirilmiştir kadının alnı
saçlarında yılların demir ağızlı dinletisi
sürgülü bir gençliğe çıktı çıkacak
kiraz köklü babalar
hatmi gözlü anneler için.

birileri İzmir desin doğum günlerine
birileri Kıbrıs dicsin durup dururken
-hüzün ki yırtılmaz kumaştır iyi bir bedende-
bin dokuz yüz yetmiş dört kere
çilekli bir kalbin üstüne...

AH ACIMASIZDIR UYKUSUZ SORU...

Korkut KABAPALAMUT

• Bir şiirin, uçsuz bucaksız, henüz kaleme alınmamış şiirler kitaplığından şairine doğru heyecan ve bazen de elem/endişe verici bir yolculuğa koyulmasını sağlayan temel etmen, itici güç acaba nedir? O şiir, o güne dek ilgili şair ya da başka şairler tarafından neden yazılamamış, gün yüzüne çıkartılamamıştır, eksik olan nedir? Biri tarafından yazılmayı, kurtarılmayı, bu yolla görünür olmayı o esrarengiz, ıssız kitaplıkta ne zamandır bekliyordur? Acaba, muhatap şairin erken ölümü ya da tembelliği/ihmalkârlığı yüzünden o kitaplıkta sonsuza dek beklemek durumunda kalan, kesin olarak mahrum kaldığımız çok sayıda büyüleyici şiirvar mıdır? Şiir, günışığına çıkar, nihayet evrende bir nesne, biçim olarak belirirken yararlı ya da olumsuz herhangi bir değişime uğrar, şairince ayırdında olmaksızın süslenip püslenir ya da yer yer yozlaştırılır mı? Şair kaleme aldığı o şiir karşısında neden şaşkınlığa uğrar, neden zaman zaman şiirini kendine, kendini şiirine tümüyle yabancı, sürgün, mesafeli duyar? Sabreden, etmek zorunda olduğunu bilen çilekeş şairin kulağına o sihirli, hemen hiç görülmemiş güzellikteki şiir tümcelerini çok yakından ve art arda fısıldayan kim, hangi benzersiz kuvvettir? Şair, kalemine hücum eden, bazen ışık hızıyla üşüşen bu zarif, başdöndürücü yoğunluk ve güzellikteki dizelerin, imgelerin sahibi, yaratıcısı sayabilir mi kendini kolaylıkla? Yoksa salt basit bir yontucu, yalnız bir menzil nöbetçisi midir o? Bilmiyoruz. *(Benzerlikle karşılaştık susalım/Kapalı bir avuçtur sözcük/Neden açıp da sormak ister insan. - M.C.Anday)*

• Kolaycılığa kaçıp şair dediğimiz, bu rütbeyle onurlandırıp kategorize ettiğimiz kimseler, gerçekte zaman zaman şiir tarafından randevusuz olarak ziyaret edilen canı sıkılmış ev sahipleri değildir de nedir? Şiir tarafından arada bir ziyaret edilen bu gizemli ve talihli kişiler genellikle kendilerini şair olarak adlandırmaz, buna hiç ihtiyaç hissetmez, giderek bundan şiddetle kaçınıp hicap duyarlarken, neden hemen hiçbirimizin beğenmediği, biraz bile ciddiye almadığı, aldırmadığı bazı kimseler alınlarına kendi elleriyle, büyük bir hazla yapıştırdıkları şair etiketiyle hiç durmadan ortalıkta dolanır, fiziki varlıkları, şiir olmayan şiirleri, boğucu gevezelikleri, gülünç boyutlardaki egolarıyla sürekli canımızı sıkar, keyfimizi kaçırır, kafamızı şişirirler? Bir insan şair kartvizitine sahip olmaya, bu kimliğin herkesçe bilinmesine, onaylanmasına neden samimi olarak gereksinim duyar da, bunun yerine sahici bir şiir tarafından günün birinde belki de yoklanmayı, kapısının ürkekçe çalınmasını, o ılımlı deniz hayvanının kendine ait bir arzuyla gelip oltasına takılmasını sabır ve vakarla bekleyemez; o kutlu an gelene dek kendini başka, daha kolay kavranabilir şeylerle, dünyevi uğraşlarla oyalayamaz? Bilmiyoruz.

(Mevsimler kurgularla oyaladı bizi/ Tarlaya bırakılmış bir at gibi/ Bağlı, yalnız ve özgür/ Umudumuz sabrın tutamadığı ırmak/ Umutsuzluğumuz insan kalmak içindi. - M.C.Anday)

• Gerçekten iyi, sarsıcı, kendimizi tekrar tekrar okumak, kavramaya çalışmak zorunda hissettiğimiz her önemli şiirin bir hinterlandı, çok uzun sürmüş bir mayalanma/bekleme evresi vardır, olmak durumundadır. İşte, dergilerde sıklıkla rastladığımız, kuşbakışı ve bıkkınlıkla okuyup geçtiğimiz şiirler bu altyapıdan, kaideden bütünüyle yoksun, gevşek ve sulandırılmış metinlerdir. Sabırsız, deneyimsiz şairi tarafından zamansızca, salt yazılmış olmak adına yazılmış, daha da kötüsü bir editörün süzgecinden her nasılsa geçerek dergideki ya da bir kitap sayfasındaki yerini almıştır. Pekî, bu durumda okura yönelik açık bir sahtecilik, aldatmaca girişimi söz konusu değil midir? Örtülü olarak bize bir şiir okuyacağımız vaat edilmişti şair ve editörü tarafından, ama okuduğumuz şiir saçma, anlamsız bir magazin haberinden daha fazla etkilemedi, değiştiremedi, biraz bile şaşırtıp aydınlatamadı bizi. Bir şiirin kendiliğinden taahhüt ettiği o sıra dışı deneyimi yaşayamadık hiç. Okurken gözlerimiz, ruhumuz kamaşmadı, kısa bir süre içinde olsa şiirin içine hapsolmadık/gömülemedik. Çünkü sahici bir şiirin yazılmasından hemen önce ve yazıldığı esnada yaşanması zorunlu olan deneyimi o şaşkın ya da kötü niyetli ozan hiç yaşamadı, onun ağırlığı altında ezilmedi, soluğu kesilmedi, yaşadığını zannetti belki. *(Yaşayamadım yirminci yüzyılı/Kim yaşadı ki kendi yüzyılım/Akarsuyun dilinden sezenimiz yok /Orpheus'tan sonra ben geldim/ Giz dönüş baktığımız yerde kaldı // Görüp de bilenimiz yok. - M.C.Anday)*

• Kendini durduk yere gülünç duruma düşürmenin, istemsizce deşifre etmenin en kestirme yollarından, yöntemlerinden biri de ne yazık ki bilinçsizce şiir yazmak, düşüncesizce yayımlamaktır. Şiire hiçbir şekilde yetenek ve eğilimimiz yoksa ve ne acı ki bundan tümüyle habersizsek, ya da şiire bir yatkınlığımız söz konusu olmakla beraber henüz yeterince olgunlaşmamışsak, gözümüz açılmamışsa, şiirimizin ustalarını sindirerek, gözlerimizle kazıya kazıya, belki de zaman zaman ağlayacak, sendeleyecek gibi olarak okumamışsak, bol miktarda şiir yazıp değişik platformlarda yayımlayarak, en azından deneyimli, külyutmaz okura karşı bir çırpıda gülünç duruma düşürürüz kendimizi. Bu olumsuz izlenimden, kötü şöhretten kurtulmamız da ne yazık ki yıllar alır. Halbuki biz o şiiri salt taşımakta çoğu kez sıkıntıya düştüğümüz özgün var oluşumuzun ciddiye alınmasını, şiir çevrelerinde genel bir kabul görmesini, tanınmasını, ayrık ve değerli bulunmasını sağlamak adına yazmış, bu umutla sarılmıştık kaleme. *(Umudumuz sabrın tutamadığı ırmak/Umutsuzluğumuz insan kalmak içindi. - M.C.Anday)*

Not: Başlıktaki ve paragraf sonlarındaki dizelerin tümü, Melih Cevdet Anday'ın *Yağmurun Altında* adlı uzun şiirinden alıntılanmıştır.

YİTİK

göğsünde aralar kendini
beyaz izleriyle ruh yelkenlisinin uzak düşü
arza yanıtını geciktiren ey sevgisizlik
gittikçe daralan sokaklarına akıtırısın
viran salgısını yitik ikindilerin.
soylu geçmişinin karanlık bulvarlarında
yer aç tanrıların selamına
nasılsa tutsak adımlarla ilerleyeceksin
çıplaklığın avlusunda

uzak buğu
ten tuzağında kösnül tohumları acımanın.
kamaşan tuzuyla rüzgâr
anımsatıyor bana senin nikelden doğan yüzünü.
dağınık rengi aşkın ve iksirin
soğuk matemi.
burgacında yüzyıllık ses, ihanetini saklıyor dokularında.
safranla yıkanmış adını yumuyorum iştahla.
kayıp sunağında ölgün atıyor kara damarların
gözlerin ısınısını alıyor ılık nehirlerin.
ücre kıyılarında şenlik ateşleri yalazlanıyor, arzu köz.

içimi acıtan yakut yüzlü Meryem.
sağanağından geçiriyorsun paslı kentlerin tenhalığını
sonsuzlukta bize bakıp gülümseyen parçalanmış safir.
töreni buyrukların ağırlığı altında
söndür alevini körpe tutkuların.
gövdenle sevişen kırlangıçların şarkısına kulak ver şimdi
nasıl da omuzlarımda taşımıştım gecikmişliğini,
yeni ay doğarken dinledim sesinden
dirimin şarkısını. Gecesinde aşkın dumanı çığlıksı.

avuçlarında yitik mabetlerin hissiz istenci
gizli bahçeye serptiğin tohumlar kısır
bir unutuş bu bilmediğin dili siyahı
kırılgan kendilikler edinirsin günbatımlarında yıkılan
yağmursulardan
çağırıyorum seni ey yitik boğulur gibi olduğumda
bırak iki vuruş sabah yeli dirensin adının notalarında.

11.11.2011

52

SUYUN ZIRHI

I.

Terzilerin vasiyetini yazmada sıra
Orkestra yeniden kurulurken
Yeniden okunurken şiirler

İnsan kendini ne zaman sever
Kaçınıcı sözcükte
Bazı duyguların sarayı yoktur
Ey cennet! Çok mu beklettim seni
Çünkü en çabuk sözcükler yorulur

Çünkü kaç kere öptümse cehennemi
İlk sözcükler yanar
Yeraltı hangimize ayrıldı ki
Kimbilir kaç sözcük geçti ömrümden
Kalelerim kimbilir kaç filin dişinden

sonsuzluk: zamanın mesaisi
yani camın kuma hasreti
yeniden sayılacak hatıralar
kim sözcüklerle yetinebilir ki

yeniden kapanacak gül
o mutasavvıf akşamlarda
kime benzeyeceğiz kimbilir
yüzümüz erince kemale
sözcüklerin kışında
gün gelir her toprak döner mezara
doğanın hatırası yoktur
kaç kuş eksildiye sözcüklerden
yeniden kurulurken orkestra
şehrengiz yeniden yazılırken

o sonsuz tatminsizlik
ah hazırlıksız yakalanmanın büyüü

III.

çünkü terzilerin vasiyetini yazmada sıra
kemiksizdir bazı duygular
çünkü suyun zırhı yoktur
ve hiçbir acı ölçülmez ışıık hızıyla

kim varabilmiştir oysa cennete
terzilere vasiyet yazandan başka.

Nisan 2012

SÖZCÜKLERİN EFENDİSİ'NE MEKTUPLAR- 5

Nilüfer ALTUNKAYA

Yaz sonu

Yazın sonuna doğru insanda dinlenmişliğin, huzurun, sorumlulukların biçimlendirdiği zorunluluklardan ve en güzeli zamandan enikonu kopmuşluğun verdiği bir boş vermişlik hali oluyor. Bu duyguya artık eylülün hüznünü ve doğanın kışa hazırlanışının verdiği burukluğu ekleyebiliriz. Özellikle de Eskişehir gibi kışı zorlu geçen bir şehirde yaşamak, benim gibi yazla dolup taşan birine bir sürü eyvah duygusu katıyor.

Yaz boyu konuştuklarımızdan seçtiklerim ya da konuşamadıkça birikerek yorgunluğumu kronikleştiren birçok konudan eleğin üstünde kalanalar, bu mektubumun içeriğini belirleyecek.

Öncelikle belirtmeliyim ki seninle olan paylaşımlarımızdaki içtenlik ve hiçbir çıkar gözetmeksizin edebiyat eksenli paylaşıtlarımızın yarattığı coşku gerçekten besleyici ve onarıcı oluyor benim için. Umarım bu iletişim, tek taraflı bir hayal kırıklığına dönüşmeden uzun zaman devam eder.

Evet, yazları güncel yaşamdan koparak çoğu zaman haber bile izlemeden, basını takip etmeden kendimi zamandan soyutlayabiliyorum. Başka türlü katlanmak ve hayata karşı dengemi koruyabilmek mümkün olmuyor bazen. İnsanın duyarlılıklarını köreltmeden dengesini koruyabilmesi ne kadar zor! Bir ara sık ve uzun süren ağlama nöbetlerim olurdu. Dramatik bir haber, ülkede ve dünyada olan bitenlerin omuzlarıma yüklediği o çaresizlik ve kısırlılık duygusu ve bunları sözcüklere dökemiyor olmak, pekiştirdi bu hallerimi. Sonrasını anlatmak mümkün değil...

Sağlığını yoluna koymak adına verdiğim mücadelelerden sonra kendi yaşamımda, yakın çevremde, ülkemde ve dünyada sürüp giden haksızlıklara gözü yaşlı bakmanın anlamsızlığına mı vardım yoksa yazarak mı avuttum kendimi bilemiyorum. Elbette bunlar kendi içinde oldukça katmanlı yaşam deneyimleri olduğu için sana daha ayrıntılı anlatmamam. Ama çok fazla dillendirmediğim bu ağlama nöbetlerimden söz etme nedenim, benim yaşadıklarımın benzeri olduğunu sandığım bu tür duygusal boşalmaları Marguerite Duras'ın da yaşamış olması... Muhtemelen onunkiler daha ciddi depresif kökenleri olan, alkolün etkisiyle daha şiddetli yaşanan nöbetlerdi. Belki de çok fazla duyumsamak ve algılamakla, yazmak ve yaşamak arasında incecik bir bedene hapsolmuş olmanın o derin izleriyle dolup taşmakla ilgilidiler.

Ben ki bazen bir hava boşluğunda çekimsiz, eşyasız, bedensiz kalakalmanın ve bunları kimseye anlatmadan kapkaranlık bir çılgınlıkla boğulmanın bedelini yalnızlıkla ödüyorum. Sözcükler uzak kıyılarından yanıp sönerek uzaklaşan ışıklar gibi ulaşılmazlar. Bunu kabullenişim, en büyük zaafım. Çünkü eylemsizlik derste anlatır gibi kolay tanımlanamıyor yaşarken...

Anımsıyorum gideceğin gün, Kıbrıs Şehitleri'nde yürürken söz ettim sana Marguerite Duras'a olan sevgimden. Eğer modern romanla ilgili bir çalışma yapılacaksa onun çok iyi incelenmesi gerektiğini söyledim. Ama Yann Andrea ile olan aşklarını konuşmadık sanıyorum. Bu aşkı yazmıştım. Bence edebiyat tarihinin en ilginç aşklarından biridir. Aşk'ın zamanı, bedensel hazları nasıl aşabildiğinin çağımıza kalan bir kanıtı gibidir bize kalan iki roman. Biri Marguerite Duras'ın yazdığı Yann Andrea Steiner, diğeri ise onun

ölümünün ardından Yann Andrea'nın yazdığı, O Aşk... Mutlaka okunmalı.

Marguerite Duras'ın *Yazmak* adlı kitabı da yazıya bulaşmış herkesin uğraması gereken bir duraktır. İşte bu kitaptan ağlamak ve yazmak üstüne söylenmiş sözler;

"...ve insan bir kez olsun gözyaşı dökmezse, yaşamı boyunca başka hiçbir şeye gözyaşı dökmez. Ve hiç gözyaşı dökmemek, yaşamamaktır.

Ağlamak; insanın yaşamında ağlamış olması da gerekir.

Ağlamanın bir yararı olmasa bile, insanın yine de ağlaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü umutsuzluk, dokunulabilir, elle tutulabilir bir şeydir. Kalıcıdır. Umutsuzluğun anısı, insanın içinde kalır. Bazen insanı öldürdüğü de olur.

Yazmak.

Yapamam.

Kimse yapamaz.

İtiraf etmemiz gerekir bunu: yapılamaz.

Ve oturup yazarız.

İnsan içinde bir yabancıyı barındırır: yazmak, işte o yabancıya ulaşmaktır. Budur ya da hiçbir şey değildir."

Dergilerden

İtiraf etmeliyim ki eskisi gibi titizlikle dergi okuyamıyorum. Dergi takip etmeyi seven biri olarak böyle bir kopuş yaşıyor olmam üzücü tabii. Bir kere nicelik olarak yetişmek mümkün değil, böyle bir zorunluluğumuz da yok ama yazar birinin en azından ülkesinde çıkan edebiyat dergilerine gereken duyarlılığı göstermesi gerekiyor. Tabii ki iyimser yaklaşırsak yeni dergi oluşumları sevindirici ama nicelikteki bu artış okur sayısına yansımayınca da ortaya hazin bir tablo çıkıyor. Çünkü bir yandan içerik, söylem, tavır ya da kadro anlamında hiçbir yenilik barındırmayan yeni dergiler doğar doğmaz eskiye ekleniyor, bir yandan da dergiyi sürdürmek adına nitelikten ödün veriliyor. Attilâ İlhan'ın en sevdiğim dizelerindendir, evet ; "çoğalmak neyse ne azalmak zor".

Yine de dergilerde yayımlananlar hakkında çok şey birikiyor paylaşmamız gereken.

Tahir Abacı'nın *Yasakmeyve Dergisi*'nin 57.sayısında yer alan "Şiir Yıllıkları Ne Kadar Yıllık?" adlı yazısı yıllıklarla ilgili tartışmaların düzeyini yükseltecek bir yazı olarak ilgimi çekti. Oldukça gerçekçi bulduğum değerlendirmeleri bana bu konuyu yeniden düşündürdü. Yıllıkları ne kadar takip edebildiğimiz bile şüpheliyken bu konunun bu kadar gündemde kalmasının nedeni ne olabilir? Elbette şiir adına geçmiş bir yılın dökümünü yapmak önemli bir çabadır, kayda değer bir emek isteyen bir iştir. Zamandizimsel anlamda geleceğe sunacağı katkıyı tamamen gözardı edemeyiz. Mesele bu yıllıkların yararlı olup olmadığını sorgulamaktan öte, hazırlanış aşamasının altında yatan niyetle mi ilgilidir acaba? Aslında yıllık hazırlayanların poetik nesnelliğini sorgulanırken -ki bu da hiç de öyle kolay altından kalkılabilecek bir iş değildir- söz konusu yıllıklarda yer alıp almamak meselesinin de çok fazla kişiselleştirildiğini düşünüyorum. Kimse en büyük yargıcın zaman olduğunu unutmamalı...

Uzun zamandır süren Baki Asiltürk, Metin Cengiz odaklı tartışmaların son aşaması olduğunu sandığım yine *Yasakmeyve*'nin 56. Sayısında Metin Cengiz imzalı yazıdan anlıyoruz ki bu meselede artık edebi kaygılar bir kenara bırakılmış durumdadır. Kaldı ki bir taraf tutmak gerekecekse şiirden yana bir tavır almak durumundayız.

Yıllıklar konusuna takılınca benim de imzam olan "Kadın Şairler Bildirisi"ne değinmesem olmayacak. Bildiri sonrası tartışmalara katılmamak, bu karşı çıkışların poetik bir birliğe yaslanmaktan çok somut pratiğe yönelik egosal

KAWAI'NİN RÜYASI

nadasa bırakılmış
temmuz sıcaklığında
kawai öldü çocukça

kızılötesi kızlar
unuttu o yaz
buğdaylara saban vurmaya

arkadaşı hamağında sallanmayı
sürdürdü piposunun ateşinde
gözyaşlarını ısıtmayı

karısı sudaki yansımasını
daha gerçekçi buldu
aynadaki görüntüsünden

kawai rüyasında sesler
duydu temmuzböceklerinden
aldırmadı buna gözleri

diktiği bir ağaç vardı
köklerine çocukların tükürdüğü
toprağı ise salkım saçak

nadasa bırakılmış
temmuz sıcaklığında
kawai öldü çocukça

Temmuz '12

çatışmalar olduğunu anlamam nedeniyledi. Yalnızca muhalif bir kadın hareketi olması açısından destekleme çabasında olduğum bildiri sonrası olan bitenler ise bana iyi bir ders oldu, biliyorsun. Haksızca yapılan genellemelerin yanı sıra, bildirinin kendi söyleminde aydınlatılması gereken noktalara yönelik haklı, dayanağı olan sorular da soruldu. Bu bildiriler, sonuç olarak bunca gümbürtü içinde boğulup giderken birçok açıdan güvenimizi de bir kere daha zedelediler.

Bugünden bakınca işin insanı en çok acıtan yanının ise bu tür gündemlerin asıl konuşulması, tartışılması, düşünce üretilmesi gereken konuların üzerine bile bile toprak atıyor oluşudur, diyebilirim.

Edebiyat ortamımızdaki kirliliğin ne kadar yaygınlaştığı, kanıksanmış olduğundan söz ederken bile, herkesin kendi estetik algısını tepeden inme bir kaotik tavırla kabul ettirmeye çalışmasından yoruldum. Genelleşmiş yargı ve tutumların, tek doğru ya da tek çıkar yolmuş gibi sunulup, sorgulanmadan baş tacı edilmesi bu kirliliği hepimize bulaştırıyor. Nesnelliğini yitirmiş bir edebiyat yetisi, otoriter bir güç olarak tepemizde duruyor ve buyurgan bir edayla yarattığı girdaba bizi de çağırıyorsa sağlam bir yerlere tutunmanın vakti gelmiş demektir. Çünkü kirlilik egemen olana karşı gösterdiğimiz boyun eğme biçimleriyle besleniyor. Ve bu kirlilikten çılgık çılgıca bağımlı, güncel değerlere yaslanan, ucuz poetikalar üretiliyor.

BİR HANIMEFENDİNİN ÖLÜMÜ

tanıdık bir şehri ayaklarımın altına alıyorum
en büyük hareketlerimi boşlukta sergiliyorum
sağır adam kör madamın suikastçisi kesiliyor
kolumda saat olması işleri yoluna sokmuyor
ölürken yanına aldığı üçüncü şey oluyorum
inerken koşması kolay olan yokuşların birindeyiz
senin hanende müşteri her zaman haklı,
tecavüz olsa bile
yatakhaneme gelene kadar beklemiyorum
ince duvarlarımın üstü ve koyu kırmızı özün
beyaz eşyaların beyaz olmadığı evlerden birinde
köpeğimin uyutmak istediği bir sahip oluyorum

-
derken o tüm bunlara lütfen bir şey yazma diyor
olur diyorum
kalkıp portakallı kurabiyeler yapıyorum
soğuk çaylar demliyorum
biraz da empati
kalkıp o soğuk rüzgârın geçmesi için yanında
o soğuk rüzgâr için sırı
aynalar arasında uyuyorum
dumanlarla öpüşüyorum
yüzünü okuyorum, serseri bakışlarını
utanmaz ellerini çözüyorum onun
kalkıp
tüm bu duman arasında
onu sevmeye kalkıyorum,
aynalar arasında yok oluyorum.

Peki, nedir benim yıllardır 'yok' olacak kadar uzağında durmaya çalıştığım bu kirlilik dediğimiz şey?

Kim ki kaleminin gücüyle edebiyata, şiire verdiği emek ve özveri yerine egemen olan eller tarafından ucuz yollarla parlatılıp, hak etmeden bunun keyfini sürüyorsa, kirlilik odur.

Ne yazık ki bilim ve sanat üretirken diğer alanlarda olduğu gibi emeği hor görmek bir geleneğe dönüştü. Bu hazırcılıkla, kolaycılıkla, ikiyüzlülükle baş edemez olduk. Kimileri bu kolaycılıktan kendine yol açma telaşındayken, ne değerli kalemler yok sayılıyor... Çünkü kapısını çalacağımız halk, yıllardır sürdürülen yozlaştırıcı politikalarla okumaktan, ülkesinin sanat gündeminden oldukça uzakta kalmış durumda. Bu nokta çok önemli ama başka bir zamana bırakalım.

Söylenecek ne çok şey kaldı yine! Ama zaman da sayfalar da sınırlı...

Elbette umutluyum, bunca gürültü patırtı içinde kendine bile boyun eğmeden güzel kalan, kendi olan her sözcüklerin efendisi bu umudu besliyor...

Ve Metin Altıok'tan anımsadığım bu dörtlük bu mektubum sonuna oldukça yakıştı:

"İnsanın zor zamanda tutunacağı,
Bir dal umut vardır ya yüreğinde
Benim de gönlümde bir isli sacayağı
Hâlâ duruyor küller içinde."

ALÜMİNYUM KÖYÜ İÇİN PROLOG

Vaktiniz varsa eğer anlatabiliriz.

(KORO)

“Dumankoyu bir savaş büyütür günden güne büyüttü büyütüyor çehremizi, telaşe turaçlar uçar ufuktan uzundur telekleri gözleri gözlerimizdir icabında, yaşlı toprağımız serilir iki derin tepe boyunca, ortasında vadinin bir kaç günebakan güneşe tapar, giderse oraya ilişir bedenimiz nerede kurulursa denge, derenin dostluğunda çağlar bin türkü yakarız, su sessizliği geçer içimizden yurdunu kurar ocağımıza, demiri örse ötelere ansızın barut ve mermi yalaza durur sakın kayalar, patlar yedi rengi kırmızının turuncunun kanın, bozulur günün sıradanlığı, çeltiğimiz yanıktır toprağımızda gün be gün boşa koşar yağmur, bin türkü yakarız çağlar derenin dostluğunda, yüzümüzü otlara gömeriz yorgun bir karanfil gibi sıkılğan bir karanfil gibi tarifsiz bir karanfil gibi, içimizden geçer toprak bizi kabul etmez, biliriz hastadır dünya öyle kalacaktır ömür boyunca, her gece rengarenk bir Diyarbekir kurarız uzak yıldızlardan, dileriz mayınlara basmamaktan gelir babamız mayınlara basmamaktan geliyordur babamız mayınlara basmamaktan gelecektir babamız, biliriz çoğu berimizdedir ömrün vaktiniz varsa eğer anlatabiliriz sonrasını da, düşeriz büyük dağ vurur tokmağı, hallaç kirişinden düşer bulutlar, bulutları toplarız elbiselerimizden bembeyaz, çelik doğar bulutlardan, düş geçmez rüya geçmez, gece olduğunda bir vücuttan bir vücuda bir koyaktan bir koyağa kurşun gezer göğümüzde durmaz, kalan çocuklarıyız Midyat’ın anlamak isteriz evimizi”.

Abbas KARAKAYA

MS. RAIBLE

geceleri örgü ören bir karım olacaktı.
teflon tavaya ne der
rafadan mı yer yumurtayı
nedir en sevdiği mavi
daha sıra gelmeden bunlara
ikinci görüşte ben
dedim, karım olun, Ms. Raible

Manhattan’dan Brooklyn’e geçen
feribotlarda kanal eğitimi yapar gibi
bembeyaz bir şehvet ve dikkat ile
suya inmesi, suyu ezmesi gibi bir geminin
köpüre köpüre taşan sütler gibi
kazanından taşan üç gün
birbirimize verdik biriktirdiklerimizi

o gitti. ben kaldım
büküktür boyum
f harfi gibi

saklıyorum benim için
ördüğü eldivenleri

MARILYN AKIL FİKİR HASTANESİ

asetonla kazıyor ojeyi tırnaklarından
rujunun koyuluğu mendili kana buluyor

saçları tarak vurmaksızın, sarhoş
telleri yoluyor yeter artık makamında

adet dönemlerinde ölü bebekler
-civciv olamayan ceninlerle
bitlenme yaşlarını özleye özleye-
sancılarını haplarla bastırıyor

sivilce selülitte öz kardeş
biri izinliyse, diğeri gardiyan kesiliyor
onu iç hapsine mahkûm ederken
kıl topağı vajına, başa bela kaş-bıyık
açık görüş, kuför izni istiyor
bakmadan da durulmuyor lanet aynalara

sperm alarmlı sevişmeleri
doğumun kontrolü, kondomun sağlamı
derken yırtılıyor dokunuşun ipeği
taş gelip oturuyor kursağına yaşla

okusa deliriyor, okumasa cehalet
gülse enayi, gülme bürünü büyük
azıcık göğsü çiçeklense, sürtük
Lady Macbeth’le Ophelia sınırında
kendini konumlandırıyormuş

basit sorular ömür törpülüyor
kader midir, seçim midir, nedir kadınlık
fönün bozulduğu zihnin bulandığı arafta?

(dikkat cinnet: doktor Simone, hastanız var!..)

Öztekin DÜZGÜN

HALI

I.

Televizyon odasının parkeleri üzerinden
Mutfağa kadar düştüm, her ayak gelmiyor şimdi.

söz olmasın diye üzerime titrerken, ben
-eyvah! Diyordum, kan tadacak bedenim.

Kirlenen ben değilim,
Eskiten zaman. Üzerimdeki kir bana değil
Size ait.

II.

Varlığım kapatmaya yetmez artık;
Doyumsuz çıplaklığınız
Daha desenli bedenlerle aldatacak beni.

Kapıdaki çöp tenekesine sığmaz
nereye atacaksınız bedenimi?

BU HİSAR KARA

Beyaz perdede gölge, dediğim fasıl değil, söyleşme hiç
değil
Bu hisar kara!

Göstermelik değil- Karagözümün sürmesi
Ardına kadar kapanınca perde, Hayali kalır bir
Bir de çubuklar oynatılan
Kumar kavgasında en büyük zarı da atsan
Mekânı işletenler vurur düşeşi
Kahvehanelerden başlar daha resmi ideoloji

Bir türlü büyümez bebe ruhi
Tuzsuz Deli Bekir hiç ayık değildir

“Vatan sağolsun” en iyi afyonudur halkın

Parçalanmış yirmi beş yandan; tütüsüne sarıldığım
gömleğin yitik taş değil
Karahisar kalesinde ben yıkığım

Küçükkale’de, sevdiğim, hep büyüklerin kurbanı
Aynaya yansıyan yüzüm olsa
Kapanır susardım sırrıma

Dilime diken bağlarım

Yalçın AYDINLIK**KUM**

kumdan şehirler kurduk yüzümüzün kıyılarında
sokaklarında çocukların unutulmuş lisani
elindi sanki, yüzündü dudaklarımızdaki karıncalanan
ürperti
daha ilk dalgayla içimize çekilen yıkıntıydı.
uyandık ki bir sabah, zerk olmuş kavruk tenimize güneşin
mührü.

yanlış dilimizden döküldü kalemin kiri
yanlış ve örselenmiş.
suya mırıldandığım kavi, l
sustu payımızdaki küfran ve mırıltı
akşamın ilk saatlerinde içimize çekildi sokak.

kalktım tanrının adıyla uyandığım uykudan
sen sandım bir an yüzümden akan gölgeyi.
yoktuk, hiç kimsenin gittiği boşluktuk
vesefil bir yalnızlıkla içimdeki kagelmıştik
avuçlarımızın ıssız sokaklarından.

çoğalan bir terk edişti göğsümdeki hoşça kal
öylece, çoğalan ve bekleyen içimin kuytusunda.
taşın suyla yontulan uysal sabrıydım
vekalktım tanrının adıyla yattığım uykudan
sözcükle üfledim içimdeki kandile.

YÜZÜMDEKİ BİÇAK

Yüzümdeki bıçak hikâyesinden başlamalıyım
Yarasını arayan bıçaktan

Hayat ki
Topuklarımın dibinde hissederdim
Yüz parçaya bölünen aklım
Zilzurna sarhoş tutkularım
Şehvet kuyusu gözler

Çok dilli bir kırbaçtı şaklayan
Şişeleyip rafa koyduğum
Deniz görmüş umutlarımda

Olanca yenilmişliği ile yürümek
Kapı kollarında biriken acabalar
Ve dilimde ezik kelimeler
Ve gramersiz bir dildi
Konuştuğum

Dur
Henüz bitmedi
Bıçak yarası dedim
Yüzümdeki dedim
Herkes susasım var dedim
Bazen kelimeler yakar ya kâğıdı
Hayal ve korkularını
Bırakırsın ya tavana
İşte hikâye
Yüz
Bıçak
Yara

Söylüyorum o halde
Hayat sorgulardan kapkara çıkmaktır

Erdinç DİNÇER**MUSON YAĞMURLARI**

II.

içimde tazelenen yas çiçekleri
dudaklarından dökülen
sözcüklerle büyüyor
evlerin içinde odalarda
sallanırken beşikler
kaç sabah uykusuz kaldım aklım
kapıların ardından gidip geliyor

bir kadının güvercin gözlerinde
gördüm zeytin ağaçlarının kara ve kırgın gölgelerini

ah tanrım
anneler bilirim
acılarını kucaklarında taşıyan
anneler...

ağustos iki bin on iki

ASLA TÜKENMEYECEK BİR DOĞAL KAYNAK: TÜKETİCİ

Sevil AVŞAR

Kurtuluş Savaşı Türkiye'deki tüm halkların ortak iradesiyle yapılmıştır ve savaşın hedefi Osmanlı Devleti değil, İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar vb... emperyalistlerdir. Bu gün kimlikçilik oynayanlar doğdukları, doğdukları ülkenin temsilcisi olan Türkiye Cumhuriyeti devletini, ulus devlet şemsiyesi altındaki halkları hedef almaktadır. Emperyalistlerin kışkırttığı Bulgarlar, Yunanlılar vb. doğrudan doğruya Osmanlı devletini hedef almış, kirli bir savaş sonucu bağımsız devletlerini kurmuşlardır. *Türklerin kurtuluş savaşı bir ölüm kalım savaşıdır. İmparatorluğun egemenlik alanındaki tüm halklar bağımsızlıklarını kazanırken küçük Anadolu toprağına hapsedilen halkların savaşı, geç kalınmış, mecbur edildikleri bir savaştır. Kimlikçilerin yaptığı gibi devleti, sivilleri değil; emperyal güçleri hedef almışlardır.*

Kimlikçiler Türkiye'nin dört bir yanında bütün yerleşim birimlerinde özgürce yaşamakta, itibar görmekte, iş kurmakta, statü sahibi olmakta; sonuç itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin eşit vatandaşları; hayatın her alanında önemli aktörler olarak yer almaktadırlar. Son 30 yılda bu tablo değişmiştir. Bu durumun müsebbibi devlet değil emperyal çobanlardır.

Devletin kuruluş dönemindeki hatalara o günün konjonktürüne uygun olarak milliyetçilik perspektifinden bakılabilir. Malumun ilamı olacak ama dünya tarihinde hangi egemen devlet meşruiyetinin sorgulanmasına tahammül etmiş ve isyancıları bağrına basmıştır? İktidar olmanın gereği bir reflektir devletin yaptıkları.

Bugün iktidarın en önemli enstrümanı olan ordu itile kakıla köşeye sıkıştırılmıştır. Dünyada hangi egemen devletin ordusu böylesine sindirilmiş, böylesine bayağı bir taarruza maruz kalmıştır? Herhangi bir çatışmanın ortasında kaldığımızda (Ortadoğu'da yaşıyoruz bilindiği üzere) varlık sebebi sivilleri korumak olan ordu bu kadar zayıflatıldıktan sonra kimi ve hangi kutsal savunabilecektir? *Ordusu olmayan ya da ordusu kukla haline getirilmiş bir devlet tasavvuru ne kadar gerçekçidir?* Çok yakın zamanda Fransa'da Yeşiller'in cumhurbaşkanı adayı, resmigeçit törenlerinde ordunun yer almamasını istediğinde kıyamet koptu. En özgürlükçü, en eşitlikçi, en adaletli; devrimcilerin anası, babası Fransa, ordusuna toz kondurmazken biz ordumuzu yerden yere vurduk.

Dünyanın en büyük ekonomilerinden biri olan Türkiye güçlü ordusuyla muktedirlerin korkulu rüyası olmaya adaydı. Türkiye'yi yamalı bohçaya çevirerek Türkiye tehdidini ortadan kaldıracaklarını gördüler ve 30 yıldır Türkiye'de yaşayan herkesin elleri kirli... *Türk'ün de, Kürt'ün de... Hükümetin'de, muhalefetin de... En kanlı, en kirli eller ise tribündekilerin elleridir. Böylesine önemli bir savaşın yaşandığı bir ülkede tribündekiler vur patlasın, çal oynasın, alışveriş merkezlerinde küresel patronların sunduğu sanal ya da gerçek her malın alıcısı olarak gözleri, vicdanları kör edilmiş bir halde asla tükenmeyecek bir doğal kaynak; "tüketici" olarak savaşı finanse etmişlerdir.*

Bu küresel dünyanın bütün ülkelerde talep ettiği bir varoluş biçimidir. Uslu birer tüketici olanlar promosyonlarla ödüllendirilecek; promosyonları kapabilmek için Pavlov'un nezaretinde zil sesini bekleyeceklerdir. Hayatımızı kuşatan reklamların dilini anlamayan, alışveriş merkezlerindeki kasiyer kızların dilini bilmeyenlerinse acilen anadil hakkını

aramaları gerekmektedir. İhdas edilmiş mikro devletlerinde ana dillerinin konuşulduğu alışveriş merkezleri kurulacaktır çünkü.

Yaklaşık 30-40 yıldan beri ticaret küreselleşti. 30 yıl önce birdenbire Türkiye'deki kimlikler, aidiyetler farklı kültürler keşfedildi. İçtenlikle inanıp daha fazla hak talep edenlerle, senaryoyu bilenler çok pahalı bir filmi gösterime koydular. Bedeli ülke çocuklarının kanı olan...

Benzer bir film Tunus, Mısır, Libya, Yemen, Suriye gibi ülkelerde çekildi. Yönetmenler, senaristler, kameramanlar, başrol oyuncular küresel patronlar; ölen, öldürülen zavallı figüranlarsa bu ülkelerin cennet vaat edilen halkları... *Vaat edilen cennet alışveriş merkezleri, vaat edilen ödül ise küresel üreticilerin tapon mallarıdır. Bu arada "Cambaza bak" derken kaşla göz arasında petrol kuyularının, rafinerilerin sahibi değişmektedir.*

Ekranların önünde afyonlanmış halkların bu senaryoyu fark etmemeleri için eğlence endüstrisi son hızla çarkı döndürmekte. *Sanayi Devrimi sonrası fabrikaları dolduran üreticilerden Enformasyon Devrimi sonrası alışveriş merkezlerini dolduracak tüketiciler olmaları talep edilmektedir. Çıkarılan yangınların, bütün kavgaların sebebi budur.*

Türkiye'de beceriksiz, basiretsiz hükümetlerin, bazı kamu görevlilerinin, mezhep sırtmasına yakalanmış bazı uğursuz meczupların Kürtlere, Alevilere vb... insan haklarını ihlal edecek politikalar uygulamış; davranışlar sergilemiş olmaları Türkiye Cumhuriyeti'ni mahkûm etmeyi; hukuk dışına çıkmayı gerektirmez. *Kaldı ki Türkiye'de devlet Türkleri de akla, hayale gelmeyecek şekilde baskı altında tutmuş; iktidarı sorgulayan her muhalifi cezalandırmıştır. Yani Kürt, Türk, Alevi, Sünni her muhalif payına düşeni almıştır devletten. Hal böyleyken Türkiye Cumhuriyeti'ni bilinçli olarak soykırım yapmakla, katliam yapmakla, asimilasyon politikaları izlemekle suçlamak; emperyalistlerin ezberlettiği replikleri tekrarlamaktan öteye geçemiyor. Gerçek bir demokrasiye özlem duyuyoruz; "çakma"larına değil. Şimdiye kadar hak ettiğimiz demokrasiye kavuşamamış olmamız hiç kavuşmayacağımız anlamına gelmiyor. Gerçekten demokrat hükümetler tarafından yönetilsedik Kürt kimliği, alevi kimliği vb... sorunlarımız olmayacaktı ve emperyal çobanların halkları birbirine düşürmek için başka bahaneler aramaları gerekecekti.*

Teröre abartılmış biçimde tepki gösteren Türkler'in yaptığı etnik milliyetçilik tamam da elini kana bulamış, şiddet kullanarak özerklik, federasyon vb... talep eden; kendini etnisite üzerinden tanımlayan kimlikçilerin yaptığı etnik milliyetçilik değil mi? Yoksa etnik milliyetçilik hakkı kimlikçilerin tekelinde mi?

Unutmadan... Bu gün Kürtler, yarın Lazlar, öbür gün Çerkezler, hafta sonu Ermeniler egemenliklerini ilan edip bir devlet kursalar; egemenliklerini ihlal edecek hangi oluşuma, hangi gruba, hangi insana hoşgörü göstereceklerdir acaba? İktidar olmak demek istesek de istemesek de "Biz ve Öteki" yaratmak; çoğu zaman ulvi duyguları kana tercüme etmek demek...

Sorun bu!...

**DEDEDEN AZ KULLANILMIŞ
BLUES**

kırk adım daha ha gayret benim dedem
salavatı akşam getirirsin
ciğerlerine merhem ellerine badem yağı bulalım hele
eski plaklardan Tanburi Cemil'i getirelim
Çeçen Kızını dizinde oynatır
gözlerini fır döndürürsün, iyi gelir ağrılarına
kalkınca meyhaneleri taşlarız, dindar dizlerin yoruluncaya
kadar, kaçır sırtımızı çimlere verimiz
bulutlardan huriler ölçüp biçersin
boyuna göre, aklına nedense sarı kavunlar gelir, diri,
kokulu
kalk gidelim dedem buranın kavunları orasından
koklanmaz
nedense babaannem hepsini tanıır
camiden teneşir alır paklarınız bir güzel
abdest alırsın, bu sefer iki rekâtlık içeriz
ağrımız sızımız kalmaz

cümbüş dinlemeye gidelim ama kimse duymasa dersin
ayakkabının topuğunu sen ez hele
delikanlı yaşını daya omzumun bitimine
köstekli saatin çarkını üç kere allahu ekber diyerek çevir
yelkovanın tavafinı tamamla bıçkınlıklara
ağzını devlet kitaplarında argo dedikleri laflarla doldur
gerçi sen en fazla deyyus dersin ve kemikli elinin tersini
en iyi babam bilir ve babam çoktan kötek ilminden
emeklidir
yazık ki birkaç derse yakalanmışlığım vardır
oğlum bu derslerden muaftır

cümbüş biter balık bardaktaki anasondan ölür
tütünü köze karılmış nargile dumanında denizler aşılır
başka adamların koynundaki eski kadınlar hatırlanır
bıçak kemiğe dayanır, kemiğin gıkı çıkmaz
bir parça ekmek tuza batırılır yaraya basılır
sabah olur herkes dağılır

sabah olur herkes dağılıdır
akşama kadar dallar budanır
incecik, yontulmuş, siniri alınmış insanlar uykuya varır

dedem çoktan yapraklarını dökmüş bir adamdır
adadır.

Ocak 2012

**BARUT KOKUSU
VE NEREDE BİR AŞK***

kadar *Bir Tanrıya yakışmayacak*
Çirkin kullar
Tanrıları olamayacak kadar
öfkeli *Tanrım!*
Ne kadar kalabalıklar...

Bir vahşeti tekrarlıyor sonbahar
Yaşananlar dışında yaşanacak bir şey yok
Uzun uzun leğende yıkanıyor çocukluğum
Gençliğimin ayakları postallar altında
Omzumda uyuşuk bir soğukluğu ovuyorum
Ve büyüyeyim diye gidiyorum artık
Yağmur ormanlarına

Gidiyorum yani perdenin aydınlığa çekilen hızıyla
Alışkanlıklar ediniyorum cam kenarında oturmaya dair
Dişlerimde öpülmemiş güller büyütüyorum
Elimde koklanmayı bekleyen limon kabukları
Topları kaçan çocuklar anısına
Cebimde karavana kurşunlar saklıyorum

gelir *Bir gençlik geçti önümden*
Tutamadım
Şimdi her gece rüyalarım
Bir gençliğim vardı
İnsanlığa inat
Tanrıya bile özür diletir

Biliyorum toprak içinde erimez menekşe
Gül kovuşmaz dikenine solmadan
Ah biliyorum yarımdır şarkısız gelen bahar
Hınçla sıkılan kurşunlar
Kavuşmaz kalbime

Eritmemişsem yüreciğini yüreğimde

Yine koşarım ben kavga olsun ne demek
Telaşla uyanırım pencereye taş atınca
Hızla giyinirim hırsımı
Yağmurda koluna girerim
Topu kaçan çocuklar anısına
Marşımız nerede kalmışsa
Oradan bağırırız.

Mezarımı sırtlayıp
Öle öle yürüyeceğim!
Her öldüğümde kendimi
Kendim toprağa gömeceğim!..

*Askeri Lise anıları ve sigarayı avucunda saklayıp içen
çocuklar için yazılmıştır.

NIKÂH ŞAHİDİ

Perdeler kapandı. Perdeleri kim kapattı?
 Bir duman yayılıyor içime. Tak! Tak! Kim var orada?
 Saksıdan sesleniyor yaprak; kimse yok! Kimseler yok!
 Kimse kalmadı elimde
 Hiç kimse kalmadı içimde
 Devetüyünden yapılmış parıldayan bir kırbaç
 Sorguluyor duvarları
 Balkona açılan kapı, demir parmaklıklarla örülü pencere
 Yanıt bağıra çağıra yitiyor kendini; titriyorum
 Hatta daha dün gece içime boşalmış bir şişeden süzülüyor
 o yanıt
 Acı'yorum
 Kayıp dosya bulunamadı diyor terbiyesiz bir adam
 Bıçaklasam bir yerinden belki dincecek ağrım
 Boş ver diyor, değmez diyor az önce ciğerimde beni
 yaşayan duman
 Adam arkasına bile bakmadan kaçıyor, önce perdeler
 rahatlıyor
 Ama yarın, yarın var ya yarın
 Nasıl bir gün bekliyor aklımızı, biliyorum
 Bahçelere çıkabilecek miyiz utanmadan?
 Kardan adam yapabilir miyiz bir bahar sabahı
 pamuklardan?
 Doyasıya ağlasak bağışlar mı annelerimiz
 çocukluğumuzu?
 Perdeleri yakmak istiyorum, hayır
 Kana bulamak mutsuzluğu

Amcamın oğlu evlenecekmiş, dün haber verdiler
 Bir gülümseme yayılacakmış doğaya, içten, sağlıklı
 İşte şurada, şu gün, filanca saatte

Sakın gelmesin demişler

Bu saatten sonra benden sorulsun
 Birinci tekil şahsın türlü halleri

Bekir TURBALIOĞLU**BAĞIŞ**

biz evrenin azat edilmiş çocukları
 yılıkiya bırakılmadan önce edindik
 yüzümüzde dalgalanan haleyi
 gündüz başka bakarız gece başka
 göz çukurlarımızda iki kor
 iki kıvılcım

çoktan bağışladık kaybedeceklerimizi
 albatrosa kıyastır kanat açıklığımız
 ne hayal lobu taşırız ne haya lobu
 sığmayız ağzını göğe açsa bile kuyuya

UYUM

bu kapı bu pencere
 dilim ağzımdan
 çıktı bir kere
 daha dönmem geri
 yollar sarp olsa bile

bu çekirdek bu kabuk
 iç badem gibi soyunur
 kadınlar suyun içinde
 ben onları seyretmekten
 uyumlu dokular gibi mutluyum

bu resim bu dünya
 çakır gözlü bir kız görsem
 benzetirim ben onu bozkıra
 dağların taranması gerekir
 buğulu dokunuşun sonu yağmur

bu güverte bu yelken
 rüzgârını çekiyorum içime
 akşam sabah derken
 yosun köpüğü gibi uzan yanıma
 beni gördüğün yerden başlıyor gökyüzü

Hüseyin KORKMAZ**MALATYA TADINDA BİR
YILMAZ GÜNEY FİLMİ OLSA**

kuş sesini gölgemin üzerinde topladım verdim ağaçlara!
 sanki şehid-i Kerbelâ nüshası her bir Hüseyin!
 Hüseyin âh, Malatya tadında bir Yılmaz Güney filmi olsa!
 seyircisiz, sinemasız hep gösterimde-- ücretsiz üstelik!

rüzgâr tüylenir esmeyi beklemekten gönül dağında
 gördüm, aşk çölü benim de mahşeri sıkıntı kimin işi
 bütün bir gece hem izledim hem ağladım sizi
 çok kişilik yalnızlığınızım henüz-- senaryosu hatasız!

çekim hatası var, şahmeran yalan değil güzelleşmiş yılan!
 şiirin ve şairin öcüne benzemez yılanların öcü, saklan-
 diye bağırdım da kendime yakın çekim, yaza uzak iklim
 bir film çektim kuşlara da-- yarı Türkçe yarı Kürtçe öter
 üstelik!

şiir,masum-u pak evladı kuma yazdım, kim öldürebilir ki?
 izleyin,arılar semahını döndü sahne sahne her bir
 Hüseyin!
 Hüseyin âh, Malatya tadında bir Yılmaz Güney filmi olsa!
 seyircisiz, sinemasız hep gösterimde-- ücretsiz üstelik!

TOHUM KÖTÜ

kan grubu gibi ten uyumu
arzuyu baştan dışlar temas

gözlerin diyorum, kızkalesi
gecede yalnızlığı arayan
dokunsam kalbinin hangi hecesine
karlı mart serinliği
genç bir dulsun
umutların ham hayal
gülünç duygulara sarınmışsın sıkıca
insan tadını unutan hormonlu
çıplaklığa ağlayan cahilsin

talancı şafağın envanterine
sayılmış unutulmuşluğun
anlamıyorum doğaya ait
mantiğa hüküm süren iradeyi
bir büyük irade
uyumsuzluğa alışmam
ısırgan tükürük

sevişmek neyin itirazı
mevsimlerin değişen yüzünde
yıkı yıka temizlenmez sözcükle
ruh kirliliği
ten sadakat vaat etmez
omuzlanan yılların ağırlığı
geçmiş sırtında zehir

tohum eski tohum değil
insan eski insan hiç...

DESİBEL

bir mısra ile düşmanlığa dönüşen
ayın ve güneşin köpek kardeşliği
daha ne kadar gönyeden çıkacak
çeküle gelmeyen kelimeler
gün- baharın dilinden- kopmuştu
soğuk bir çayın dibine
ılık bir nefese boyun kırmıştı dudaklar
bıraktım orada tuttuğum zamanı
bilyelerim merdiven boşluğuna düştü
hiçbir şey görmeden
inandım gördüğüme
pencereden sarkan bir çocuk annesiyim artık
terastan bakınca hastalıklı bütün çınarlar
leyli kefeninden bir parçaya
sarınıp öylece bekliyorum
çok üşüdüm ben bahardan önce
"seviyorum" desibel yüksek olsun

SIZIN EVİN LAKIRDILARI

Anne!
Sarkıt beni balkonundan
kirli lüver zamanın
sakallarımı yadırgar mı dersiniz?
-tahterevalli çocukları

logar kapaklarına adı düşmüş yosma
pek kırılğan,telaşlı..
Haliç'in boynuna asılı sandalları kaybetti
şehvetini asla!
yapışkan tenler haritasında

denize kadeh kaldıran küstah bir liman
çapkınlığı karşı kıyıda
savaş çığırtkanlığı
kızların göğsünde;fora
savaşa hazır ve nazır deniz

ağzının yamacına iliştirdiğim
körpe dudaklarım
tutkusunu çılgın barikatlardan alır
kızıl gök ile öp beni!
proletaryanın alnından
şışşşt..sessiz ol..
bir kentin ateşe verilmesine şahit
sizin evin lakırdıları

BIÇAK SIRTİ

geldi bıçağın sapına dayandı kemik
ayırsan etinden kanatır derdin yurdunu

sapı yanan bıçağın kendini kesmeyen sus hali
kuyruğunu yutan yılanın ölüm seromonisi
gelecektek haberi dişler hindu'nun eteğinde

diyorum ille su eğridir terazisi doğru
yanılgı kırılınca bardaktaki kaşıқта
kemik bıçağa sap söz altın'a sükut olur

içimde kararlı ve çoğul yara gibi bekler bizi yasaklarımız
oysa kendini taşıyan söz kazınmalı sabır taşına
affına sığacaksa kabuğuna bağlandığım yara

başarısız isyanlar yiğitleri tükürüyor dağlarda
alnı güneşe gelen terini siliyor kayıp kızlar
ben yitiklerimi gördükçe duvaksız tarihimde
sırtında yürüyene sessizliği bileyliyor bıçak

Oğuz ÖZDEM

KORKU –III–

BÖYLESİNE ÖTELERDE OLAMAZDIM

yanımda olmasaydı
kalp gibi takıp takıştırdığım güzellikler
hep arayacağım taçlandırılmış bir ruh

fark edememişim
neler götürmüş kendilerinden başka ölümler
bu ne merak bu ne uzak
yön vermişim de rüyalarım
kendime verememişim

aşk ayrılık demeye kalmamış
çiçekler içinde acı kokuları bile tatlı
ne çok konuşmuşum / hepsi boş
olmaz ölümlerin boş zamanı
kimi yorgundur kimi yarım kalmış bir düş

Kadir AYDEMİR

YOKSUN...

Ellerinle çıkardığın
Kabuklarla doldurdun
Kalbimi neden?
Terk edilmiş, bomboş.
Oysa çöldür çöl.

Kırsan da çıkış yok
Bu kanlı akvaryumdan.

Gidişin;
Keskin bir yağmur gibi
İkiye böldü her şeyi.
Senle beni.
Benle seni.
Acıyla kıvranıyor çiçekler bile.

Yoksun artık.
Tanışmadık henüz.
Önemi yok hiçbir sözün.

Kin yok içimde
Sadece çıkmayan
Parmak izlerin...
Parmak izlerin.

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara
Yayın Danışmanları	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver, Yalçın Oğuz.
Yayın adresi	: Oğuz Eczanesi Atatürk Caddesi 101 / B Osmangazi – BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com

Serap Aslı ARAKLI

PUSLU KITALAR ATLASI*

kendimi bildiğim sürece kaybolmazdım
gündüzün karanlığında ne işim var
benim yıldızlarım aydınlık geceler için
sana sabah olsam geceler çok uzardı
ruhum daha çok biriktir
şiirin ne işi var temizlikle
çiçek ölümlerine benziyor konuşmaların
ben şimdi dağlı bir aşk yaşıyorum
şehrime şiirime ihanet etmeden
yazarken kibleme dönüyorum
sevdiğime ihanet beni bağışlasın
herkes sığmaz cennete şair cenneti nasıl
bir yalnızlığa başlıyorum diğerini bitirmeden
aşktan aşka kaç saatte gidilir
eylül benim ölmeye heveslendiğim aydır

yüreğim garip bir dünya atlası
sol tarafım buzul antarktika
sana ihtiyaç duymaktan korunmak için
yaptım ben bu sığınağı

* İhsan Oktay Anar

İstanbul, 12 Eylül 2012

Suat Kemal ANGI

KUZEY

Budanmış bir ağaç gibi yürüdüm eve.
Gömleğim tozpembe, çoraplarım kan revan.
Sağımda binlerce vapurdumanı.
Solumda uyuyakalmış tek ayaklı makasçı.
Önüm uçurum. Mevsim bahar.
Kuşların nabzının tellerde attığı.

İçinde uzak olmayan alnıma koyunca,
her dilde sallanan elini. Sızladı yeleken gözlerim.
Aklıma hayat geldi, yarım kalmışım belli ki.
Ah dalkıran, buğdaypası döken, hayal karıştıran!
Adını bilmediğim pulkanatlı yönde,
mezarlıkla evi buluşturan.

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (www.akatalpa.com), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler, İhsan Üren'in ve başka bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

M. Güner DEMİRAY

38

PROMETHEUS

Bu şaşkınlık ne
Ne bu çöl suskunluğu
Akar mı ırmaklar tersine
Hiç baş eğer mi dağlar
Toz duman içinde bir atlı gibi
Prometheus var

Küf tutmuş kuşatmalardır
Zincir sarmalında kör yıllar
Yeter ki sen kaldır içindeki Perdeyi
Göreceksin
Her inişin çıkışında
Prometheus var

Kalanlar olsa da kopan çığlar altında
Çağın sırtı güneşlidir yine
Kalmaz çukurda us tohumları
Çünkü saatler ölümsüzlüğü çalar
Keskin kılıçlar çare değil
Prometheus var

Zamanın düşünce sarmaşığı
İç yolculuğunda uyanık bir göz
Dokun diri tellerine
İşte orda karanlığın ucunda
Işığa gebe
Prometheus var

Varsın dişlerini geçirsin panter
Yine yoğun sancılarla
Dal uzar,çiçek patlar
Önüne geçilemez aydınlığın
Bil ki gecenin gündüze evrildiği yerde
Prometheus var ////

Necmettin TOPÇU

37

OLUR

bize bir şey olursa, kuşların hali ne olur
seyyar piyangocunun bir cebinde çakı
diğer cebinde yem olur.
ne olur bir kere başrol verseler yer fıstığına
belki o zaman, bütüünün hayvanat bahçelerinde bir fil olur.

yollar yenilenmiş, hayatlar aynı
kaldırım taşlarını işliyor yola işçiler.
elbet orada geceleri yanan bir lamba da olur.
gel-gör, o lamba bir gün sapanla kırılacak
bunun için, kaldırım taşlarını diken işçinin bir oğlu olur.

kaybetmişiz.
üzerine oynadığımız atlarla açılmış aramız
ee, yani... ne olur?

yıkanmış çamaşırlarımızın cebinde
hayatla aramıza yatmış kuponlar olur.
bu gece içmesek örneğin
yarın evlerde zeytin fazlalığı olur.

hep mayıs kokacağız bu gidişle
iş için, gül için, aşk için!
belki de burada başlıyoruz biz yaşamaya
her şeyin oluruna, ne olur?
ortasından ve acı veren büyük harflerle yaşıyoruz...

yaşamak?
o da olur
o da olur. /////

Sayın MAHİR KARAYAZI
Atatürk Hava Limanı Karşısı
İDTM Blokları A1 Blok Kat:11 No:366
34149 Yeşilköy-İSTANBUL

Sayın GÜLTEKİN EMRE
Karwendelstr. 58
12205 BERLİN – GERMANY

Sayın VOLKAN ŞENKAL
Kirpi Music Center
Dr Mediha Eldem Sk. No 44/20
KIZILAY - ANKARA

Ramazan AYDIN

23 ????

DENİZE KARŞI

Hey yüreğim!
Ayaklanma böyle,
Ezecekler başını düşündükçe.

Çakıl taşları gibi
Ayıklanacağız
Denizin serinliğini bıraktığı düzde.

Bir güvercin nasıl yetişir imdadına
Sus payı kalmamış bir urganın
Bıraktığı boşluğa.

Yetinmek yok, beyazlığıyla elin
Çelik nabzını duyuyorum
Nefesime yığılan gecenin.

Onur BAYRAKÇEKEN

28 BİZİM ŞEHRİMİZ

damla'ya

yine şehrimizdeyiz rüyalarımızda büyüttüğümüz
sokak başları bizim tanılaştığımız karargâhlarımız
sanki bütün dünya bizim sevgimizle dönüyor
biz olmasak yapraklar düşmeyecek
yağmurlar yağmayacak
insanlar gülmeyecek
senin gözlerin olmasa
bizim öpüşmemiz olmasa
her taraf bataklığa bürünecek

yine şehrimizdeyiz ve sarılmak ne güzel
birazdan müttefik bir rüzgâr sevgimizi harlayacak
hayallerimiz duman duman yükselecek göğe
yıldızlardan fakirlik toplayacağız ve onur ve mutluluk
bizim kavgamız sevişen bakışlarımız artık
çünkü sevmeyi haykırmanın en insani yoludur bu
çünkü sevmek işte insanın dünyaya aramağınadır

yine şehrimizdeyiz sevda türküleriyle titrettiğimiz
şimdi bir öpüşsek kim bilir nasıl şiirler yazılacak

İstanbul, 27 ağustos 2012

Berker YÖRGÜÇ

23???

AYRILIK REPLİKLERİ

Sonra ikiye ayrıldı elma
Elimde çingene falları, içim buruk.
Kanyonlarda yalnız kuşlar, hiç destansı değilmiş fırtına
Ve kasırga sadece
Amerika'da olmamış.

Hey! Elindeki yavaşça yere bırak.
Düz saçlarına biraz Ayşe ilişti.

Artık nereden baksan büyümez menekşe
Artık nereden baksan her şarkı cazdır
Ankara'ya sokak eklenir sen duymazsın
Hırsızlar pencerede saçlarını düzeltir
Sular tükenir gözlerinde Afrika teklifi
Yavaşça yanına sokulsam mı derim

Artık nereden baksan
Yarısı boş bir bardağım ben
Deniz gelse dolduramaz ////

Berker YÖRGÜÇ

10

DON KİŞOT

Ben şizofren İspanyol Şövalyesi,
Sen olmayan güzeller güzeli Dülsinya.
Olmayan bir yerde buluşmak için
Ayrıldığımızda,
Gelmemenden anlamalıydım
Senin bana göre olmadığını ////

YÜZÜMDEKİ KUYU / METİN KAYGALAK

Sedar ERİŞ

Bingöl doğumlu şair Metin Kaygalak birinci baskısı 1998, ikinci baskısı 2004 yılında yapılmış ilk şiir kitabı *Yüzümdeki Kuyu*(avesta yayınları) ile “Annem Sose’ye kederi ve sözü için” ithafıyla okuyucusunu birazdan etkisi altına alacağı ve hapsedeceği “keder, sır ve söz” den oluşan ablukanın sinyallerini verirken, içine doğduğu uygarlığın absorbe ettiği kültür örüntülerinden izleri şiirinde eritmeyi/mayalamayı başarmış diliyle Türk Şiirindeki yerinin özgüllüğünü genç yaşında kanıtlamıştır.

Eser, kitaba ismini veren *Yüzümdeki Kuyu* isimli uzun bir şiir ve *Mil Çekilmiş Sözler*, *Kül Sözler*, *Sose*, *Gül* ve *Kül* isimli dört şiirden mürekkep Siyah Şiirler isimli

bölümden oluşmaktadır. Şairin susku ve acının eş zamanlı yaşandığı Doğu topraklarına bıraktığı yankısı, sözün secdesine daha varmadan hiçbir sesin olmadığı boşlukta, hiçlik duygusunun rükusunda çoğalırken, acı kaynaklı kederin yıkanan diliyse yaralı zamanın şiirini yazmaktadır. Bu şiir, suskun dillerin keder debisinden fıkkırır adeta. Bu şiir kendini kendinde unutanların bıraktığı son kelimedir aslında.

Metin Kaygalak gnostik perdeden seslenir okuyucusuna, amacı tüm çıplaklığıyla yüzleşmektir bildikleriyle, insanlığa mal olmuş bilgiyi tartmaktır sezgi külçesinde. Başka bir deyişle bütün anlamlarından soymaktır bilineni, zanları. (“uzak durdum bildiğim her şeyin bilinen/yüzüne.”) Dağları ve suları unutup yeniden dönmesi suya ya da cırılcıplak bir üşümeyle kendisine bundandır şairin. Önce unutmak sonra bilinmezlik çölünün kumlarına uzanıp kaybetmek kendini. Ve unutuşun kayboluşa yönsemesinin ardından gelen hikmet arayışı... Her şeyi yeniden yıkıp, yeniden öldürmenin sebep olduğu ruh tazyiki... Yeni bir keşif olmayan O büyük Sır’a dönüş... Ama *çocukluk* ufuktaki gözetleme kulesinden alegorik dansını sürdürür gizlice. Geri dönüşlerle kesintiye uğrayan bir yoldur Kaygalak şiirinin istikameti.

“dağları ve suları unutsam, dokunsam/şimdiki zamanına çocukluğumun,/yeniden dönsem suya ya da cırılcıplak/bir üşümeyle kendime.unutsam sesimi/örneğin kırılmış onca şeyin hürmetine/sığınsam.sussam ve dinlesem o hikmeti,/çocukluğum olur bırakmaz beni, üşüdükçe/annem ve kandil.”

Duyusal olanın aldaticılığı ve yarattığı hakikat imajının sahteliğinden arınmanın gerekliliğini şair “ah, her şeyin kendinde bir sonbaharı var” dizelerinde anlatır. Doğanın derisi aslında sonradan eklemelenen katmerli dokusuyla aldaticılığının doruğundadır. Öyle ki sonbahar öze dönüştür ve oluştan yok oluşa geçişlerin yaşandığı bir dönemektir. Doğa başlangıçtaki halini alır bu mevsimde. Hiç olmadığı kadar yalın ve arındırıcı. Şair, bu dizeyle her şeyin kendini bulacağı, her şeyin ilk haline dönerek sadeleşip olduğu gibi görüneceği, başlangıçtaki ıssızlığıyla kalacağı durumuna vurgu yapar. Sözü geçen dizinin birkaç sayfa ardından “baş dönelerim:yaradılışa.bütün/düşlerini bırakıp dünyanın.karanlıklardan/bir iz çıkarabilirim.”dizeleriyle şair yine aynı başlangıca dikkati çeker. Dolayısıyla *Yüzümdeki Kuyu*’da tekvin düşüncesinin belirgin bir yeri vardır. Bu düşünce şairi, “başlangıçtaki söz”e taşır. Şair sözün kutsiyetine duyduğu inancı “bütün Divan’larını/okudum Allah’ın, kullarına söylediği/Divan’larını.”şeklinde dile getirir.

Dağların, suların, ölümün, sessizliğin ve gecenin düğümü tekrar atılmak üzere sık sık çözülür şiir boyunca. Doğanın her bir parçası kendini bulmak adına uzlettiyle tanışır, böylece acının kaynağına giden yolu keşfettirir şair bize. Çünkü her şey gibi acının da kederin de anlaşılabilirlik kazanabilmesi için kökeniyle yüzleşmesi gerekir. *Yüzümdeki Kuyu* ağda duran bir anlatı, hikâyesi olan bir susuş, beklentiği lügatinden silmiş bir bekleyiştir özünde. Ya da hikâyesi olmayan bir hiçlik duygusuyla yazılmış Doğu’nun kendine kopuk dilinin tutamağı. Şair kendini sakladığı resimde fail ve meczup olarak suskun görüntüsünü kuser. Bundan sonra acının kendiliğidir bizi karşılayacak olan yine de.

Doğu mistisizminin tanıdık göstergelerini (muskalı adamlar, yaşlı tacirler, baharat ve kumaş yükünü sırtlamış

kervanlar, remilci ve simyacılar, yorgun atlarıyla dönen dervişler,el yazmaları, seferiler, yol gösterici bilge kadınlar, zazaca dua eden anne, şeyhin eğilerek öpülen eteği, sihir, sır, meczup, sela sesi vs) bulmanın mümkün olduğu uzun şiir *Yüzümdeki Kuyu*, iç sözlerle/içe doğru okunması gereken monologlarla pekiştirilmiş bir kurguya sahiptir.

“...kimse beni yad etmiyor, kimse/beni yad etmiyor...”

“...kalbim acıt beni/kalbim acıt beni...”

“...biri dönüp dedi ki/bana: Rabbin meleklerinden hiçbir/şey umma. Rabbin meleklerinden/hiçbir şey umma...”

“...içimden bir ses; herkes/yadigârdır kendinin, herkes yadigârdır/kendinin”

“incit kendini abdal,incit kendini.”

Işığın kör olduğu yerde şair, başladıklarının ve bitirdiklerinin dökümünü yapar. Doğu’nun pusarık yüzü ifşalarla aydınlanır, ama yine de eksik kalır dil, gölgesini büyütmemeyen kelimelerle baş başa bırakır şairi. Ayinlerde gizlilik, sözde mühür esastır.

“kimseye söyleyemem bu sandık/kimin,damarlarımda kopan apansız/kasırğa neden.puslu lambalardan/aşırdığım gece,hangi saate ayarlı./sussam değişir mi Doğu’ nun/buzul çağı.hangi mavi korur/rengini, konuşsam.bak,boynumda/hala bir çingenenin üşüyen elleri./kim söyleyebilir bana/ah, unuttuğum çiçekleri.”

“...kimseye söyleyemem/ah, kimsesizliğimden.”

Çabayla sabırla bilinecek, açığa çıkacak sırlar olabileceği gibi, batini sırların da mevcudiyeti bizi sırların kademeliği gerçeğine götürür. Doğu efsunuyla, taşıdığı o büyük sırrıyla acıyı bilir. Sır soğutur dilin korunu. Oysa sır oluğunu bulduğu an büyük bir ivedilikle boşanacaktır. Bunun bilincindedir şair, dolayısıyla tuncdan kelimeler arar, sözdeki mührün bozulmaması için. Bilir ki suya terk ettiği sözlerden hiçbir şey çıkmaz, bilir ki mürekkep(dilin kâğıda akması)tamamlar sustuklarını. Öyle ki bu susku katran dilsizliğe dönüşme tehlikesini de içinde barındırır. Dilin katmerleşmesi dilde hiçbir boşluğun olmadığına işaretler. Bilinebileceklerin sınırına işaret eder. Şair dilin mührünü çözme çabası içinde olduğunu şu dizeleriyle anlatır:

“durmadan kanatıp durduğum sır/meleğin kederine incindiğim söz, kime/kırılsam eksilir gece, eksilir dil”

Kendisiyle yapılan bir söyleşide şiirde ruhuna leke olmayı yakıştırdığını söyleyen Metin Kaygalak, “başından beri bildiğim, kendime ve herkese aşına olan her şeyi kırmak isterim” diyerek devam ediyor sözlerine. Bu paradigmanın yansısını bu yazı boyunca adı geçen eseri *Yüzümdeki Kuyu*’da bulmak pekâlâ mümkün.

“uzak durdum bildiğim her şeyin bilinen yüzüne.küstüm.geçtiğim köprülerin altındaki derin sulara.yolgöstericilere sordum, bilge kadınlara.dönüp dediler ki bana:herkes bir çilingirdir aslında, ondan dışarı.tespîh tespih geçer oldu zaman, zaman zaman içinde.herkes, içinden geçer bir hayatı,döner insan, kendi olur.”

Öyle bir bilinç ki, kendine has deneyimi/yaşantı parçasını/duygulanımı bütün bir insanlığa mal etmek acizliğinden kendini bütünüyle alıkoymuş, bilakis insanlığın ortak deneyimini/yaşantısını/duygulanımını korkusuzca şiirlerinde deklare etmeyi bilmiş. Bilici görüşüyle, kutsal metinleri anıştıran söylemiyle şair, işin aslı kendi çölünde

kaybolup sırta varan şiirin peşindedir. Başka bir deyişle acıyan suyun, üşüyen ateşin pençesinde bir şiirin takipçisidir. Daha ne kadar yol gideceğini bilmediği yaralı zamanın izindeki şiiri sürer Metin Kaygalak. Herkesin tıkalı kulağını, uyku sersemi gözlerini sırta eğilen şiirinin gücüyle açarak Sur'a üfleyen İsrail'in edasıyla dirimden yoksun bedenleri canlandıracak son çığlığın habercisidir şair. Ya da herkesin kalbine döndüğü zamanlarda yalnızlık risalesini okuyan bir mürit...

“kime dönsem herkes bir perdeyle kapanır
gecesine.ne kadar gideceğimi bilemediğim
yol.güneşin daha ne kadar kararacağını,
vazgeçilmez kılanı ve vazgeçileni.anlamış
değilim hangi buğulu aynayla bakıyor hayat
hayata.giderek bir hiçlik oluyorken her şeyin,
gördüm herkesin bir yalnızlık olduğunu.
söyledim ağılu ilahisini yalnızlığın.”

Metin Kaygalak, Kürt asıllı ama şiirlerini Türkçe yazan kendi deyişiyle iki “ölümcül kimliğe” bir arada sahip şairlerimizden biri. Şiir dilinin kendisini içine doğduğu kültürel aidiyetinden yazınsal olarak koparmış olsa da bunun ruhsal açıdan da mümkün olmayacağını dillendiriyor bir söyleşisinde. Bilindiği gibi Doğu coğrafyası zengin bir etnik ve dini yapıyı içerisinde barındırır. Şair, bu farklı kültürel ve dini dokuyu ruhunun derinliklerinde harmanlayarak mükrekebine akıtmıştır. Özellikle Yüzümdeki Kuyu isimli eserini üç sacayağı üstüne kurmuştur: kayboluş, unutuş ve yeniden doğuş(hakikat). Kırbaçladığı kibrini bu seferi yolculukta yanına almayan şair, iman-şüphe, şüphe-varlık, varlık-yokluk arasındaki diyalektik ilişkiden beslenerek tanrısal buyruğa uzanmıştır.

Metin Kaygalak tragedyaya ve ağıta yakın duran şiir anlayışıyla Türk Şiirinin olanaklarını zenginleştiren bir duruşa sahip. Küçük İskender, Şiirlideğnek isimli yazısında (Varlık Dergisi Sayı:1090) Yüzümdeki Kuyu'nun gelecekte bu türden yapılacak bir çalışma için yol gösterici olduğunu vurgular:

“İleride bir destan ya da tragedya yazabilir Metin Kaygalak; çünkü Yüzümdeki Kuyu bunun rehberliğini yapmaya soyunmuş gibi. Uzun bir monolog olarak okunan kitap, hüznü bir kahramanın son perde de, son dakikalarda attığı bir tirat havasında. Sanki boğucu, ama değil. Sanki bunaltıcı ama değil. Sanki hayal ama değil. Sanki hakikat ama değil.”

Kitapta, Yüzümdeki Kuyu isimli uzun şiirin dışında kalan kısmı içerleyen şiirler *Siyah Şiirler* adı altında toplanmıştır “ mil çekilmiş sözler” bölümü yirmi kısa şiirden oluşmakta olup, ilk bölümdeki kitaba da ismini veren uzun şiir Yüzümdeki Kuyu'yu tamamlar niteliktedir. Meşakkatli bir arayışın sonunda (kayıpların ve unutuşun ardından) gelenekle olan bağına güçlendirmek istercesine dilin ve sözün mühürlü kapısını zorluyor. Sığındığı her kapıdan ya da bildiği her dilden kovulan bir günahkâr gibi hem kendi gövdesine yetim olduğunun farkına varır bu sayede şair hem de aşklara. Oysa dilin de hakkı vardır insan üzerinde. Dilin kefareti susarak ödeyen insanoğlu o vakit yeryüzü ve gökyüzünün kulakları sağır eden gürültüsünü dinleyecektir.

“artık unutabilirim
alıntılardan ibaret
şu imalı hayatımı
sığındığım bu son burçta
yakabilirim kendimi
kaybolduğum ve tutunduğum

bu en son işaretle.”

On bir bölümlük *Kül Sözler*'de sözün bir yandan günahkâr diğer yandan kanayan aynasından yansıyanlar ustalıklı anlatılmıştır

Altı kısımdan oluşma *Sose*, içindeki ağlama duvarında sözü sınayan annenin feryadını dillendirir.

On sekiz parçada yazılmış/tamamlanmış *Gül ve Kül* ise “kederden bildim her şeyi/toprağın/ve gülün ahı/kederden” diyen şairin varlık-yokluk seyrüseferinden her şeyin sözden ibaret olduğu gerçeğiyle döndüğü, sığınanında, sığınılanın da aynı ben olduğunu ayımsadığı haliyle bu kitabın bir şairin ilk kitabından beklenmeyen birikim ve iç görüyle yazılmış olduğu gerçeğine götürmekle birlikte dillerarası ve metinlerarasılığın postmodern yüzüyle tanıstırıyor şiir okuyucularını. //////////////

Duygu KANKAYTSIN

15

DURUM

gıcırdatarak gök merdivenini
soyunuruz yavaştan derin uykuya
bir yandan dökülür bardağa zaman
kimsesizlerin çatlağı şimdi yeryüzü

herkes bir boşlukta, irin dolu
çekip gitmek için kalkmak üzere
artık ne duyulur gök gürültüsünden başka
çok uzakta bekleyen yağmur
içimiz kendince bir dans
dışımız maske ///

Öztekin DÜZGÜN

20-24

MIKNATIS

Çıkar üstümdekilerden bedenimi, gözlerin muhtaç
çıplaklığıma,
Çıkar üstümdekilerden bedenini, gözlerim muhtaç
çıplaklığına.

Yere ceket serecek zaman değil; keşfedercesine iştahla
Dokunduğum her yerin üzerine katlayıp geliyor avucuma.

Bedenlerimizin hızlıca birleştiği kır gezisi rahatlığı,
Göğsümde korkunç uzuvlar, ağzımda elma şekeri var.

Ter yapışkanlık yaparmış, kuru yapraklardan öğrendim,
Rüzgâr hörgüç törpülemiş, düşen kamburumdan öğrendim.

Gökyüzünün baktığı, maviye yabancı iki bulutun çarpışık
resmi,
Gökyüzü tembel, bulut dölüyle mayalanır ağaç kökleri.

Sınır ihlali bize bütün hışırta, kılavuz gece rahminde beden
ihtilali. ///

Sıtkı SIYRILMIŞ

27

BİR ANIRMA METODOLOJİSİ

Dikkat ölüm var!

Kartona suluboyadan bir ev lazım

Kıravatım yok
Neşesi altında pirinç levha
Dişleri yapboz hesabıyla epey bir paha
Keyfimin yerinde yükselen beton biloklar
Tokiden olma bir his
Uyandığında güneşi tersten almak

Çimento gırısı dişlerde sabah
Bagetlerin sarısında hüznün ve aşk
Tango bacak arası sıporu
Kıvrak ellerin ve ayakların
Koşup yetiş kursların çağrısına
Üç adımda bir

Ama bendeniz
Kartonun neme doymuş karnında
Suluboyadan bir ev istiyorum
O eve girip çıkmamak
Güneşten ve kederden azade ///

Ünsal ÇANKAYA

30

NE KALDI

bağışladım herşeyi bedelsiz bağışladım
ne kaldı bilmiyorum içimde kinden yana
ya hiç barınmamıştı ya ben tanımamıştım
ne kaldı bilmiyorum içimde bun'dan yana

unuttum kırılanı, sormadım döküleni
bilsen nasıl aradım her bırakıp gideni
incittikçe kanadım sevdanın kör dikenini
ne kaldı bilmiyorum içimde gülden yana

yeniden sevse dedim, güneş yeniden doğsa
her sabah ilk ışıqla dökülsem günden yana
sevmedin, sevemedin yüreğim sanki korda
ne kaldı bilmiyorum içimde senden yana

gördüğüm an aklımda, sevdiğim gün aklımda
her gecemde sen oldun her günümün farkında
tomurcuktum soldurdun açamam yeni gonca
ne kaldı bilmiyorum içimde benden yana

uzak olsun dediğim mutsuzluklar bağrımda
biraz umut biraz düş yittim son uykularda
ne konuşacak hal var ne yaşanacak ömür
ne kaldı bilmiyorum içimde candan yana

Gebze, 15.3.2008

Necati ALBAYRAK

43

DEPREM

ağlamaz artık
sallanmış ya beşiği
son kez bebeğin

selviden yansı
düşme üstüne dinmez
kalbim yangını

uğur böceğim
kundağına işlenmiş
uykuda gibi

tanrı aşkına
bir mavi boncuk mudur
boşlukta dünya

niçin göçmüşse
beğenmez mi yerini
kârgir binalar

neye benzerdi
olsaydı gölgesi şu
kırık sesimin

uzak komşular
aynı göçük altında
nasıl da yakın

van'da kedinin
farklı renkte gözleri
acılar ortak

dedem de öldü
ruhuysa ağır gelen
taştan küreye

yunus'tan milat
soğuk sular içinde
sönmedi ateş //

Onur SAKARYA

47-51

AZ LEKELİ BALO

Ve herkes gitti...

Ben görmüşmüş müydüm neydim dilimde pus tadı
Varolduğunu anlamak korkunç bir travmadır oğlum
Şehirbomboş şehri, ip atlayan birkaç çocuktan başka
Kimse yok, bir de savaş aygıtları tiyatrosuna biletli
Yüzünü kapatan, hep suçlu, hem güçlü sevi arsızları
Dünyadaki en perişan klişe bu az lekeli balo
Güzü gözden düşürme, orada bir uydu var uzakta
O uydu elbette bizimdir, aşkın üç harfli bir piç olduğudur
Sabah sabah nereden ve nasıl doğduğudur karpuz kabuğunun

Ah belinda! seni banyolarda sobelemek isterim

Ey fal sakızlarına fallar döktüren ilhami perisi
Beni yorgun ve terli ve yerli fırıncı ellerine bırakma
Şimdi bana kalkıp hoş desen gelir çoraplarını çalarım
Yakarım ulan bu kenti, kimse beni sevmiyor
Sahi niye sevmiyor olabilir, ayaklarım kokuyor olabilir
Dışımı iki haftada bir, ne bileyim, atletlerim sapsarı
İçimde hımbıl bir kedi dolaşıyor desem, şaşırma olabilir
Çünkü yalnızlık tıpkı senin benim gibi soluk alır verir
Sen oğlum hayatında dayamamışsın başını zamanın
namlusuna

Kenetlen ey arka dörtlü yabancı bir cisim kadar küfürüm
Jansınımlı elletmem, bu gökyüzünü size belletmem
Yaralıyüzün bacanağıym, çok pis adam döverim
Sonra biri vardı, yaklaşık şu boylarda, pek bir yılışık
Sigaraya alışık bir maymundan tek farkım daha az kılıyım
Hem jilet çıktı mertlik bozuldu, kan ve arabesk, işte tüm
mesele bu
Hem dekart da kim oluyor, varım lan işte, acı çekiyorum
Onlar hani dünyayı becerdiğini sananlar var ya hani onlar
Büyük ofislerinde büyük planlar yapan kravatlı şişkolar
Bu dünyanın dümeni yok beyler, 21. yüzyıla hoş geldiniz

Ve siz de hoş geldiniz edip amca, şiirinizi kelinden öperim
Çıkarın kâğıt kalemi bre zındıklar kazılı yapacağım
Kim en güzel kazırsa aşkını ağaca ona akordeon takacağım
Sevişin, sevişin ey insanlık, bir ömür elizabetle geçmez
Biraz morfin doktor jekıl, düşlerim fena halde sızlıyor
Kötü kötü bakıyor kuklalar, bu televizyonu en sonunda
kıracağım
Kin çok önemli bir öğündür, hadi sivil iktidarı bombalayalım
Ve siz de hoş geldiniz mistir jim, kopuk bahçede güneşli
günleriniz
Anlamazlar ama hiç anlamazlar bir cardon neden ağlar ///

Ahmet TAHTA

36 TE'VİL

1.
İçinde eskime olan adam
Gezdirir kendi cesedini karanlığında

Açar gömleğinin son düğmesini
Kalbinde bir uçurum
Dönülmüş bütün yolların hikâyesini
Anlatır yalanlarıyla

2.
Mahpus bir uygarlık kurar
Suya düşman bir bakışı
Büyütür durmadan
Bir yara açar alınının perçemine
Dökülür tuz, dökülür sim

Ve aşkın gizli yaralarından
Şarkısı söylenir de
Yanlış ve yanlış bir tarihle sorgular bizi
Soyunuk bir gerçek sayılırsa aşk
Gizeminden dem vurur

Ve demdedir şahmaran

Bir düşlem tarlasında
Büyütür kendi ekinini
Kendi kitabından parçalar okur
Ve zehir ve kinin
Ve gece yarılarında
Esrara ota ve bezginliğe
İşler durur ölümün alfabetini

Zanlısıdır kendi cinayetinin... ////

Fatih AKÇA

32 GÜL İÇİN ACİL DÖN ÇAĞRISI

burada bir sessizlik olmalı, filmler geçip gitsin
adımı yıyorum kaç gündür, sen yoksun, açım

gül terk eder bir mektubu, kuş olur

bizi bir şiirden kovuyorlar, matbaalar üvey
ellerini fotoğraflarda bulut sanıyorum, göğüm yok

taksimetre ipin ucunu kaçıtır, yollar kördüğüm

ceplerimde büyük yanlışlar taşıyorum, adresin gibi
seni bulmaktan korkup izlerini görmezden geliyorum

yağmur yağmurluğumdan özür dilesin

sanki ılık çalsam duracak gidenler, sen sağırsın
ben bir atı eğiriyorum, papatyadan yontup
dizginleri ve dizlerim otelden serüven taşıyor
sanki beyaz çarşafalarda yeni yetme bir sevişmeyim
üstüme yığınla feryat düşüyor

gül kurur gider de dönmez inadından, dikenini öp

sen olmayınca sulu boyayla tanrı bile çizilmiyor
ben hani bir şiirde yüksek sesle bağırıyordum böyle:
“sen gitme diye,yolları oyalıyorum”

gül bir yola düşürür gölgesini, bir göğe döner hüznünü ///

Onur ÇEĞİL

33 SAYEBAN

Bengü Özsoy'a

yazıyor yazması gereken belki de
iyi okunmuyor aşk sözcüğü üstümüzde

ben sana en yakın utancımda
orda sakarlaştığımı biliyorum
yüzün kakhaha gibi gezinirken

açılması çok güç dudaklarda
sorun yeni aşklar devirmek aslında

gün Sait Faik, sinemalarda eski Hint
ya da ateşin çıkardığı seste şiir tadı
bu böyle kesilmiş tırnak gibi parlarken
dünyanın her yerinde açılan gözler
kalbinin zilini çalar serseri evler
kaldırır başını bütün sokak lambaları
bir adam en çok bir kadına uyanmalı

biraz sen susmalısın belki hep ben
çünkü her deniz köpükleriyle konuşur
sürekli alkışlamazlar mı kara parçalarını
elleri görünür akarken suların ya da
Tanrı'nın yüzü de vardır aslında yoktur
o yüzden kelimeler bağışlar insana

senin içinde düşürmekten korktuğun
çok narin çok ince bir şey var
benim içimde düşmekten korktuğum ////

erkenci sehere
vurdu suretin

her dağın derdi kendine
eşkalim bültenlerde

haziran 2012 //////////////

Serdar ÇAKICIOĞLU

18
VODVİL

üç savaşı anlattı babam
derin yarıkları geçtim sonra
limon korulukları
bu mağara flora

atmacanın kuyruğunda
uyudum bilmem
zülüflü bir kın
bir vodvil

taze kar örtüsü ve sararmış otlar
bileğimde saatin kurgusu
duvarlarına yazdığım
ilkel bir ayın ////

Suat Kemal ANGI

EVDE

Uzayın bittiği masanın örtüsünde,
çiçekler açıyor gece gece.
Açılışın sesi yok, kumaşın da.
Ne de kitabın anlaşılır bir tümcesi.
Demek ki, çiçekleri açtıran,
kapatan bilgisi hissedişin,
gözyaşı şişesini ve defteri,
taklit edilemez mucizesiyle dilin.

Koku duyum yok!
Çiçek açarken kanayan tomurcuklar var.
Ve açılıştaki, zamanın çizgi çizgi kırılışı.

Ah!
Aslında her şey ışıkmış!
Olanaklı bir uzaklığın pençesinde yanıp sönen.
Göze düşen ve gözden düşmeyi bekleyen.
Kırmızı bir yıldız gibi. ////

Şerif TEMURTAŞ

27

HER DAĞIN DERDİ KENDİNE

acı / içine akar ırmağın
kozak patladı kaşlarımda
kör olası dağlar

her dağın çiçeği kendine
burgaçlanır yağmurda ellerin
eksilir mahsulden mahsule
çiğ bulaşır yapraklarıma

her dağ kendi umuduna
offf desem yıkılır (mı)

hüznün çılgıncısı gece
uçurumlarda açan karanfil
fotoğrafları adresimdir

“UYKUDA BOŞLUK VAR!”

(Bir Yaz Okumasından Notlar)

Suat Kemal ANGI

Ahlar Köprüsü, Venedik

“Dikkat! Elit Hayvan Çıkabilir!”

“Her akşam ziyaret ettiğim ...’nin evine giden yokuşun başında bir kapı var. O taşındıktan sonra kapının kemeri karşımda işitme yetisini yitirmiş bir kulak gibi duruyor.”¹

Çocuğun dolayimsız bakışı şaşırtıcı şeyler üretiyor. Otomobilimizle Bodrum’dan Kuşadası yönünde ilerlerken, Güllük kavşağını geçtikten hemen sonra, bir başka ayırmadan Akbük yönüne saptık. Dümdüz giden ve çabucak ezberlediğimiz otobandan sıkılmıştık ve acelemiz yoktu. Mısır tarlalarının arasından dağlara doğru başlangıçta gene düz ama ilk kıvrımdan hemen sonra kendisini “çevreleyen kırla aynı yasalara uyarak” ilerleyen dar bir yoldu ve manzara birden şaşırtıcı derecede farklılaşmıştı. Sanki bir karga ailesiydik ve patikaya konup yürümek istemiştik. Yolun henüz otobanın gözleri önündeki bölümünde, birkaç yüz metrede bir, bir ağaca, bir kulübeye, ya da bir su arkına yaslanmış duran tezgâhlarda köylüler yetiştirdikleri ürünleri satıyordu. Hepsinde tek tek durup satılan tüm mısırları topladık. Tekrar yola koyulduktan kısa bir süre sonra, ilk dönemece varmıştık ki, Edip Deniz bağırdı: “Dikkat! Elit Hayvan Çıkabilir!” Annesiyle birlikte kahkahayı bastık. Otomobili kullanırken, göz ucuyla da olsa Edip’in yorumladığı trafik levhasını görebilmiştik. Belli ki köylülerin kendileri yapmıştı levhayı. Tahta levhanın üstünde “Dikkat!” sözcüğü yazıyordu ve altına, kırmızı bir çemberin içine, memesi kafasından büyük bir inek resmi çizilmişti. Geçen günlerin birinde hayvanları evcil, vahşi, çiftlik gibi kategorilere ayırdığımız konuşmayı anımsadım. Görünüşte, Edip ‘evcil’ sözcüğüyle ‘elit’ sözcüğünü karıştırmıştı. Bilmediği bir sözcükle karşılaştığında hemen sorup öğrenmek isteyen çok meraklı bir çocuk. Ama elit sözcüğünü nereden duydı ya da okudu bilmiyorum. İki öğretmen bir hata yaptık ve sözcüğü doğrusuyla değiştirdik. Tümcenin doğru hali hepimizin kulağına çok yavan gelmiş olmalı ki yanlış bir şey söylemiş gibi birbirimize baktık. Hemen sonra düşündüm: Edip doğrudan hayvanın adını da söyleyebilirdi ve bu kez tümce hiçbir yoruma açık olmayacak denli doğru olurdu: “Dikkat! İnek Çıkabilir!” Birden neden şaşırdığımızı da anladım. Aslında levhayı görür görmez aklımızdan geçen tümce de buydu, hani ya, düzelttiğimiz tümce levhayı görünce aklımızdaki tümce değildi. Edip’in ‘yanlış’ bizi yönlendirmişti.

Hayatın olağan akışı içinde, çocuğun gözleriyle sözcüklerin hayatı arasında, hata yapmanın kötü bir şey olduğu bilgisiyle kategorik düşünmeye alıştırılan yetişkinlerin unuttuğu bir ilişki var – şiirin bin bir zahmetle kazarak yeniden ortaya çıkarmaya çalıştığı bir ilişki. Ne büyük bir vakit kaybı! Bu vakit kaybını Turgut Uyar fark etmişti: “Çocuk şiiri ya da çocuklara göre şiir yoktur.”

1.

Yaz ne güzel geldi. Sıcaktan bunalmak ve şikâyet etmek de neyin nesi? Soyunmak bedava ve su hâlâ ucuz. Ağaçlar kış boyunca biriktirdikleri gölgelerle ve meyvelerle doldu. Düşünceler olgunlaştı. Yürümek hafifledi. Sunmak ve bağışlamak kolaylaştı. Aydınlık daha uzun süre bizimle ve istersek gökyüzü hep başımızın üstünde. Dünya, sanki onu yeni baştan biçimlendirmemizi ister gibi, hamur kıvamında.

İlk gençliğinizin bir temmuz ayında *Dünyanın En Güzel Arabistanı*’nı iki kişi okuyup üç kişi yaşadırırsanız eğer, “Yaz geldi, sır diye bir şey kalmadı.”² diyemezsiniz. Demeniz gerekir, ama bunu diyebilmek için şu an olduğu gibi hep üç

kişi olmanız ve dünyadan utanmamanız gerekir. Ama olsun, bu bile bir gelişmedir, yaşayabilmek bile bir gelişmedir.

Yaz bana hep Turgut Uyar’ı anımsatır. Çünkü en sulu meyveleri onun şiirinde yedim, en rahat minderlere onun şiirinde oturdum, en tatlı onun şiiri kaşdı beni, en insanca onun şiiriyle utandım, sevmeyi bile onun şiiri öğretti bana. En çaresiz peygamberle onun şiirinde karşılaştım. Şimdi yetmedi gibi hissediyorsam, bu benim cahilliğim, bu benim can sıkıntım, kendi amansız karanlığım. Biraz da hayatın ve coğrafyanın suçu, adalet duygusuyla dolup taşan şiire dudak büktüğü için.

Yaz bana hep Turgut Uyar’ı anımsatır. Çünkü Turgut Uyar’da yaz mevsimi sosyalizmi imler. *Büyük Saat* baştan sona bunun kanıtlarıyla doludur.

2.

Tanrı bir antikacı olmalı! Bu tümceyi yıllardan beri aklımda tutuyor olmamın Gosse’un teziyle bir ilgisi yok, *Omphalos*’un adını da ilk kez şu an bir romanda okuyorum. Bu saçma sapan tezi öğrenmek, yaşlı ağaçlarla, yaşlı kayalarla ve yaşlı insanlarla yıllar geçtikçe daha hızlı ve tıka basa dolmaya başlayan zihnimden, kendi saçma sapan tümceyi seçip ayıklıyor. Öyleyse, dünyayı kavrayabilme uğraşında insanoğlunun başvurmak zorunda olduğu en eski ve şaşmaz yöntem gereği, aralarında, daha çok şiirsel çabayı tetikleyebilecek güçte bir tür benzerlik bulmuş olmalıyım. “Tanrı’nın Adem’i yaratırken onunla birlikte bütün fosilleri ve dünya yüzünden silinmiş varlıkları da yarattığı”³ tezi, bir kaleyi ya da bir şehri fethetme isteğine benzetilebilir – bir seferde ve acımasızca. Bir seferde ve acımasızca fethedilen, aynı şekilde, bir seferde ve acımasızca terk ediliyor. Ama insana ya da düşünceye özgü derin acının örtbas edilemeyeceği anlar vardır. Yaz sağanakları gibi apansız bastırır ve aşılamazlar. Çaresiz bitmeleri beklenir. Böyle anlarda insan ruhu da tıpkı gökyüzü gibi bir anda kararır. Her ikisi de yanında birini arzular ve o birisinin bir kez olsun şöyle demesini: “Ağlama!”

Eskiyen giderek Tanrı’ya, içinden aşk çıkmış, kösnüsüz ve çoğunda eksik (evet, bu sözcük doğru: eksik) bedenleri toplayan antikacıya yaklaşıyor. Oysa anımsadığım kadarıyla, aşk her şeyi yeniden yaratıyordu. Bir anda ve acımasızca.

3.

“(…) Bu iki adam hâlâ, zeki iki yabancının ortak bir bilgi coğrafyası, bilinen kuralları ve belirlenmiş anlamları olan bir enformasyon bütünlüğünü paylaştığı bir dünyada yaşıyorlardı. Bugün hangi doktor klasikleri bilir? Hangi amatör, bilim adamlarıyla anlaşılır bir biçimde konuşabilir? Bu iki adamın dünyası uzmanlaşmanın despotluğundan uzak bir dünyaydı.”⁴

Alıntılanan paragraf küresel kapitalizmin ve onun taşeronu postmodern söylemin çok öncesine ait bir yüzyılı betimlediğine göre, buradaki enformasyonun henüz ahlaki güdülerle işlediğini, yani gerçeği amaçladığını ve enformasyonu sağlayan araçların da kitlesel boyutta bir mistifikasyona hizmet etmediklerini, başka bir deyişle, henüz ‘amatör’ olduklarını saptamamız gerekir. Doktor’un bildiği Klasiklerin dizili olduğu rafa da, olması gerektiği gibi, *Atina*’nın *Kara* yüzüyle bakacak olursak, en azından çağdaş İngiliz romancının da böyle baktığını varsayarsak, insanlığın bir zamanlar sahip olduğu zenginliği daha iyi kavrayabiliriz:

yakınlık – çocuğun ya da yetişkinlikte her nasılsa yitirilmemiş çocuksuluğun yakınlığı.

Mesleki uzmanlığın henüz mikro boyutta çeşitlenmediği –ve derinleşmediği– modern zamanlarda bir tür yatay uzmanlığın geçerli olduğu her türden mesleğe sahip insanlar, mesleklerine dair en özgül bilgiyi bile gündelik hayatla ilişkilendirebilme becerisine sahip idiler. Belki de, gerçekleştirmek için hiyerarşik bir izin mekanizmasının içinde yer almadıklarından, buna zorunluydular. (Meslekler hiçbir dönemde gündelik hayatın dışında olmadı.) Uzmanlığın giderek despotluğa dönüşmesi, tıpkı milliyetçilik gibi onun da yatay değil fakat hayata diklemesine nüfuz etmeye başlamasıyla birlikte ivme kazandı. Sonlu ya da sonsuz herhangi bir şeyi olduğu noktadan aşağıya doğru kazmak, eşleyen kişinin çok geçmeden kendisini bir kuyunun dibinde bulmasıyla sonuçlanır ve karanlığın içinde bilginin faşist yüzü bir kez ortaya çıkınca, bu yüze bakan insanın sersemlememesi çok zordur.

Teknolojinin kapitalist üretim-tüketim ilişkileri içinde gelişmesi ve yaygınlaşması, bilginin somutlanamaz ve deneyimlenemez karakterini sanal bir dil ile içselleştirerek her şeyi birbirinden daha da uzaklaştırıyor. Dünya küçülmüyor, insana ve evrene yabancılaşıyor.

Kuşa kuş, taşta taş demekten kaçınmanın bilgi açlığıyla karıştığı, kursaktan konuşmanın evrim gereği olduğu yanılışı içinde, flâneur-şair bu kuyudan çıkıp tekrar yürümeye ve balıkgözlerini bu parçalanmış dünyaya dikmek zorunda.

4.

Bir bakarken ve düşünür-gezer olarak flâneur'un en ayırt edici niteliği, bilgiyle kurduğu ilişkiydi. Bir mesleğe sahip olup olmaması bir yana, o, her şeyden önce ve her şeyden çok, uzmanlaş(a)mamış, her nasılsa uzmanlığa direnmiş kişiydi. Bunu da, sanırım, her şeyi her şeyle yüzeyde ilişkilendirebilen balıkgözleriyle bakarak başarabildi.

Şiir bir bakma etkinliğidir ve baştan sonra sarhoşluk (*Rausch*) barındıran bu edim, flâneur'un bakma tutkusuna içkindir. En başta kendisine olmak üzere, flâneur-şair, içindeki her şeyle birlikte kendisini de kuşatan dünyaya bakarken gördüğü anlık resimlere fotoğraf-altı yazmak ister. Yazıyla birlikte düşünüldüğünde ise, fotoğraflar, kuşkusuz bir tür büyü bozma edimidir. (Fotoğraf yazının büyüünü bozar, çünkü yazı önce var olmuştur.) Ne var ki, fotografik imgenin yazıyla ilişkisi sanıldığından daha kuşatıcı olabilir. “Sarhoş olmuş kişinin başkalarıyla temas kurması düşüncelerini dil ile açık bir şekilde ifade edebilmesi için vazgeçilmez olduğundan,”⁵ flâneur-şairin çevresini kuşatan dünyada ve bu dünyayı dolduran nesnelere sınırsız bir ilişkisellik gören gözü, sarhoşluk (*Rausch*) vurgusunu gerçek ve olması gereken bağlamına yerleştirmekle kalmaz, aynı zamanda, hissedilen ve algılanır kılınmaya çalışılan sonsuzluğun –ama zahmetli ve o oranda trajik bir çaba sonucunda görünür olan– yaşama için yanını, bir ‘olanak’ olarak modern insanın hizmetine bir kez daha sunar. Bu olanak, masadan kalkıp tekrar yürümekle başlayacaktır.

Ontolojik bir çaba olarak sanatsal edimin merkezinde, sanatsal tartışmalarda artık pek sözü edilmez olan birkaç olgu sayılabilir: melankoli, yabancılaşma, duygudaşlık, vesaire. Ben bunların arasında ‘cesareti’, sanatı tehlikeli bir uğraş olarak duyumsattığı için değil, çocukluğu ve çocuktaki dil eksikliğini çağırıştırdığı için önemsiyorum. Henüz adlandırılmamış ve dile gelmemiş dünyanın tasvirinde, bakmak çocuğun başat edimidir. Ama onun bakışı, ‘anlamı’

ve anlama için ‘bilgiyi’ bir bakışta sağlayan ayırt edici bir bakış değildir. Tersine, yazamayan kalemin boş kâğıda bakakalması gibi, nesnenin bakışla ilişkisi de, bakan için sonsuz bir benzerlik ima eder: “Nesnelerin bakışa direndiği”⁶ ölçüde *dile* geleceklerini yalnızca çocuk bakışı sezebilir. Çocuk gözünün mirası olduğunu düşündüğüm bakarkenlik de, böylece, büyüdükçe kişinin koruyabilmesindeki olağanüstü zahmet anlamında, en çok ‘direnc’ ima eder. Direnilen şey, insanoğlunun her türlü çabasında nihai hedefi olan bilgidir!

Bana kalırsa, flâneur-şairin en ayırt edici özelliği, her türlü uzmanlığa direnmesidir. Elbette, herkes gibi ve kaçınılmaz bir biçimde, o da öğrenir; ama onun öğrendiği bilgi, sarhoş gözlerinin ışığı altında daima kuşkulu olacağı için, unutulmaya gönüllü bilgidir. (Görünüşte bir mesleği olabilir. Ama hayatın o alanında kullandığı bilgi, yaşayabilmek için ezbere ve sorgulamadan kullandığı asgari ve mecburi bilgi olduğundan, bu alan bile onda katlanılması zor bir yük haline gelir!) Flâneur-şair doğasında var olan bu yatkınlığı direne direne kazanmıştır: sınırlı olan ve olması gereken tüm nesnelere, yaşama biçimleri de dahil tüm biçimlere... Onun çocukça bir *poetik bakma yetisini* kaybetmemiş, ya da bu yetiyi toplumsallaşmaya ve uzmanlaşmaya karşın hâlâ sürdürebilmiş (ve belki keskinleştirebilmiş) olması, zorunlu ya da değil, sadece bir tercihin sonucudur. Cesareti mayalayan bu tercihtir. Çünkü poetik bakış hayata içkindir ve bakanın içinde, bilgiye –ya da anlama– rağmen hâlâ her şeyin her şey olabildiği muazzam bir genişlik, tam anlamıyla amorf bir uzam gerektirir.

5.

“Yıllardır suni yemle besleneli ve tatlı sesle eyleyeli. / Ve Ahtapotlarla Sıktıkça Fışkıran Adamlar kol kola gireli. / Yastağaç örtüleri de dernekleşti. Oysa atomlar bile, / üzüm çekirdeğinde on dört değişik şekilde dizildi!”⁷

Postmodern söylem, küresel kapitalist sömürünün toplumsal retoriğini bilim insanları ve entelektüeller üzerinden meşrulaştırmayı denedi ve ne yazık ki bunu başardı. Bunu yaparken özgürlük metaforunu kullandı ve, trajikomik bir şekilde, ama hiç zorlanmadan, yeni dinler ve aidiyetler yarattı. Artık, her şeyin suni olduğuna ya da olabileceğine kolaylıkla inanılan bir dünyada yaşıyoruz. Oysa öncelik özgürlüğe değil fakat (edebiyattan bilime, ekonomiden siyasete) kefareti sadece tutkulu bir devrimci çabayla ödenebilecek geçmişin ve henüz “geçip gitmekte olanın telafisine yönelik”⁸ olarak özgürleşebilmenin de anahtarı olan adaletle verilebilseydi, bu dil tuzağına düşülmeyebilirdi.

Deneyimlenebilme vaadi taşıyan bilginin garantisi insandır. Hayatın en kuytu mekânlarına sürünerek gelen bilgi, bilgileneni onu iletme sorumluluğuna zorlar. Dil, yüceliğini, onulmaz yaralar açan –ve postmodernitenin kafa yormaya gerek bile duymadığı– bu sorumluluktan alır. Ama uygarlığı emekleye emekleye yaratmış olan dil, bir sersemlik anında, bu ortaklığı bir patlamayla çözecek potansiyeli de için de taşır. Görüntüyle sevimyeyen, hani ya, kutsal bir dil olamaz.

6.

“Afyonkeşin ya da esrarkeşin deneyimi, tek bir yerden yüz tane yeri emecek güçte bir bakışın yaşattığı deneyimdir.”⁹

Burada, her şeyin kökleriyle ya da kanatlarıyla tutunduğu toprağı ve göğü ucundan tutup eğmeye başlayan bir gücü sezebilirsiniz. Bir de belki, her iki zemini daha da kayganlaştıran bir yağmuru, ansızın bastıran bir yaz sağanağını. Bu silkeleme faaliyetinin faili flâneur-şair, bakışa eklemlenen şiir yazımının sonunda tersyüz olmuş bir kurban olarak konuşur. Ama fail-kurban özgürdür artık ve yaşadığı deneyimi aktarırken adanmış bir ciddiyetle değil, geçmişin hafızasına ironiyle yaklaşır: “gülerken gökyüzü kayar / diyorsam inanın / kuşken uzun süre / çalıntı yaşamıştım”¹⁰

Poetik bakış derken, şeyleri ve olguları benzer ya da çok başka şeylerle ve benzer ya da çok başka olgularla kronolojik ya da anakronik, mantıksal ya da akıldışı ama kaçınılmaz şekilde *imgesel bir ilişkisellik* içinde kavrayan – poetik düşünme yeteneğine sahip– bir zihnin yönelttiği bakıştan söz ediyordum. Bilinçli ya da sezgisel, zamanın sürekliliğini, dünyanın “doğal görünüşün[ün] ve yanlış bütünlüklerin fetişistik [, estetik, etik] yanılgılarını kırmayı”¹¹ amaçlayan bu bakış altında nesnelerin ve olguların sınırları mutlak olarak erimeye, bilgi çözülüp dağılmaya eğilimlidir. Göz elek işlevi gördükçe, ister istemez, anlam bir fahişeye, bilgi ise bir piçe benzer. Bir kazağın kolundaki sökükle ipliği tutup çekmekle tüm dokumalar sökülebilir. Ya da bir nesne, örneğin cüzdan hakkında yazmak için oturduğu masada çıkarıp gözü önüne koyduğu cüzdanının, –hesabı ödemek için cüzdanına davranan birisi kaçınılmaz şekilde gözüne iliştiği anda– kahvedeki herkesin cüzdanlarıyla, bir an sonraysa dünyanın gelmiş geçmiş bütün cüzdanlarıyla ilişkili olduğunu dehşetle fark ederir.

Ama biçimlerin hapsettiği anlamın ve onun üzerine inşa edilmiş bilginin umulmayan, çünkü görünmeyen bir eşığe, bir köke, bir söze ya da yapığa çarpar çarpmaz (hatta, “dağılan karanfili bir araya getiren mıknaş”¹² gibi, yaklaşır yaklaşmaz) yeniden ve yepyeni biçimlerde bütünlünlüverme istekleri de, çözülüp dağılma tutkuları gibi kaçınılmazdır: Poetik bakış, yaşayan her şeyi kucaklayan doğal yani bilimsel kuşkuyla içgüdüsel olarak teslim olması, bulmak için önce kaybetmesi gerektiğini sezen gözün, kendi diyalektliğini yaratmak isteyen balıkgözünün alegorik bakışıdır: geçmişten gelecek ve hakikati ortaya çıkaracak imgeyi ısıdığı anda yakalayabilmek için her an tetikte beklemek zorunda olan, zamana ve zamana sarılarak ayakta duran hayata şiddet uygulayan bakış.

Bu alegorik/poetik bakışın derinliği yüzeyde, yüzeyin aydınlığında gerçekleşir. Tıpkı bir fotoğrafın üzerinde, boş bir kâğıda açtığımız minik bir delikten bakarak gezinmek gibi.¹³ Fotoğrafı yırtmadan parçalayan bu bakış, sürekli değişen ayrıntıların sürekli değişen odağı sayesinde, yüzeyde yeni optik derinlikler yaratır. Bu yavaşlatılmış bakma biçimi sadece yüzeyde gizlenmiş olanı ortaya çıkarmaz, ister istemez bütüne yeni çehreler ve öyküler kazandırır. Deneyin sonrasında aynı fotoğrafın bütününe yeniden bakılırsa, göz onu türlü değişik şekillerde yeniden inşa etme isteği duyar. İki *deneyim* biçimi arasındaki farkın, deneyimin nasıl yaşandığıyla [örneğin, derin düşünmeyle (istemli) ya da şokla (istem-dışı)] ve ondan olumlu ya da olumsuz arta kalan ya da kazanılan şeyle (haz, heyecan, bilgi, anımsama, ya da her neyse onunla) ilintili olarak, deneyimin kalıcılığı ve hafızaya etkisiyle açıklandığını bilsem de, Walter Benjamin’in ‘deneyim’ (*Erfahrung*) ve ‘yaşantı’ (*Erlebnis*) arasında kurduğu anlaşılması zor spekülâtif denklemi paranteze alıp konuşmam gerekirse: Göz, böylece, yaşandığı

an deneyimlendiği fark edilemeden an içerisinde donup kalan bilgiyi çözerek geçmişten çekip alır. Fotoğraf gibi, şiir de faili tarafından sonradan anlaşılır – belki anımsanır.

Ama yazının tersine, fotoğrafı ilgilendiren teknik bir tehlike belirdi. Kimyasını yitiren fotoğrafın simyasını da yitirmesi gibi, fotoğraf çekmenin yaratıcı süreçten dışlanacak denli kolaylaşması ve ucuzlamasıyla görsel olan da ağırlığını yitirmeye başladı. Akıl almaz gelişimiyle dijital teknoloji sürekli kopyalayabilme/silme yeteneği sayesinde görüntüyü manipülasyona ve istismara açık hale getirirken, “görüntülerle karşılaşma şansı”nı ve ayrıcalığını yok ediyor. “Geleceğin kara cahili, fotoğrafları okumaktan aciz insan olacaktır.”¹⁴ kehaneti gerçekleştiği gün, belki de hatırlamaya gerek kalmayacak ve hatırlamayı unutacağız.

7.

“Oysa ‘conscience’ olarak ‘bilinç’ ve ‘vicdan’ın tek sözcüğe indirgendiği Batı kültürlerinde, bu kavram [vicdan] ağır, ciddi ve somuttur. Batıda ‘conscience’ ahlaktan çok önce; ‘bilinç’ yani farkındalıkla başlar. Bu, ‘vicdan’ın, bir iç hesaplaşması olmasını ve dışarıdan dayatma yerine... otomatik olarak içselleştirilmesini getirir...”¹⁵

Bu yazıyı keyifle okur okumaz, sözcüklerin etimolojisine takıntılı aklıma ilk gelen şey, yıllar önce bir arkadaşımın yaptığı sohbette söylediğim bir tümce oldu: “Şu yaşadığımız modern çağda benim iyi bir insan, hatta sadece insan olabilmem için dine ve onun telkinlerine ihtiyacım yok, çünkü benim *aklım* ve *vicdanım* var.” O gün bu tümceyi söylerken, aklımda iyi insan olmanın ölçüsü olarak iki şey vardı ve bugün bu iki şey, bilincin sökülmez tutkalıyla birbirine kenetlenmiş durumda: vicdan ve adalet hissi. (‘Conscience’ sözcüğünün bir anlamının da ‘adalet hissi’ olduğunu belirtmeliyim.)

Çünkü bilinç kutsalı terk eder ve yerine sorgulamayı koyarken, din, sorgulamaya kapalı ve sömürüye açık olan özü gereği, hayata dair böylesi bir farkındalığı yaratamaz. Zaten amacı da, kurutulmuş incirin kanamayı durdurması gibi, akla dayalı farkındalığı kurutmaktır. Öyleyse, bilinç, vicdanın ve (somutlanabilen bir kavram olarak) adalet duygusunun payandasıdır ve derin bir ah çekebilmek için aklın yerinden oynaması, en azından acıması gerekir.

Modern dünyada seçimini daha fazla dindarlık ve daha fazla muhafazakârlıktan yana kullanan toplum empati yeteneğini yitirirken, antik becerisi yeniden gün ışığına çıkıyor: insan ya da hayvan bir başka canlının acısıyla temaşa yeteneği. Böylece, vicdan hep ve daima soyut kalırken, onunla birlikte adalet kavramı da hayatımızdan uzaklaşıyor...

8.

Dil bilinci oluşturma yollarından biri de, insanları sözcüklerin etimolojileri üzerinde düşünmeye teşvik etmektir. Bu konuda ilköğretim müfredatına eklenecek bir ders, son derece eğlendirici olabileceği gibi, öğrencilerin araştırmacılık ve yaratıcılıklarını da geliştirecektir. Hiç kuşku yok ki bu tür bir uygulama, öğrenci dilin geçmişinde bir kâşif gibi özgürce gezineceği için, ona Türkçenin unutulmuş inceliklerini de anımsatacak, incelikler de dili, dolayısıyla insanı ve insana içkin her şeyi –tarihi, coğrafyayı, doğayı, edebiyatı, sanatı, bilimi, mimariyi, vesaire– daha çok sevmesini sağlayacaktır.

Ama çoktandır akli ve bilimi bile raf ömrüyle ölçen eğitim sistemimizde durum böyle mi? Örneğin ülkemizdeki İngilizce öğretiminde, dilin temeli olan dilbilgisinin bile verilmesi istenmiyor artık. Vermeye çalışan öğretmenlerin önüne ise daha büyük bir engel çıkıyor – aslında bu engel öncekinin de nedeni: Ortaokul düzeyine gelmiş öğrenci henüz tümcenin temel öğelerini –örneğin ‘sıfat’ın ne olduğunu ve ne işe yaradığını– tam anlamıyla kavrayamamış oluyor. Çünkü ilköğretimdeki Türkçe derslerinde, ‘sıfat’ öğrenciye sadece sezdirilerek öğretilmeye çalışılıyor. “Çürük elma” tamlamasındaki çürük sözcüğünün bir varlık ismi olan elma sözcüğünün bir niteliği olduğunu, elmayı tanımlarken ona ek bir anlam kattığını, bu tür sözcüklere de sıfat dendiğini apaçık söylemek yasak. Bu basit –ama eski ve geçersiz!– yöntem yerine, öğretmen sıfatı öğrencilerine *sezdirmek* zorunda! Sömürgeci Batı’dan ithal bu sözde oyunsu ve öğrenci odaklı yeni öğretim yöntemleri safsatasının amacı açık: Bilgiyi arayan ve sorgulayan *bireyler* yerine, bir malın fiyatını örneğin İngilizce sorabilecek cahil *tüketiciler* yetiştirmek.

Maksim Gorki’yi anıştırarak söylemek gerekirse, aklını ve yüreğini, ya da bilimi ve şiiri terk eden kaba, kifayetsiz, cahil (artık bu sıfatlara ‘zorba’yı da eklemek gerek) yöneticiler yüzünden yıllardır yapboza dönen Türk milli eğitiminde şöyle bir algı yaratılmış durumda: ‘Yeter ki İngilizce öğren, Türkçe bilmesen de olur.’ (Artık bir de Arapça çıktı ya!) Dil bilincinin tarih bilincinden de, çevre bilincinden de, insan olma bilincinden de öncelikli (aslında önkoşul) olduğunu unutan ve Türkçeye sahip çıkamayan toplum, birlikte yaşama iradesine ve olgunluğuna da sahip çıkamayacak ve çok yakında çözülecektir.

9.

“ben ne güzel işerim güneşe karşı
arkamda medrese duvarı önümde çarşı

bir sürekli kaşınmadır yaşadığım
törelere ve alışkanlığa karşı”¹⁶

“Uykuda Boşluk Var!”

Tatilin son günü yaklaşırken belimi fena halde incittim. Sanırım Edip’i uyuyakaldığı yerlerden (kumsaldan, çay bahçesinden, en iyi ihtimalle kanepeden) kucaklayıp yatağına taşırken oldu. Zaten bu iş bir süredir işkenceye dönüşmüştü. Bebekliğinden beri uykuda hiç gözü yok. Gözünden uyku akarken bile uykuya direnmiyor. Konuşmayı söktüğü günlerin birinde, uykuyu neden sevmediğini annesine söylemiş: “Çünkü uykuda boşluk var!” Hadi ya! Umarım büyüyünce filozof olmaz bu çocuk, hele şair – hiç olmasın! Bunun için elimden geleni yapıyorum. “Ninni” isimli bir şiir bile yazmıştım, ama anlaşılan bu aş tutmamış: “benim oğlum şaşırmasın oynamayı / benim oğlum unutmasın oturmayı / kelebekler konacaklar uykusuna / kelebekler konacaklar uykusuna”¹⁷

Şimdi de sanki benim belimde boşluk var. Her an çığlık atmaya hazır cam bir eşyaya benziyorum. Ağzım açık kalmış, yüzümde donuk, tuhaf bir ifade... En küçük harekette ortamdan ikiye bölünecekmişim gibi hissediyorum. Omurgam gövdemi tartamıyor. Nefes almak bile çok acı veriyor. Üzerinde “Dikkat! Kırılacak Eşya!” yazan bir tişört giysem acım hafifler mi acaba? Hani ya, tüm varlığımla saçma sapanım işte. Yaşayabilmek için hareket etmek

gerekliyormuş, bunu anladım. Yattığım yerden Edip’i çağırdım ve ona uykuya ilgili söylediği tümcenin ne anlama geldiğini sordum. Unutmuş sıpa.

“Sen sadece beni taşıdığından emin misin baba?” diye sordu. “Benimle beraber sandalyeyi ya da kanepeyi de kaldırmış olabilir misin acaba?”

“28 kilosun ve uyuyunca daha ağır oluyorsun,” dedim. “Yetmez mi?”

“Bir de boşluk var tabii,” dedi sırtarak.

Cezasını kestim ve onu yaz okumaları için yanıma aldığım kitapları kütüphanedeki yerlerine yerleştirme memuru ilan ettim. Birazdan başhemşire komşumuz gelecek ve kıcıma bir ampul Dikloron ve bir ampul Muscoril enjekte edecek.

İki Alıntı

“Güçlüyle yapılan yazılı olmayan temel anlaşmanın özündeki ‘tokluk karşılığı susmak’ formülüne kamuoyu öyle şartlandırılmış ki; alışveriş bozulmadığı sürece sisteme itiraz gelmiyor.”¹⁸

“Geçmiş onyıllardan türetilmiş güvenlik ve mülkiyet kavramlarına çaresizce saplanıp kalmak, sıradan yurttaş mevcut durumun temelinde yatan, aslında son derece dikkate değer yepyeni istismar unsurlarını algılayabilmekten alıkoyar. Savaş öncesi yıllarının görece istikrarı işine yaradığı için, kendisini mülksüzleştiren her durumu istikrarsızlık olarak görmekten bir türlü kurtulamaz. Oysa istikrar koşullarının ille de hoş koşullar olması gerekmez; savaş öncesinde bile kimi katmanlar için istikrar koşulları sefaletin istikrarı demektir. Çöküş, yükselişten hiç de daha az istikrarlı ya da daha şaşırtıcı değildir. Ancak mevcut durumun yegâne mantığının düşüş olduğunu kaydeden bir bakış, her gün tekrarlanan karşısında insanı aciz bırakan bir şaşkınlığın ötesine geçerek, çöküş görüntülerinin istikrarın ta kendisi, kurtuluşunsa olağandışı, neredeyse kavranamaz ve mucizevi olduğunu algılayabilir.”¹⁹

Temmuz-Ağustos 2012

Notlar:

¹⁾ Walter Benjamin, “Son Bakışta Aşk”, s. 54, *Çin İşleri Antikalar* (İstanbul: Metis Yayınları, 2. Baskı, Ocak 1995).

²⁾ Barış Bıçakçı, “Sinek Isırıklarının Müellifi”, s. 122 (İstanbul: İletişim Yayınları, 1. Baskı, 2011).

³⁾ John Fowles, “Fransız Teğmenin Kadını”, s. 150 (İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 6. Baskı, 2005).

⁴⁾ John Fowles, “Fransız Teğmenin Kadını”, s. 141.

⁵⁾ Walter Benjamin, “Esrar Üzerine”, s. 85 (Ankara: İmge Kitabevi Yayınları, 1. Baskı, 2012).

⁶⁾ Walter Benjamin, “Esrar Üzerine”, s. 168.

⁷⁾ Suat Kemal Angı, “Gönül Bağları” Akatlapa Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi, sayı 150, s. 7.

⁸⁾ Esther Leslie, “Walter Benjamin Konformizmi Alt Etmek”, s. 322 (İstanbul: Habitus Yayıncılık, 1. Baskı, 2011).

⁹⁾ Walter Benjamin, “Esrar Üzerine”, s. 120.

¹⁰⁾ Suat Kemal Angı, “Çağrışımlar Kitabı”, s. 16 (İstanbul: Altıkkırbeş Yayın, 1. Baskı, Eylül 2003).

¹¹⁾ Esther Leslie, "Walter Benjamin Konformizmi Alt Etmek", s. 301.

¹²⁾ Suat Kemal Angı, "Uykulu Irmak", s. 24 (İstanbul: Hera Şiir Kitaplığı, 1. Baskı, Kasım 2000).

¹³⁾ Bu oyunun tamamı için bkz. Suat Kemal Angı, "Dip Metin", s. 37-38 (Ankara: Ankara Kitaplığı, 1. Baskı, Kasım 2011).

¹⁴⁾ Esther Leslie, "Walter Benjamin Konformizmi Alt Etmek", s. 122.

¹⁵⁾ Nilgün Cerrahoğlu, "Bakanın Vicdanı", Cumhuriyet Gazetesi, 17 Temmuz 2012.

¹⁶⁾ Turgut Uyar, "Divan", s. 25 (Ankara: Bilgi Yayınevi, 1. Baskı, Nisan 1970).

¹⁷⁾ Suat Kemal Angı, "Ş.", s. 16 (İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın, 1. Baskı, Ekim 2007).

¹⁸⁾ Nilgün Cerrahoğlu, "Erdoğan'ın 'Çöl Demokrasisi'", Cumhuriyet Gazetesi, 9 Ağustos 2012.

¹⁹⁾ Walter Benjamin, "Son Bakışta Aşk", s. 56-57, *İmparatorluğun Panaroması*.

SÖZCÜKLERİN EFENDİSİ'NE MEKTUPLAR - 5

Nilüfer ALTUNKAYA

intihar

Günleri de?il, anlar? hat?rlar?z, der Pavese... Ben bu anlar? an?msarken mekansal duyumdan çok konuşulanlara odaklanan bir belle?im oldu?unu san?yorum. Sanki her şeyin ötesinde paylaş?mlara duygusal yak?nl??? katan söylenenlerle birlikte susulanlar?n da karşı?l?kl? olarak çok iyi anlaş?ld???n? bilmenin erişilmezli?i... Zaman bu alg?n?n dokular?na işleyemiyor. Orada s?cakl???n? yitirmeyen bir aşk?nl?k var. Aram?zda kalan, sonsuzlu?a sarkan ve ancak bizimle ölecek olan sözcüklerin b?rakt??? boşluklarla bile tamamlanamayacak olan ancak anlarla yeniden duyumsand?kça kendini kendi k?lan

bir 'ayn? anda'l?k hali bu...

?ntiharla ilgili olarak senin de markistlerin büyük ço?unlu?u gibi s?n?fsal çözümlemeler yapt???n?, benim kişisel olarak yaşad???m tüm bunal?mlar?mda ucu kapitalist düzenin bireyin yabancılaşmas?na böylece de benli?imizdeki uçurumlar? ço?altmas?na falan uzanan düşüncelerini sakın sakın anlat?rken, sigarandan çekti?in duman? üfleyişini an?ms?yorum. Bir yerlerin k?y?s?nda oldu?umu duyumsad???m zamanlar, gecenin içinde şehrin geceyle akan bütün yaşant?lar?ndan oluşmuş bir yaşam?n s?n?rlar?nda gezindi?imi anlad???m zamanlar... Bir an, çak?p sünen k?sac?k bir an beni ça???ran sesine kulak verdi?im bir varoluş yans?mas?na dönüşürdü bu duyumsama...

Bazen insan?n ölümden çok daha önce tan?yabilece?i bir gerçeklik olurdu bu. Bazen koşulsuz bir yaşam sevgisiyle s?nanan bedensel bir iç çekiş gibi kendili?inden kaybolurdu.

Yüzeyde kalan serüven aray?ş?n bitmeyen döngüsüyle ve aşkla kurard? sonras?n?. Anlard?m ki; bir tan?kl?k biçimidir intihar asl?nda. Ve ben çok basit bir gerekçeyle dönerdim yaşama ölümden... Geride kalacak olanlara bu yükü taş?tamamam, alt?ndan kalkamayacaklar? bir suçluluk duygusu b?rakmam onlara ve benim insanlar?m olmaları?n?n bedelini bu şekilde ödeyecekleri bir sorgulamayla başbaşa b?rakmam onlar?, diyerek...

Bu biliçlilik halinden öteye geçmemek Pavese'nin sözler de?il, eylem dedi?i noktaya varamamak, Nilgün Marmara'n?n neresinden dönülürse kârd?r dedi?i hayat?n, avunulas? yanlar?na boyun e?mek bende kendine al?şma halleriyle törpüledi.

Yazmak elbette bir içdöküm olarak insan?n içindeki girdaplar? anlamlandırmamas?na ya da uçurumlar?yla yüzleşerek mesafelerle biraz daha baş edebilmesine yar?yor. Ama bende bu dürtü hiçbir zaman bu yolla güçlü bir egosal tatmin biçimine dönüşmedi?i için ya da böyle bir h?rs? bir türlü kalemimle kişili?im aras?nda somutlaşt?ramad???m için güvensizliklerle dolu yarat?m süreçlerimin intihar saplant?ma hiç de olumlu bir etkisi oldu?unu düşünmüyorum.

Çünkü ç???l???n? susmak kadar ona estetik bir kayg? eklemek de yorucudur, ço?u zaman anlams?zd?r, yan?lg?larla, yetersizliklerle doludur, umut kadar hayal k?r?kl?klar? da bar?nd?rd??? için ço?alt?rken tüketir de insan?...

Sonra biraz da yaşam biçimlendirir ruhumuzu. Vazgeçtiklerimizden gerçek anlamda vazgeçmeyi ö?retir. Gidenlerin b?rakt??? boşluklar? dolduran gerçekliklerle yüzlemeye al?ş?r?z. ?şte böyle geçer zaman...

Bazen insan?n kendini mutlu hissetti?i bir anda intihar edebilece?ini düşünürüm hâlâ. Bazen ne mutlu ne mutsuz, ne huzurlu ne huzursuz yani yaşam?n do?al ak?ş? içinde s?radan say?labilecek bir günün ard?ndan da intihar edebilece?imi düşünürüm. Bütün nedenselliklerin ba?lanabilece?i bir çocukluk travması? aranabilir intihar güdüsünün alt?nda ama bu travmatik etki yetişkinden de yaşanm?ş olabilir.

Romain Gary'nin intihar?nda Jean Seberg'in şüpheli ölümünden sonra girdi?i bunal?m?n büyük etkisi oldu?una inan?l?r. Yazar, 1980 'de, kendisini tabancayla vurarak intihar etmeden önce, Emile Ajar'ın kendisinin takma ad? oldu?unu da aç?klad??? bir intihar mektubu b?rak?r. Bu mektup şöyle biter: "*Çok e?lendim, teşekkür ederim. Hoşçakal?n.*"

?ntihara yatk?nl???n nevrotik kökenleri mutlaka bilimsel yöntemlerin ?ş???nda ele al?narak k?smen de olsa ayd?nlat?labilir. Bunun nedeni çok kesin s?n?rlarla belirlenemiyor çünkü; bir anl?k bir karar da olabilir intihar eylemlerinde oldu?u gibi, ölürken öldürmenin bilinçteki güdülenişi daha kuşat?c? ideolojik bir dünya görüşüne de yaslanabilir. Asl?nda her intihar, intihar eden kadar özeldir ve hiç kuşkusuz intihar?n geliyorum demesi de var?lm?ş olan sonu de?iştirmez. Hiçbir zaman ac?nma duygular?yla dramatikleştirilmesinden yana de?ilim başar?lm?ş bir intihar girişiminin. Di?er yandan bunun bir cesaret meselesi gibi ele al?n?p yücelştirilmesinden yana da de?ilim. ?ntihar da tüm insanl?k gerçekleri gibi bir gerçe?imizdir. Bunu di?er konulardan daha dikkat çekici hale getirense ölüme karşı aşamayaca???m?z, aşmaya yaş?yorken gücümüzün yetmedi?i s?r perdesini onlar?n kendi iste?iyle aralamalar?na

duydu?umuz hayret yani ölümü kendi iste?iyle giyinmelerinin bizde yaratt??? şaşk?nl?kt?r belki de...

E?er intihar da en az yaşamak içgüdümüz kadar güçlü bir dürtü olmasaydı müntehire neden cehennem vadedilerek bu duygu dinen yasaklanmaya, önlenmeye çalı?ılmı? olsun ki?

Bunu bir 'yenilgi' olarak gören devrimcilerin de insan?n bilinç yolculu?unda karşılaşılabilece?i ç?kmazlar? çok detaylandırmadan ele ald?klar?n? düşünüyorum.

Cesare Pavese'nin de sözün bitti?i yere gelmeden önce, alt? yaş?ndayken tan?k oldu?u babas?n?n ölümünün ve gençlik y?llar?nda okul arkadaşı Baraldi'nin aşk ac?s? nedeniyle intihar etmesinin ve kad?nlara yönelik yaşad??? hayal k?r?kl?klar?n?n etkisi oldu?u düşünülür. Onun yaln?zl??? seçilmiş bir yaln?zl?k ve intihar? bir eylemdir. 18 A?ustos 1950 tarihinde Torino'daki bir otel odas?nda uyku hap? alarak intihar etmeden önce yazd??? en son sözleri şöyledir: *"Kolay sanm?şt?m ilk düşündü?ümde. Zay?f kad?nlar yapm?şt? bu işi. Alçakgönüllülük istiyor, kendini be?enmişlik de?il. Tiksiniyorum bütün bunlardan. Sözler de?il. Eylem. Art?k yazmayaca?m..."*

Savaş karşıtı olmas? nedeniyle Naziler taraf?ndan eserleri toplatıldı?p, yak?lan Stefan Zweig'n kar?s?yla birlikte intihar etmesinin alt?nda Avrupa'n?n içinde oldu?u durumun yarat??? umutsuzluk yatt??? düşünülür. 60 yaş?ndaki Zweig ve 33 yaş?ndaki Lotte uyku hap? alarak intihar etmişlerdi. Geride bırakt?klar? intihar mektubu şöyleydi; *"Art?k güneşin do?mas?n? bekleyecek gücüm kalmadı ama siz yeni do?acak güneşi mutlaka bekleyiniz."*

Virginia Woolf'un intihar?nda da savaş y?llar?n?n verdi?i stresin yan?nda, sözcüklerle olan kavgas?n?n da pay? oldu?u kabul edilir. Son zamanlarda art?k yetene?ini kaybetti?ini düşünmektedir. Daha önce yaşad??? ruhsal bunalımlardan birine daha katlanacak gücü kendinde bulamaz ve delirece?ini düşündü?ü için 1941'de ceplerine taşlar doldurarak Ouse nehrine atlayıp o narin bedenini sulara bırakarak vazgeçer yaşamdan.

Virginia Woolf'un geride iki intihar mektubu bırakmı?tır. Kocas? Leonard Woolf'a bırakt??? mektup beni her zaman derinden etkilemiş oldu?u için aynen paylaş?yorum seninle:

Leonard Woolf'a, 18 Mart 1941

"Sevgilim, yine ç?ld?rmak üzere oldu?umu hissediyorum. O korkunç yeniden yaşayamayaca?m? hissediyorum. Ve ben bu kez iyileşemeyece?im. Sesler duymaya başlad?m. Odaklanam?yorum. Bu yüzden yap?lacak en iyi şey olarak gördü?üm şeyi yap?yorum. Sen bana olabilecek en büyük mutlulu?u verdin. Benim için her şey oldun. Bu korkunç hastal?k beni bulmadan önce birlikte bizim kadar mutlu olabilecek iki insan daha düşünemezdim. Art?k savaşıacak gücüm kalmadı. Hayat?n? mahvetti?imin fark?nday?m ve ben olmazsam, rahatça çalı?şabilece?ini de biliyorum. Bunu sen de göreceksin. Görüyorsun ya, bunu düzgün yazmay? bile beceremiyorum.. Söylemek istedi?im şey şu ki, yaşad???m tüm mutlulu?u sana borçluyum. Bana karşı daima sab?rl? ve çok iyiydin. Demek istedi?im, bunlar? herkes biliyor. E?er biri beni kurtarabilseydi, o kişi sen olurdu. Art?k benim için her şey bitti. Sadece sana bir iyilik yapabilirim. Hayat?n? daha fazla mahvedemem. Bizim kadar mutlu olabilecek iki insan daha düşünemiyorum"

Belki de en önemli nokta temelde yaşam?n anlams?zl???na yaslanan ve art?k yaş?yor olmay? katlanılmaz bulmakla ölümü seçmek s?n?r?na gelmiş olmak...

Bir de intihara yatk?nl???n genetik bulgular? depresiflik, şizofrenlik ya da di?er zihinsel, ruhsal hastal?klarda oldu?u gibi bir say?sallık bar?nd?rm?yor bildi?im kadar?yla.

O zamanlar birlikte okuyup konuştu?um?z bir romandı? Genç Werther'in Ac?lar?... Goethe'nin yaklaşık iki hafta kadar k?sa bir süre içinde yazd??? bu mektup roman? yay?nlandıktan sonra, gençlerin umutsuz bir aşk nedeniyle intihar eden Werther gibi giyinmekle kalmayıp onun gibi intihar etmeleri öykünme yoluyla gerçekleşen inhiharlar ad?na hala sosyolojik önemini koruyan bir örnektir. Werther'e özenerek intihar eden gençlerin günah? Goethenin boynunda mı?dır peki?

Buradan kurcalanmas? gereken önemli bir soruya daha varabiliriz. Sylvia Plath' in izlenimci, gizdökümcü şiirlerinin üzerinde bırakt??? etki olmasa gizdökümcü şiire bu kadar yaslan?r mıydı? diye düşündü?üm Nilgün Marmara, o intihar etmemiş olsaydı yine intihar eder miydi acaba?

Zaman zaman üzerinde uzun uzun düşündü?üm bu iki kad?n şairin intihar? 'kad?n' olarak kendini var etme yolundaki ç?rp?n?şlar? kadar sarsıcıdır.

Nadide Karkiner'in "Bir İletişim Biçimi Olarak Şiir; Sylvia Plath Ve Nilgün Marmara Örne?i" adlı çalı?şmas?nın sonuç bölümü durumu oldukça iyi özetliyor:

"Hem Plath'n hem de Marmara'n?n birey olman?n koşullar? olan 'kendine yeterli olmak' ve 'kendi ayaklar? üzerinde durmak' ile ilgili sorunlar? olmad??? gibi 'öteki'nin konumu hakk?nda da kesin bir karar vardı?klar? anlaşılıyor. Dolay?s?yla sorun, aileden arkadaşlara kadar uzanan insanlarla kurulan toplumsal ilişkilerde yatmaktadı. E?er Plath ve Marmara gibi "marjinal insanlar?n, bask? ilişkilerini ona dayananlara göre daha fazla görme potansiyelleri" varsa, "bask? koşullar?? direktildi?inde, bu potansiyel aç?k bir epistemik üstünlü?e dönüşür. Bu bask? deneyimi 'epistemik avantaj' için bir potansiyel sa?lar.

Bize göre hem Plath hem de Marmara, şiirleri ile kendilerine bir "epistemik üstünlük" sa?lamışlardır. İntiharla birlikte ise marjinalleşmişlerdir ama şiirin erkek dünyas?nda "epistemik üstünlü?e" sahip olmuşlardır. Her ikisi de "intiharlar?ndan önce sancılı bir şekilde yazm?şlar ve arkalar?nda bu kendine özgü, özel bireyin, bu kozmik isyankar sanatç?n?n tanrıları?n bahsetti?i düzene karşı ç?kan saplantı? ve durdurak bilmez ç?ll?klar?n? bırakmışlardır."

Plath bir öncü, Marmara ise onun izleyeni olmuştur. Kendi deneyimlerini yansıtan şiirleri aracılığıyla Plath'ın yaln?zca kendien de?il, edebiyat içerisindeki di?er kad?n şairlere de 'epistemik üstünlük' sa?lad???n? ileri sürebiliriz." (Metin içi alıntıları?n kaynakçası ve makalenin tamamı için; Littera, Cilt;XXIII,Aralık 2008)

Sözünü tam olarak söylemeden intihar eden şairler için ne yazık ki şiirleri 'tamamlanmamış'lık bar?ndır??? için intiharlar? şiirlerinin önünde duran öncül bir imza gibidir. Zaten geriye kalacak olan?n da bu yasta yeri yoktur.

KOLERA SOKAĞI'NDAN DAVID LYNCH'E: AĞIR ROMAN'I OKUMAK

Hakan BİLGE

Giriş

Romancı Metin Kaçan'ın aynı adlı *üstkurmaca* (metafiction) anlatısından Mustafa Altıoklar'ın metnin yazarıyla birlikte uyarladıkları *Ağır Roman* (1997), 1970'lerin başında geçen, politik ve sosyal çatışmaların ayyuka çıktığı dönemleri fon alan bir film. Gangsterler, mafyatikler, seri katiller, alkolikler, kabadayılar, hırsızlar, bitirimler, fahişeler, konsomatrisler; bütünüyle tozpembe Yeşilçam filmlerine genel bir reaksiyon hüviyetine bürünüyor. Herkesin herkesi tanıdığı, komşuların birbirine yardım ettiği masalsi dünyanın Yeşilçam yorumu, *Ağır Roman*'da tersinden okunmaktadır. Atmosferik (tonality) açıdan sisli, kasvetli, yarı gölgeli bir dünya yaratan Altıoklar, kusursuz olmasa da, hayli stilize bir görsel (visual) evren inşa etmiştir, denilebilir.

Bu yazıda, *Ağır Roman*'ı -uyarlandığı romandan ziyade filmi baz alarak- David Lynch ve Alfred Hitchcock sineması ile koşutluklarını kurarak ve ayrışan yönlerini göstermeye çalışarak okumaya çalışacağım.

1970'ler: Politik Çalkantıların Yılları

1971 yılı öykünün geçtiği yıl olarak önemli bir politik başlangıcı ve artarak devam eden bir sosyal çalkantılar dağdağasını işaret eder. 1971 yılı her şeyden evvel *12 Mart Muhtırası*'nın kanlı yıldırı ve tutuklamaların, politik baskıların, işkencenin, sansürün, yasaklamaların, kamplaşma ve yıldırımların merkez noktasını oluşturur. Darbe iktidarını izleyen dönemde hükümet bunalımları ve sancılı koalisyon yönetimleri, artık neredeyse bir katliama dönüşen sağ-sol çatışmaları, ekonomik açmazlar bir başka darbeye, *12 Eylül* askerî darbesine değin devam edecektir. Söz konusu sosyo-ekonomik bunalım yılları *Ağır Roman*'ın doğrudan

ilgilendiği ve tematığının başat unsuru yaptığı meseleler değilse bile, politik baskı ve yıldırma süreçleri, *Ağır Roman*'ın renkli Kolera sâkinlerinin kaotik evrenine ayna tutar.

Sokak aralarında iktidarı temsil eden işkenceci polisler, politik arenanın baskıcı figürlerinin karanlık uzantılarıdır. İktidar düşünce özgürlüğünü yok sayıp karanlık uzantılarını kullanarak farklı renkleri ve düşünsel katmaları dıştalar. Kolera'nın şüpheli dar sokaklarına teğet geçmeyecektir. Yeniyetme bitirim Gli Gli Salih (Okan Bayülgen) o kurbanlardan sadece biridir.

Hitchcockyen Atmosfer & Capracorn Kasaba

Ağır Roman'daki karnavalesk hava görüldüğü denli renkli ve cümbüş içre değildir. Gli Gli Salih, Arap Sado, Mahallenin Şoparı, Poğaçacı Piyale, Fil Hamit, Tibi, Reco, Reis, Puma Zehra, Gaftici Fethi gibi lakap ve yakıştırmalar Kolera'nın farklı ve ilginç tiplerinin çeşitliliğinin göstergesidir. Kolera aynı tip insanların karakteristik olarak benzer motivasyonlar sergiledikleri *Capracorn* (Frank Capra'nın *It's a Wonderful Life*'i anımsanabilir) bir insanlar topluluğu değildir. Erkekler arasında ölümüne sert bir rekabet havası egemendir. Öte yandan, girişte de belirttiğim gibi, Yeşilçam'a özgü masalsi bir hava da yoktur ve iyi ile kötü kesin ve de derin çizgilerle birbirinden ayrılmamıştır. Karanlıkta kalan, gri, flu ve ahlaksal olarak net olmayan tipler (anti-hero'lar ve anti-heroin'ler) mevcuttur. *Ağır Roman*'ın geleneksel olarak çizgisini takip ettiği sinemasal tarz *Capracorn*'dan çok *Hitchcockyen*'dir.

Hitchcockyen gerilim (thriller) ve çelişkiler yumağı ahlaksal belirsizlikleri, ikili ruh durumlarını, kararsızlıkları, ruhsal gitgelleri ve erotik-cinsel ikilemleri işaretler. Bununla birlikte Alfred Hitchcock sineması, görünenin ardındaki görünmeyeni, belirsizlikleri, gölgede kalanları, esrarlı arkaplanı çözümleme derdinde/ugraşındadır. Mevcut düzlem için anahtar anlatı olarak onun *Shadow of a Doubt* (1943, *Şüphenin Gölgesi*) isimli kara kurmacasını referans gösteriyorum. Kasaba halkının bozulmamışlığını ve saflığını sembolize eden Genç Charlie (Teresa Wright) ile karanlık amcası Charlie (Joseph Cotten) arasındaki esrarengiz ama yıkılmaya elverişli travmatik ilişki, iyi ile kötünün ayırdedilemezliğini, görünenin ardındaki görünmeyeni, belirsiz insan doğasının arkaplanını netleştirir. Genç Charlie çok sevdiği ve örnek aldığı amcasının acımasız bir seri katil ve soğukkanlı bir hırsız olduğunu yavaş yavaş keşfeder. *Ağır Roman*'da Gli Gli Salih toy bir delikanlı olarak çevresindeki karanlık ilişkileri, meşum insan ilişkilerini keşfe çıkar ve karşılaştığı manzara ürkünçlüğüyle, irrite edici göstergeleriyle korkutucu bir yeraltı dünyasıdır (underground). Karanlık yeraltı dünyası yukarıda bahsettiğim politik mensesinde küçük insanı ezip geçen politik kışkacın bir başka yüzünü oluşturur. Genç Charlie amcasının persona'sını indirerek gerçeği keşfeder. Gli Gli Salih acemi bir genç adamken sokağın sahnesine çıkar, İstanbul'un korkunç yüzünü keşfeder. Her iki karakter de (kabul edelim ki, Gli Gli Salih bir anti-kahramandır, Genç Charlie ise 'filmsel anlamda' bir kahramandır) yaşadıkları coğrafyanın rengini ve dokusunu anlamaya çalışırken farklı gerçeklerle yüzleşip farklı sonuçlarla karşılaşır. Aşağıda bu meseleye yeniden döneceğim.

Kolera, Lynchville & Ataerkilliğin İpuçları

David Lynch'in 1980'lerde ve sonrasında çok tartışılan *postmodern* anlatısı *Blue Velvet* (1986, Mavi Kadife) tıpkı *mainstream* (anaakım/konvansiyonel) önceli *Shadow of a Doubt* gibi *Capracorn* karşıtı, uzlaşmaz, tekinsiz bir evren inşa eder. Amatör dedektif Jeffrey Beaumont (Kyle MacLachlan) ile trajik şarkıcı Dorothy Vallens (Isabella Rossellini) arasındaki kırılmalı ilişki (*Freud* "ilk gece" şemasına uyan bir ilişkidir) cinselliğin, erkek olmanın keşfi olduğu kadar genç bir insanın çevresini (insan ilişkilerini, mafyatik ilişkileri vd.) keşfini de anlatır. *Mafioso* Frank Booth (Dennis Hopper), baby face Jeffrey'nin yaşam olanaklarını tehdit eden sadistik baba figürüdür. Kurban edilen meşum dişilik (femme fatale) arketipi Dorothy'nin asıl sahibi de odur. Gli Gli Salih'in fahişe Tina (Müjde Ar) ile ilişkisinin arasına sızan küçük gangster Reis (Mustafa Uğurlu) ile mücadelesi Jeffrey Beaumont-Frank Booth mücadelesini (psikanalizmde çocuğun annesine rağmen babasına karşı mücadelesi; diğer bir deyişle, baba ile anne için rekabet) çağırır.

David Lynch'in masalsı kasabaları (Lynchville) bir-örnek ve şirin banliyö evleri sunarken görünenin ardındaki görünmeyen meşum ilişkileri de tasvir eder. Ağır Roman'da birbirlerini kollayan ve gözetken kalabalık, sıradan bir poğaça satıcısının (Kolera Canavarı) sözümona bir seri katil olduğu gerçeğiyle yüzleşir. *Blue Velvet*'de mafyatiklerin içinde yozlaşmış bir polis memuru (Yellow Man/Gordon) yer alır. *Shadow of a Doubt*'da örnek alınan sempatik amca figürü de *gizlenmiş* bir seri katildir.

Günlük yaşam pratikleri sıradan ve alışlageldik olanı, yerleşik insan özelliklerini tanımlarken yanılsamalı ve yanıltıcı bir manzara sunabilir. Salih'in kankardeşi Orhan'ın (Küçük İskender) gay olduğunu öğrenmesi ve yaşadığı kısa süreli şaşkınlık toplumsal bir *gizlenmişlik*, *baskılanmışlık* kateder. Erkeksi Salih, "*İnsanın kankardeşi tekerlek mi olur ulan!*" diye posta koyar. Kallavi bir erkeksiliktir onunki. Erkeklığın, erkek olmanın, erkeksi kuralların egemenliği Ağır Roman'da anti-kahramanların (anti-hero) davranışlarına olduğu kadar iğneli dillerine de sızmış durumdadır. Kolera Canavarı olduğu anlaşılan seri katil Poğaça Piyale kurbanlarının vajinalarını kesmektedir. Ataeril düzenin devamlılığı Salih'in Tina'ya, Salih'in babası Berber Ali'nin (Savaş Dinçel) karısı Emine'ye (Sevda Ferdağ) karşı emrivaki ve buyurgan tavırlarından ve Gaftici Fethi'nin (Zafer Algöz) kofik borazanlığından da anlaşılabilir. Gli Gli Salih fahişeliği önleyemeyen, dahası öyle bir derdi de bulunmayan, aksine sömüren ataeril familyaya aittir. Babasının oğludur. Babası da karısına karşı buyurgandır. Gaftici Fethi (bir kadın avcısı olduğunu duyurur ama gay'lerle cinsel ilişkiye girer) nasıl iyi kadın tavlının ritüellerini Koleralılara ifşa etse de Kolera'nın erkekleri bütün maço karakterlerine, sert doğalarına ve erkeksi vurgularına karşılık eksiktirler, kırıldıkları, yaralıdır. Öte yandan, her biri sıkı birer ikiyüzlüdür. Modern uygarlığın kendisi gibi. Göründükleri gibi değildirler. Bu da az evvel sözünü ettiğim mesele ile çakışan bir duruma işaret eder: Görünen, görüldüğü gibi değildir. Bakılan, görülen şey demek değildir. Bilinen, bilinmeyen eşdeğeri değildir. Toplumsal yaşama genel bir *gizlenmişlik*, *bastırılmışlık* egemendir. Bu bağlamda her üç filmin de (*Shadow of a Doubt*, *Blue Velvet*, Ağır Roman) topluma ve toplumdaki şiddetin doğasına bakışta benzer motivasyonlardan yola çıktıklarını düşünüyorum. Üç filmi de birarada düşünürken elbette yazınsal orijine değil, salt filmlerin kendisine bakıyorum. Bu düzlemde, Metin Kaçan'ın romanı değişik

açılımlarla, vurgulamalarla zenginleştirilmeye müsaittir. O nedenle romandaki ayrıntılara girmeye lüzum görmüyorum.

Erkeklığın Keşfi & Trajedi

Toy ve acemi delikanlı Gli Gli Salih, cinsel keşfinin ardından haşın bir bitirime dönüşecektir. Erkeklığını kanıtlayan ve üstelik maço bir karakter de edinen genç adam, ailesinin bağlayıcı ve koruyucu etkisini de reddeder. Kadınına (Tina) egemenlik kurmak niyetindedir; fakat parasal olarak yine ona mahkûmdur. Salih, Tina'nın yanında hiçbir zaman tam bir erkek gibi hissedemeyecektir. Ona hiçbir zaman tam anlamıyla üstünlük kurmayı başaramayacaktır. Erkeklığını cesareti ve gücü ile kanıtlaya da bireysel ekonomik düzenini özgürleştiremediği için çıkmaza yuvarlanır. Alkol ve uyuşturucudan ölümlü yeraltı dünyasında ölüme sürüklenir. Kolera'dan silmeye çalıştığı rakiplerine dönüşür; tıpkı "uçuruma bakan ama uçurumun da kendisine aynı biçimde baktığını" (Nietzsche'nin sözüne atıf yapıyorum) unutanlar gibi.

Salih'in trajik sonunu polis işkencesinin hızlandırdığını düşünüyorum. Manevra alanlarının kısıtlı olduğunun farkına varan Salih aklî dengesinin bozulma tehlikesiyle de karşı karşıya kalacaktır. *Blue Velvet*'de Jeffrey'nin kötücül olanla yüzleşmesi ve baba figürü Frank'i öldürmesi ona kişiliğini kazandırırken, Salih'in cinselliğini ve erkeklığını keşfi ölümünü hazırlayacaktır. Salih de Jeffrey gibi babanın gölgesini reddetse bile çok farklı sonuçlara ulaşırlar. Salih babasının yönlendiriciliğini kabul etmez ama Tina'ya neredeyse saplantı derecesinde tutulur. Tina ona hem annelik hem de karılık yapar. Bitirim sokak erkeği babasının korumacılığından ve üstünlük taslamasından kaçabilse de annesinin anaç gölgesinden kaçamaz. Gli Gli Salih büyümemiş bir çocuktur. Jeffrey ise baba figürü Frank'i doğrudan karşısına alır ve onun rakibi olur. Erkeklığın, erkek olmanın kanıtlanabilmesi için birisinin sahnedan çekilmesi gerekecektir; ölümcül hesaplaşmanın ardından sahnedan çekilen ise Frank olur.

Shadow of a Doubt'da Genç Charlie'nin ölümcül serüveni *Blue Velvet*'deki gibi pozitif şokun hazırlayıcısıdır. Şu: Trajedi öznenin önünde yeni yaşam olanakları açar. Düşüş ya da altüst oluş yeniden uyanışın başlangıcıdır. Örneğin banliyö ferdi Jeffrey önündeki belirsizliklerle dolu geleceğe artık eskisi gibi bak(a)mayacaktır. Edindiği deneyim daha çok kendi kişiliğini, erkeksi kimliğini bulmasıyla ilgili olsa da, öte yandan, gerçeğe, gerçek dünyaya gözlerini açmasıyla da ilgilidir. Genç Charlie de artık dünyanın umduğu ve zannettiği gibi kusursuz olmadığını anlayacaktır. Çevresini değerlendirirken olaylara artık çok başka biçimlerde bakacaktır. Gli Gli Salih ise kirliliği, yozlaşmışlığı, pisliği ve kanunsuzluğu keşfettikçe çamuru alıp eline yüzüne sürmeye devam eder. Hiçbir zaman rakibi Reis gibi acımasız ve zalim olmasa da nihayetinde o yolun yolcusudur.

Son Söz

Metin Kaçan'ın argo bir anlatımın egemen olduğu *üstkurmaca* anlatısı Ağır Roman (ki senin de fark ettiğin gibi sevgili okuyucu, yazıda ben de birkaç argo sözcük kullanmaya heveslendim), 1980'lerden başlayarak önce Amerika'da, sonra da Avrupa roman sanatında moda oluveren oyunsu *postmodern* yazın mirasının parlak bir örneği. Mustafa Altıoklar'ın romanın argo dil özelliklerini

koruyarak Metin Kaçan'la birlikte yaptığı uyarlamanın (ki elbette roman daha da ayrıntılı) isabetli bir tercih olduğuna inanıyorum. İstanbul sokaklarının sert dokusunu, puslu havasını yansıtabilmek amacıyla *film noir* (kara film) stilini tercih etmesini de... /////

Yalçın Aydınlik'ın (1974) –üç bölüm halinde sunulmuş 27 şiirli– ikinci kitabı *Anne Elimden Tut Yoksa Büyüyeceğim*'le ilgili notlarım bunlar.

Bir şiirin bağımsız bitiriş ikiliği: “*söz katlaşıyor ve zaman bir gergeftir artık / şiir eğirip duruyorum*” (s. 69).

1960'lardan bu yana seyrelererek gelen bu tarzın belirgin karakteri şiiri söyleyenin bir övünme tonu taşımasıdır.

Künye: Yalçın Aydınlik, *Anne Elimden Tut Yoksa Büyüyeceğim*, Mühür Kitaplığı, İstanbul, Ocak 2012, 72 s.

*

Sezai Sarioğlu'nun (1950) üç bölüm halinde sunulmuş 40 şiirli *Aşk Dediğin Haram Olur*'unda kir, ter, taş, tarih, dağ, devrim, devlet, tanrı, haram, dil... sözcükleri ağıyla, devlet-tanrı, kalıp yanıt eleştirisi ve devrim, soru güzelleme yapıyor, denebilir. Kitap, denebilirse arkaik –ve folklorik– bir anlatımla çağcıl bir destanın parçalarını yansıtıyor gibi.

1. Bakışımı, ikili, iç uyaklı ifadeler;

2: deyimleri, kalıp sözleri bozarak, çokluk yineleyerek kurulan anlatımla tarihselliğe bağlanılırken; içerikle çağdaşlık ve çağcılık yakalanıyor...

Künye: Sezai Sarioğlu, *Aşk Dediğin Haram Olur*, Komşu Yayınları - Yasakmeyve, Şubat 2012, 96 s.

*

Günümüz şiirinin, kitap yayıncılığı dünyasından el ayak çekmişliğini, onun İkinci Yeni akımının devamından öte gidememesine bağlayan **Günel Altıntaş** (1937), ikinci kitabı -67 şiirden oluşma- *Sözcük Tatlısı*'nı, bu duruma bir karşı çıkış olarak sunuyor.

Altıntaş'ı yıllar yıllar öncesinden aforizmalarıyla bilir, hatta bunlardan bir ikisini yıllardır gündelik hayattaki konuşmalarında kullanıyordum. Bu sebeple kendisin bu kitabını bir şiirinlik, hoşluk olarak karşıladım.

Kolay okunan; günümüz şairlerinin ve şair adaylarının toplamı küçük bir çevreden oluşma özel şiir okurunun dışındaki kişilerce de okunabilecek bu kitabı değerli saymak gerektiği kanısındayım.

Kitaba adını veren –“Gülşen Tuncer'e” adanmış– açılış şiirini alıyorum buraya:

“*Ozanım ben / sözcük tatlısı yapıyorum boyuna / adına şiir diyorlar / bir bayılıyor, bir bayılıyor ki çocuklar bu tatlıya / hemen ezberleyip bitiriyorlar.*”

“*Ezberlemeyin çocuklar, ezberlemeyin / şiirden başka hiçbir şeyi / çünkü / şiirle beslenen çocuklar / sevgiyle beslenen çocuklar gibi / pırıl pırıl olurlar.*”

Künye: Günel Altıntaş, *Sözcük Tatlısı*, Kod:Eks Yayınevi, İstanbul, Mayıs 2012, 80 s.

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 39

Ramis DARA

Çocukluk, büyüme, anne, masal, zaman izlekleri çevresinde; çeşitli şairlere, hatta yaygınlıkla bilinen dizelere göndermeler içeren; büyük çoğunluğu birinci tekil ağızla söylenen ve ister istemez bir tür iç döküşe dönüşen anlatımcı sayılabilecek şiirler. Önünün açık olduğunu pek söyleyemeyeceğim ya da kişisel olarak benim mesafeli durduğum, yaygın bir tarz bu şiirimizde.

Karaağaç Mah. İpekçilik Cad. Küçük aralık Sok. 8/7
Yıldırım / Bursa

Sorulan “anladım” diye başladı örgüsüne
Soran “anlatamadım” diye düğümledi sözünü

“Kuş kanadı kalem olsa...”
Dedi içimdekilerden biri ///

M. Güner DEMİRAY

49

DÜNYA GELİNİ

I

Bir gece tayfununda
Aşkımı sana kilitledim,
Zaman savrulurken boşlukta
Yıldızlar paramparça olmuştu gözlerinde
Yaprak ve ottaki ateş
Kayaların çığlığı
Bulutsu bir hülyayı sunmuştu bize
Ellerin ne suskun çocuktu öyle
O ay yüzüne bakıp yontuldum iyice
Uslandı asi kuşkuşlarım
Kırılgan, sıcak sesinde

Artık sevdanın otağında Çin ipeği tenin
Gümüş bir terazide tarçın ve taflan
İnci damıtır imbiğinin ağzı
Ruhumda üşüme durmuş çoktan

Bir dünya gelini olmuştun sen
Bense okyanusun içinde akan bir nehirdim
Pasifikte uzak bir adada gördüm seni
Bir semender geçiyordu harlı ateşinden
Vahşi cenneti tattım lotus kalbinde,
Her mercan bir put ürettiyordu
Polonezya tanrıçası dedim sana
Saçlarında Tahiti gülleri açtı,
Küba'm dedim
Şeker kamışlarına doğdun Karaipçe,
Şili'm dedim
Volkan gibi soludun göklere,
Hindistanım dedim,Bali'm dedim,Sumatra'm dedim
Derin ormanların güneş ayininde parıldadın,
Bir dünya gelini olmuştun sen
Ve aşkın kabardı yigit dalgalarla
Jamaika çiçeklerine gömüldün birden

II

Ey aşk düşümün kuşu
Kendi serabımın eksilmez
Bir Leylası sandım seni,
Esrik iklimlerden süzülen
Bahar rengi o uzak sesin
Vurup durdu hep yüreğimin kapısına,
Nedendir hâlâ soluk mührünü ararım
Yeryüzü duraklarında? ///

EDEBİYAT DÜNYASI VE İNSAN

Nurullah YARDIMCI

En büyük yoksulluk okumadan yaşanmış bir hayattır.

Kişi ekonomik güce sahip olabilir ama yaşama kültürü yoksa zenginlik boş bir araçtır. Dünyanın en yoksul insanı paradan başka hiçbir şeyi olmayandır. Arthur Schopenhauer'un bu sözünün tek cevabı kitaptır. Dimağınızın ve kalbinizin kitap üzerine yoğunlaşmasını engellerseniz, gözleriniz görmez, kulaklarınız işitmez, bakar bir kör durumuna düşersiniz.

Amaçsız, sevgisiz bir dünyada insanın kendini tüketmesi ya da bitkisel yaşam içinde kaybolması... Politik mücadele canlı yaşamın bir parçasıdır. Siyasal kültür kitaptan geçer ama günümüz Türkiye'sinde sanat ve edebiyat siyaset adamlarının yanından bile geçmemiş, ülkede gezerliğin kaynağında kültürsüzlük acı şekilde yatmaktadır. 20. yy'ın en büyük bilim adamı Einstein'ın "eğitim için yüksek okula gerek yoktur birey bunu kitaplardan da sağlayabilir" sözü kitaba ne kadar değer verdiğini açıklıyor. Tarihteki en önemli ve en değerli mucitlerinden Thomas Edison da bunda hemfikir. Atatürk'ün bir gazetecinin "Birleşmiş Milletler'e üye olmayı düşünüyor musunuz?" sorusuna "şartlarımızı koyar, kabülllerine bağlı biz müracaat etmeyiz, üye olmak için eğer davet gelirse düşünüyoruz" sözlerinin sebebi ruhunun kitaplar üzerine nasıl yoğunlaştığını ve kitapların insana nasıl bir güç verdiğini gösteriyor, yoksa bir insan nasıl bu kadar büyük başarıları elde edebilir ki?

Politik olduğunu söyleyen bir kişi Zola'nın "Garminal" kitabını okumadıysa maden işçilerinin yerin altında hayatlarını tehlikeye atarak onların ezildiğini nasıl anlayabilir? *Garminal* işçi sınıfını anlatan en büyük eserdir. Ya *Vadim O Kadar Yeşildi* ki İrlandalı bir işçi ailesinin toplumsal yaşamı, bir din adamının aşkı... Geleneklerin içine kendini hapseden bir din adamı. Sonra işçilere sendika kurması için öncülük eden papaz. Burjuva yazarı Balzac, *Köylü İsyancıları* kitabını yazarak, ihtilalleri haber veren ön sezgileri güçlü yazar... Balzac, burjuvazinin aç gözlülüğünün, doyumsuzluğunun bir gün ihtilale giden yolları açacağını yazar. Balzac'ın *Vadideki Zambak* kitabında, soylu ve genç bir öğretmen olan kadın, yaşlı

kocasına ihanet etmeyi ölümcül suç sayar. Bu gelenekçi kadın gizli aşkını kalbine gömer. Umutsuz aşk, soylu kadının hayatına mal olur. Balzac, son 200 yılın en büyük yazarıdır. Ve bu büyük deha hâlâ aşılamamıştır.

Victor Hugo, *Sefiller* romanında bir dönemi yazmıştır. 1871 ihtilal süreçleriyle beraber halkın burjuvaziye karşı başkaldırısını, direnişini, sokak barikatlarını kalemle yazmıştır. Bir ekmek çaldığı için küreğe mahkûm edilen zavallı sefil insanları... Notre Dame'ın Kamburu fiziken korkunç görüntülü bir insan Osimada. Kilisenin çanını çalan çirkin adam, günün birinde çingene güzeli Esmeralda'ya âşık olur. Umutsuz bir aşk, güzel kadın bu korkunç adamdan korkmakta, ama hilkat garibeti içinde nasıl bir sevgi yaşadığı, zaman içinde güzel kadını şaşırtır. Ona bir gün kırmızı gül getirir ve önüne eğilerek gözlerinden yaş gelir. Ona bir çocuk gibi bakar. Osimada kendine uzay kadar uzak olan kadın yanında olmasına rağmen ona dokunmaz. Sadece gizli gizli onu seyreder. Geceleri üşümesin diye onun üstünü örter. Victor Hugo *Notre Dame'ın Kamburu* kitabında sevmenin fizik ölçüleri içinde yeri olmadığını belirtmeye çalışır. Yani çirkinliğin içinde güzellik yaşar. Fransız edebiyatı Rus yazarlarına örnek olmuştur. Dostoyevski, Turganov, Çernevski, Gorki...

İnsanlık tarihine baktığımız zaman büyük politik ihtilallerin yolu hep edebiyat yazarları tarafından açılmıştır. Sisli ufukların aşılmasına büyük yazarlar öncülük etmiştir. Victor Hugo politik bir adamdı. Hep ihtilallerde yer aldı. İhtilal burjuvazi tarafından tasfiye edilince Hugo, Fransa'dan kaçtı. Yıllarca Avrupa'da sürgün hayatı yaşadı. Turgeniev *Babalar ve Oğullar* kitabında kuşak çatışmasını anlatır. Rusya'da 19. yy'da "Darvinizm" tartışılmaktadır. Baba toprak ağası, oğul tıbbiye bitirmiş. Genç doktorun ağası genç hukukçu, baba evinde siyasi tartışmalar, bilimsel gelişmeyi kabul etmeyen baba, evde misafir papaz. Turgeniev'in kitabı Çarlık Rusya'sında aydınların baş yapıtıydı. Dostoyevski *Ecinniler* romanında sanki Türkiye'deki aydınların duyarsızlığını yazmıştır. Siyasi infazlar karşısında hukukçuların sorumsuzluğu, basın özgürlüğü, öğretim üyelerinin siyasi kaçkınlığı, *Ecinniler* ihanetleri, sorumsuzluğu, liberallerin dönekliliğini anlatan bir kitaptır. Eğer Shakespeare okumamışsanız genel kültürünüz yok demektir. *Hamlet* insandaki ihanet yapısını ortaya koyan bir eserdir. İktidar hırsı için kardeşini tuzağa düşürüp öldüren Hamlet'in amcası aynı zamanda öldürdüğü kralın eşini de alır. Hamlet, bu korkunç cinayeti içine sindiremez. Kinini günü geldiği zaman ortaya kor ve babasının intikamını alır. Hiçbir yazar Roma tarihini Shakespeare gibi yazamamıştır. *Julius Caesar*, *Antonius* ve *Kleopatra* kitaplarıyla Roma'nın zengin tarihini oyunlaştırarak insanlığı bilinleştirmiştir. Siyasal mücadele süreçleri Roma'nın politik yaşamı okunarak örnekleme alınır.

Roma İmparatoru Sezar'ı arkadan bıçaklayarak öldüren Brutus, simgesi olarak insanlık tarihine geçmiştir. Acaba Brutus Sezar'ı öldürmekte haklı mıydı? Kanlı diktatör insanlığı köpekleştirip, tek bir ulus yaratma amacındaydı. Bu dünya halklarını Roma'ya köle yapmaktı. Shakespeare, "Roma halkı koyun olmasaydı, Julius Ceasar kurt olmazdı" der. *Kral Lear*, yaşanan kralın çocukları tarafından yetkililerin elinden alınıp onun bir zavallı konumuna getirilişini acıklı şekilde verir. *Kral Lear* her insanın örnek alması gereken bir insanlık trajedisidir. *Macbeth* insanı canavarlaştıran iktidar tutkusunu işleyen yönetim hırsının insanı nasıl kanlı bir katil konuma getirdiğini gösteren büyük bir eserdir. Roma tarihi siyasi tezlerle doludur. 1789 Fransız

İhtilalcileri politik kaynakları, bilgileri Roma'dan aldılar. Roma'nın zengin mücadelesi insanlığın gelişmesinde ölümsüz eserler bıraktı. Roma imparatoru Julius Ceasar'ı arkadan bıçaklayarak öldüren Brutus, aslında özgürlüğü hedef almış bir kişiydi.

Sanatlardan kopmuş insan ölü bir kişiliktir. Amaçsız, gayesiz ve süreç içinde her şeyi kabul eden köle bir kişilik. 1930'larda Almanya'da Naziler iktidar çarkını ele geçirince kitapları tören düzenleyerek yaktılar. Hitler'in propaganda bakanı Göbbels, "*Kültür dendiği zaman silahıma mermi süresim geliyor*" diyordu.

Batı dünyasının bizlere Nobel ödülünü vermesine teşekkür ederiz ama bu armağan bizim kültür ihtilallerine olan inancımızı daha çok güçlendirmeye destek olacak ve ülkemizin bütün yazarları sanat yolunda insanlığa büyük eserler vermeye devam edeceklerdir. *eski.izler@hotmail.com*

PARAMESYUMGİLLERİN AKŞAMDAN KALMA HALLERİ

Hasan EFE

Başlıktan yola çıkarak farklı yorumlara varan okurun biyolojiyle ilgisi varsa yazıyı terliksihavyanla ilişkilendirmesi kaçınılmazdır. İmgesel bir bakışla "paramesyumgiller" terimi göndermeden başka bir şey değil, Ramazan Parladar'ın "*Geleceğe Dair Anekdotlar*" adlı şiir kitabında.

Bu, ilk bakışta kitabın tamamını karşılamıyor gibi görünüyor.

Eleştirel okumalarla, "akşamdan kalma hallerinin" oluşum biçimi değil de, etki durumu, kitapla ilişkilendirilebilir diye düşünüyorum. İki bölümden oluşan kitap, adını birinci bölümünden almış. Burada birbirinden ayrı, yazıyla yazılmış (rakam değil) altı başlık var. Bunlar;

Bir: Benzeşim Kanunu, İki: Sinematografik, Üç: Bir Münzevi Şov, Dört: İkili Ölü, Beş: Sonsuz Ödül, Altı: Dejavu.

İkinci bölümün adı Yitik Sesinin Peşinde.

Sıradan bir okurun ilk bölümdeki şiirleri anlamlandırıp içsel bir dönüşüme varması biraz zor gibi geliyor bana. Çünkü şiirlerin imge yoğunluğu ve çağrışımlarının çözülebilmesi için okurun; müzik, teoloji, psikoloji, din, felsefe, biyoloji, sinema, tarih, edebiyat, politika, vb alanlarda epey birikimli ve genel kültür ile yüklü olması gerekiyor.

Bir başka deyişle terimler ardıllığı!

Eğer bu donanım okurda yoksa şiirin ona vereceği çağrışımsal tat, salt okurun almak istediği kadardır, yani itiş... Şairin sezdirmek istediği değil.

Burada şu da sorulabilir.

Şiir okurdan okura farklı çağrışımlar vermez mi?

Elbette, her okur şiiri kendi algısı ve bilgisiyle sezgiye dönüştürür.

Oysa deja-vu, homunculus, golgota, pathetique, rabindranath tagore... gibi terim ve adları anlamlandıramayan okur, dizeler bütünüyle karşılaştığında

nasıl bir çağrıyla karşılaşabilir? sorusunu da gözden uzak tutulmamalı diye düşünüyorum.

Buradan yola çıkarak Parladar'ın ilk bölüm şiirleri *özel bir okuma* gerektirir, düşüncesini öne koymak kaçınılmaz görünüyor. İkinci bölüm şiirlerinin birkaçını dışta tutarsak, diğerleri ilk bölümdekilere göre daha çözümsel ya da okurdaki çağrışımsal etkisi *yeğni* denebilir.

Kitap bir bütün olarak ele alındığında karamsar, içedönük ve güçlü bir yitiş temasının ele alındığı görülür. Siyah bir zemin üzerinde lacivert bir başlıkla griye çalan şair adı yer alır kapakta. Yine altta aynı fotoğrafın farklı büyüklükteki üç karesi görülür. Kapağın en altındaki tür (şiir) adı maviye çalarken, onun altındaki yayınevi adıyla beyaz!

Yitmeyen umut mu demeli!

İlk Bölüme Genel Bakış

"Bir: Benzeşim Kanunu" adıyla başlıyor ilk şiir. Ben'e adanmış.

Bir kadın olduğunu düşünürüz "ben" in.

"ben böyle bir kız çocuğu doğururken her gün annem giyinerek bile on üç toprak birden değiştiririm"

Ama "on üç toprak" öbeğinin okurda oluşturduğu çağrışım değişir. İlerleyen dizelerde "ben" in, "ben kendimi kimden sorayım" diyen bir sorusuyla karşılaşırız.

İzleyen örgülemde "İsa on üç kişidir artık biri geçmiş zaman ben" dizesi ile dinsel bir algılama alanına katar bizi şiirin öznesi. Burada okur, var olanla olması gereken arasında bir ilinti kurma yoluna gider. Dinler tarihinde İsa peygamberin 12 havarisi olduğunu biliriz. Burada, "...on üç kişidir artık biri... ben" öbek ve adlarıyla "ben" de bir görev yükleyor kendine; bu da kutsanmış bir dinsel birey.

Bir başka deyişle İsa'nın 13. havarisi!

"ben önceden bütün sokaklarını tanırdım kadınların bütün kadınları oralardan tanırdım şimdi sayıyorum on üç kişiyim biri İsa mahzenime kapanmış yaşıyorum on üç intihar cümlesi"

Ben, bütün kadınları tanıdığımı söyleyerek İsa anıştırmasıyla Meryem'e gönderme yapar. Ne ki "ben", "*şimdi sayıyorum on üç kişiyim biri İsa*" diyerek bir görev ve *kişi değişikliğine* gider. Çünkü ben, kendi iç dünyasına vararak bir ölüm öncesi intihar düşüncesiyle karşılaşılıyor.

Ve,

"ben önceden bütün sokaklarını tanırdım kadınların bütün kadınları oralardan tanırdım" diyen "ben" e şu sorular yöneltilebilir. Önceden, oralardan tanıdığın bütün kadınların sokakları nerede?

Bu "ben" in ben'i yok etmesi ya da yaşamdan kaçıştır.

Bütün bunlar, "ben ihtiyar deniz deli laterne" dizesinde imgeleşiyor. Bu da şiir öznesinin, diğer bölümde yer alan şiirlerle oluşacak bir bağlantısını koyuyor ortaya. Özellikle de "laterne"(1) sözcüğüyle.

Bu, "ben ihtiyar deniz deli laterne" dizesiyle ilişkilendirildiğinde şiirin öznesi, "ben" ler arasında gidip gelirken içindeki karanlık örtüyü az da olsa aralıyor müzikle.

"Sinematografik" ise İ.C. Akimi'ye adanmış ikinci ardıl şiir.

Bir terim olarak algılanabilen başlık adı *sinema* sözcüğünün bütünü. Yazımızın başındaki Latince paramesyumgiller, terimi şiirde yer almasa da şu, “üşüyen bir takım terliksi-fen bilgisi” dizesindeki “terliksi” teriminin karşılığıdır.

Şiirler bana göre bu terim üzerine oturmuştur, çünkü bu canlının özellikleri ile şiirin öznesi arasında bağ kurulabilir.

Terliksi ile ilgili şu bilgiye göz atmakta yarar var.

“*Mikroskopta görünüştü bir terliğe benzeyen, tatlı ve acı sulardaki bu canlılar kirpiklerle bezenmiş bir hücreli mikroorganizmalar. Büyüklükleri 0,07 mm ile 0,30 mm arasında değişir. Stoplazmik tüylerin hareketiyle su içinde eksen etrafında dönerek ilerler.*” (AnaBritannica-Büyük Larousse-Biyoloji ders kit. kısaltılarak)

Gözle görülemeyen ve yaşama olanağını karada değil de suda bulan bir mikro organizmadır terliksi. Bölümdeki şiirler bütününe bakıldığında özne, bir kaçış, gözden ve toplumdaki uzak bir duruş içindedir.

O, vardır, ama yoktur.

Başkaları onun varlığını bilmeli veya hissetmeli, ama o, toplumdaki; bütün kötülüklerden, “sermayeden yiyen papazlar cennetinde”n uzak durmalıdır.

Örgü sinemasal bir kurgu çağrışımının etkisiyle sürüp gitmektedir. Dizeler kurulurken şiirler bütünlüğündeki karamsarlık “taram” ezgi ritmi ve yansımasıyla hafifler. Bu, şiir bütünlüğünde okunduğu zaman “tara” eyleminin mastarı olan “tarama”nın eksilteli çağrışımı da dize ve şiire değişik algılar yüklemektedir;

“saçlarında okumuştum
taram”

ve,

“taram taram taram
beni nasıl buldunuz
taram taram”

“sol ayaklarıyla üşüyen birtakım” dizesindeki “sol ayak ve birtakım” öbekleri arasındaki örgüde “terliksi” (ayak) ile bir sezgi bağına varılır. Sonra “sol” sözcüğüyle de siyasi bir göndermeye başvurulur.

Ayrıca, “elton john, İncil, psikodinamik, vizigotlar, ostrogotlar, akrostiş, a posteriori” özel ad ve terimleri şiire dinsel, tarihsel, felsefi anlamlar yükler.

Bu yaklaşımdan sonra şu bilgi aktarımını vermek yerinde olsa gerek.

“Ünlü İngiliz pop yıldızı Elton John, İngiltere’de eşcinsel evliliğe olanak tanıyan yeni yasanın yürürlüğe girmesiyle, uzun süredir birlikte yaşadığı Kanadalı arkadaşı David Furnish ile evlendi. Elton John’un BBC’nin ‘Parade’ dergisine verdiği demeçte Hazreti İsa için ‘Çok duygusal ve son derece kültürlü bir gay’ dediğine işaret eden Filibe bölgesi metropoliti Nikolay, ‘Uluslararası medyanın böylesi sapıkça görüşleri yayımlıyor olması, çağdaş dünyanın ilahi gerçeklerden ne kadar uzaklaştığının ve ne kadar günaha saplandığının göstergesidir.’ ifadesini kullandı.” (www.guncelhaber.com)

Bu şiire bakacak olursak, çağrışımlarla bir aykırılığa da varılabilir mi?

Salt bu şiir bütünlüğünde sinemanın yeni yetme bir genç üzerindeki etkilerinden yola çıkılır.

Sonuçta içe kapalılığındaki zengin bir dünyayı elton john’a gönderme yaparak psikolojik ve tarihsel süreç içinde

dinsel (İncil) bir söylemle sonradan elde edilen bilgi ve deneyimlerinin de (a posteriori) ortaya çıktığını görebiliriz.

J. R. Ay’a adanmış; “Üç: Münzevi Bir Şov” şiiri.

Karamsar bir iç dünyadaki kaçınıklığın (münzevi) bir gösterisi olarak değerlendirilebilir bu şiir.

Son bir arzusun iç dil ve yürekte dileğe yönelmesi. Bu, geçmişle gelecek arasında bir gidiş gelişten başka bir şey değil. Aynı zamanda *Pathetique* ile iç arzusun derinliğine varan bir bunalım gösterisi. Tchaikovsky’nin 6.senfonisi olan bu parça (*Pathetique*), insan ruhunda derin izler bırakır.

Kendi içine dönmüş olan biri kime gösteri (şov) yapacak?

Bazı müzik yorumcuları bu parçanın insanda intihar etkisi yaptığını da söyler.

Özne, bu içsel yolculuğa gidip geldikçe şiirini dinsel motiflerle süslemenin yanında, Pavlus, golgota sözcükleriyle okuru dinsel öykülerin içine alır. Böylece kendi iç dünyasındaki acıyı ortaya koyarken öte yandan da,

“çünkü onlar ortaçağda bile

kendi kendilerine sararmışlar” diyerek okurun sabrını da sınar Pavlus özel adıyla. Çünkü; “Pavlus yani Saul, çok sıkı bir Yahudi cemaatindendir ve Hristiyan olmazdan önce ilk Hristiyanlara acımasız zulmler yaşattırıştır...”

(tr.wikipedia.org/wiki/Pavlus)

Bununla kalmaz, İsa’nın sınanmak için götürüldüğü “çok uzun bir çölü” yani “golgota”*yı da alarak iç dünyasının acılarını geçmişin kıssalarıyla güçlendirir. Bu duygularla örülen gizem, genel olarak şiirin sonlara doğru “ave maria!” dizesinden

“doğur kardeşini joseph’in
doğur konuşacağı”

dizelerine evrilir.

Ave Maria’da Meryam Ana’ya ait bir dua yer alır. Bu aynı zamanda dokunaklı bir Schubert bestesidir. Ayrıca bunun bir Orhan Veli şiiri (Ave Maria) (2) olduğu da gözden uzak unutulmamalıdır.

Ave Maria ile önce müzik (Schubert, diğerleri; Sarah Brightman, Celine Dion, Andrea Bocelli, Helene Segara, Dolores O’riordan) sonra da Orhan Veli anıştırmasının yer aldığını belirtmeliyiz.

Şair, okuru kendi iç dünyasına çekerken salt imgesel söylemle yetinmez, dış dünyadan (müzik-edebiyat) destek de arar. Bunu, bir şiir ve müzik eşliğinde gerçekleştirirken; kendi duygu ve hislerini de örtüşürecek birilerini arar. O, bunu edebiyat (O. Veli), müzik (Schubert), din öyküleri (Pavlus, Joseph) paylaşımıyla gerçekleştirir ki, okur da bu örgünün içinde bulur kendini.

Dolaylı bir etkileşimin içindeki acı paylaşımı, öznenin iç dünyasından dışa döndürülür. Böylece “*Münzevi Bir Şov*” gerçekleştirilir. Joseph’in (Yusuf’un) doğmasıyla öznenin konuşması yaşama yeniden dönüş değil midir?

Konuşmaysa bir şov olsa gerek!

Sergey Yesenin’e adanan şiirse “Dört: İkili Ölü”dür.

Ölümü arzulayan öznenin İsa gibi acı çektikten sonra daha güçlü bir inançla ortaya çıktığını sezdirir bize bu şiir.

Buna, bir özdeşleşme isteğine adanan şiir demenin yerinde olacağını düşünüyorum.

“I. Dünya Savaşı’nda iyi bir yaşam umuduyla devrimi destekleyen Yesenin sonra Bolşevizm eleştirilerini şiirine yansıtır. Josef Stalin ve Nikita Khrushchev’in döneminde eserlerinin büyük bölümü Kremlin tarafından yasaklanır.

Psikolojik bir rahatsızlık geçiren Sergey Yesenin, bir ay akıl hastanesinde kaldıktan sonra Noel için hastaneden çıkar, birkaç gün sonra, 27 Aralık 1925'te İngiltere Otelindeki odasında kendini asarak intihar eder. Cesedinin yanında, intiharından bir gün önce bileklerini kesip kendi kanıyla Mayakovski'ye yazdığı veda şiiri bulunur.” (3)

Yesenin'in kendi yurdu Rusya'dan uzak bir ülke olan İngiltere'de ölmesi öznenin iç acılarını çoğaltır.

Şair,

“ölüm her şeyi soruyor vladimir!

ağaran bir vaktin ardında

kim bilir hangi sürgünün kalbi” derken bir sorgulamaya vardırır dizelerini. Bunu “vladamir” özel adı ile sezdirir okura.

Özne, kendi iç yolculuğunun yoldaşını bulmuştur artık!

O, iç dünyasında bir hesaplaşmayla kalmaz, düzenle bir çatışma içindedir. Bu iç karmaşada yeni ve kendi gibi olan bir başka şairde bulur kendini “fotoğraflardan çıkarılıyor lili'nin gözleri” dizesinde. Bu şair de Nurullah Genç'tir.

Genç, “gözlerinden kıpkırmızı damlayan hüzdür, lili” dese de Parladar, yukarıdaki dizesiyle lili'nin gözlerini çıkarır fotoğraftan. (4)

Lili aynı zamanda içimi yumuşak olan bir içki. İçildiğinde insanı başka dünyalara götüren bir özelliğiyle de, özneyi, farklı bir ruh yapısına büründürdüğünü söyleyebiliriz.

“Kayhan Kalhor'a / Night Silence Desert için... sonsuz” olarak adanan şiirin adı “Beş: Sonsuz Ödül”

Uzun süren acılar, damıtılarak inceltiliyor bu şiirle.

Şair bunu müzikle verirken özellikle “başlıyor işte kemaçe” dizesini öne çıkarıyor.

Oynak, titreşim ve içli bir hava çalan bu enstrüman, kemanın küçüğü olarak da adlandırılır. Kayhan Kalhor ve M. R. Shajarian yaptığı olan Night Silence Desert, insan ruhunun derinlerine işleyen bir ezgiyle dizelerdeki ince hüznün ve imge örtüşmeleriyle,

“gizli bir göle biriken adam”ı “artık tüylerine kadar vardırırdı sızıyı” dedirten dizelere gömer. Şair, “duyuyorum işte ırmağa dökülen geceyi” dizesiyle de İran ve Horasan müziğinin ezgilerini alıp serpiştirir şiirine.

İlk bölümün son şiiri “Altı: Deja-vu” , “Mehmet Uçar'a ve o tuhaf Kayseri'ye” adanmış.

Yazımızın başlığına “...akşamdan kalma halleri” öbeğini alırken Deja-vu'dan yola çıktık. Bu, bireyde yaşanan bir olayı daha önceden yaşamışlık veya görülen bir yeri daha önceden görmüş olma duygusu yaratma kavramının karşılığıdır. Bu oluşum durumunun bir başka özelliği, yoğun miktarda *alkol* alımının ertesi sabahı (akşamdan kalma iken) gerçekleşme ihtimalinin yüksekliğidir. (5)

Yukarıda, şiirlerin bir ardılığından söz etmiştik. Bu, alt anlam katmanlarıyla belirgin genellenmenin dışında da görülebiliyor. İşte deja-vu'nun ihtimal durumundaki alt anlam katmanıyla (akşamdan kalma) “Dört: İkili Ölü”nün alt anlam katmanlarındaki “lili” (içimi yumuşak olan bir içki) burada içleşiyor (içselleşme değil). Yani öznenin içki alma sonrasındaki durumuyla örtüşüyor ki, bu da üst anlam katmanları olan iç yıkıntıları, karamsarlığı, intihar ve ölüm düşüncesini biraz daha hafifletiyor. Böylece toplumsal dışlayım ve cana kıyma isteğinin suçu bir başka “ben” durumu olan “kayıp ben”in üzerine atılıyor.

Başka dünyalara götürülen özne (paramesyumgillerin-terlikisi) farklı bir ruh yapısına bürünüyor. Böylece “sen

yollarda yürümezdin / sen yollarda görünürdün” dizeleriyle, gerçekleşmeyen bir eylemde, öznenin gerçekliğinin öne çıktığı sezdirilir. Bu görünmezlik, (terlikisi) evrende; ay ve yeryüzündeki canlılarda aranır. Öte yandan, bir başka şairin, İlhan Berk'in, şiirlerindeki iç seslere girip sığındığı da söylenebilir.

İlerleyen dize örgüleriyle özne, bir nostaljinin içine girerek geçmişle (önce yaşadığı kent Kayseri ile sonraki İstanbul) içinde yaşadığı zaman dilimindeki mekânı iç dünyasında örtüştürmeye çalışsa da bunun olası olmadığını biliyor. Ve bir “... galil(-e) denizi”nde olduğunu görüyor. İçindeki bu istek öyle bir artıyor ki *susamışlık* derecesine varıyor.

Arapça olan “galil” sıfatı, susamış, anlamını karşılar dilimizde.

Şair, bu sözcüğü dize örgüsünde - e durum eki ulayarak gökbilimci olan Galileo Galilei'yi çağrıştırır. Bir başka deyişle varlığı bilinip de yeryüzünde görünmeyenler, Galileo Galilei'nin yaptığı gibi gökyüzünde (evrende) aranacak.

Ben'in gerçekliğe bürünüp “sen gök'ün atını” dizesiyle yaşamdaki gerçekleri dile getirmesi okuru bir başka çağrışıma sokar. Farklı bir anlam katmanıyla da; o, var olan gerçeği baskı ve yıldırımlar sonucu her ne kadar yok saysa da gerçek yine vardır...

“Dünya yine dönüyordu!”

Özne evrene (ay) bakarken, gerçek yaşamdaki bir arayış içinde “acıp galile denizini” dizesiyle hem uygunluk hem iki anlamlı bir çağrışıma katar okuru.

Uygunluk ay ve Galile (6) ile, iki anlamlılık da galile ve galil sözcükleriyle gerçekleşir.

Özne, birlikteliğe (-dik; biz) bürünerek yine bir şairle keşiştirir yolunu.

“sefa kaplan'dan dizeler okuyup

ölümü örgütledik kod adı: intihar” dizeleriyle.

O, “sen”le paylaştığı geçmişin yaşamışlığından “rabindranath tagore'u” (7) dizesini yerleştirir birimler arasına ve “prag”dan “paris’e uzanarak “Kalküta”ya (8) gider ölmek için. Bu gidiş gelişler onu geçmişte yaşadığı Kayseri'ye taşıırken, o, kendini Zana Briski ve Ross Kauffman'ın yaptığı “Kalküta'nın Çocukları” (9) filminde bulur.

Aslında bu, gerçek (sahih) ölüm değildir; “paris'te montparnasse'ta şövalye / prag'ta bin yıl önce alınmış iki biletle” yaşamın gerçekliğine varılması, arzulanan bir özlemdir.

Öznenin iç dünyası İstanbul'dan Kayseri'ye taşınır. “Sen”le arasındaki duyumsal gelgitler ona geçmişin özlemlerini yükler ki, bu da sınırlar dışına taşarak Doğu-Batı eksenindeki kentler arasında varlığını hissettirir.

Geleceğe Dair Anektodlar'ın ikinci bölümün adı, Yitik Sesinin Peşinde.

Bu bölümün ilk şiiri yine aynı adı alır. Diğerleri; Son, Homunculus, Yanlış At, Dışarı Çıkamamak, Armut Tüyü, Cahit Zarifoğlu İçin Bir Ark, Fe, Çölün Delisi, İki Bilge, Hal, Yılanevi, Su için Üçlükler (I-XI).

“Yitik Seslerin Peşinde” şiirindeki “mosmor” pekiştirmesinin yarattığı imge, şiirler bütünlüğünde bir içselleştirme sezdirir.

Şairin, “ritimim hayli bozuk gözaltılarım mosmor/ kalbim hayli büyük bir günahın tekrarı” dizesiyle ortaya koyduğu “mor”un karşılığı şöyle açıklanır,

“Bu, kendi düşüncelerine, hislerine ve fiziksel varlığına saygısı olmayan kişilerin ihtiyaç duyduğu bir renktir. Bu insanlar başkalarını sevebilir ama kendilerini sevemez... Şizofreni, manik depresyon gibi psikolojik bozukluklarda yararlı olan bir renktir.” (10)

Bu durum, dinsel bir meselle içselleştirilir,
“düşerdim bir kuyuya Yusuf olurum her gün
kardeşlerim olmazdı bir kuyuya düşerdim” dizeleriyle.

“Homonculos” şiiriyle özne, iç dünyasındaki karanlığın etkisiyle “girdap”laşarak evrene, oradan da bir çağrışımla Türk edebiyatının önemli yazarlarından Ahmet Hamdi Tanpınar’a götür okuru. (11)

“Yanlı At” da “Bu şiire sızan Turgut Uyar, Paul Celan...”a adanmış bir şiir. Özne (ben), sanat (şarho) ve tarihte (kral şarho - sarı saltuk) öne çıkan adlardan yol alan bir gidiş gelişle yeryüzü kabuğunun değerleriyle (ametist) (12) oluşan geçişsel imgeler eklemeliğinde bir yer değiştirme görevindedir. Bu; at (asıl görev), keçi, tavşan, ceylan gibi hayvanlardan adamotuna (acı dindirme ya da bir derman bulma) dek varır. Böylece,

“ölüm ki ev sahibi hırsızın bile
alır derin taş sızıyı içine” diyerek içindeki karamsarlığın dozunu öne çıkararak, “sarı saltuk”u düşündürdü bir mağara” dizesiyle Sarı Saltuk’un (13) ölümünü çağırıştırır okura. (Vurgu bana ait, HE)

Üç birimle oluşan “Fe” şiiri, aynı zamanda bu şiirin de öznesidir.

Yüzeysel okumayla kişileştirilen “Fe” alt anlamlarla “simgenin simgesiyle” oluşturulan bir imgeye götürür okuru. Kimyada atom numarası 26 olan bu element bu kitabın bütünlüğünde ele alınacak olursa, geçmiş çağlarda altından da önemli bir madendir.

Bu, aynı zamanda bir çağın (demir çağı) da başlangıcı sayılır.

Şair, “gitti aynaya baktı sevgilisi dudaklarıyla
bir sürü kuşun kanatlarını okşuyordu” derken bunun bir demirle (fe) gerçekleşeceğini sezdirir.

Fe’nin (ف) Arap alfabesinin yirminci harfi, ayrıca Arnavutçada *din*, İspanyolcada (14) *inanç* kavramlarını karşıladığını da göz önüne alırsak şiirler genelindeki **dinsel motiflerle** (15) bütünleştirildiğinde özne, sıkı bir imgelemin içinde farklı çağrışımlarla önceki şiirlerle sezgisel örtüşmeler yanında alt anlamlar da oluşturur.

Yukarıda sözünü edip de üzerinde durmadığım şiirlerle okuru daha rahat saran şiirler olarak çıkar karşımıza.

Bir başka deyişle imgelemi daha esnek şiirlerdir denebilir.

Notlar:

(1) Mekanik bir İtalyan çalgısı olarak tanımlanan laterna; İzmir, Atina, Selanik, Pire, Siros Adası’nda Rumlar tarafından benimsenen ve İtalya’dan getirilen hazır ezgilerin yerine hasapiko, zeibekiko, sirto gibi dans ritimlerini de çalan bir (kurmalı kutu biçiminde) enstrüman , özellikle Rumların eğlenceyle iç içe geçmiş olan dini günleri, panayırlarda orkestra yerini tutuyor. (www.laterna.com.tr)

(2)

Ave Maria

Eski günler geri mi gelecek?
Rüzgâr tersine esiyor... Niçin?
Kımıldıyor kozasında böcek
Bildiği hayata doğmak için.

Neden içimize doldu vehim?
Ah ümit... Ümit yollar boyunca.
Düşünmez miydi akşam olunca
Hacer’in kollarında İbrahim.

Ve gemisinde Kleopatra?
Neden yine kaynaştı havalar?
Saadet mi getiriyor rüzgâr
Dolarak erguvan atlaslara?

Elimize değen kimin eli?
Kimdir bu muammalarla gelen?
O mu, helezonlara yükselen,
Saba ellerinin en güzeli?

Sesler mi çözülüyor derinde,
Nedir durup dinlediklerimiz?
Şarkı mı söylüyor Semiramis
Babil’in asma bahçelerinde?

Omzundan örtüler kaydı yere.
Kim bu, kim alnımızdaki yazı?
Gözlerinde günahının hazzı
Gülüyor saz benizli bâkire.

(www.siraze.net/antoloji/orhanveli)

(3) (tr.wikipedia.org/wiki/Sergey_Yesenin) kısaltılarak

(4) lili
gözlerinden kıpkırmızı damlayan hüzdündür, lili
beni vâmik’a çeviren bengisu yüzündür, lili
cimri davranma, belki de gelen son güzündür lili
hamil-i sevdadır içim, senin öksüzündür, lili
gözlerini yavaş yavaş gözlerime döndür lili
ya gel, parlasın yıldızım; ya nazınla söndür lili

ne mihruvefâdır benim sıkıntılarımı çeken
ne de ölüm meleğine teslim olup, boyun bükten
sen, yeryüzü kültürümde tatlı bir muamma iken
vuslat anka yurdundadır; hicran yüreğimde diken
gözlerini yavaş yavaş gözlerime döndür lili
ya gel, parlasın yıldızım; ya nazınla söndür lili
(www.itusozluk.com/goster.php/lili)

(5) Fransızca bir terim. Beyinsel bir yorgunluk ya da başka nedenlerle oluşan algı yanılgısı oluşumuna verilen ad. Yaşanılan bir olayı daha önceden yaşamışlık veya görülen bir yeri daha önceden görmüş olma duygusudur. Âni daha önceden yaşamışlık halidir. Beynin, yorgunluk veya başka sebeplerden dolayı bir görüntü, ses, vb. herhangi bir girdiyi, giriş anı sırasında algılayamamasından kaynaklanabilir. Beyin bu girdiyi algıladığında kişi bu olayı daha önce yaşadığı hissine kapılabilir.

Ayrıca, beynin sağ lobu ile sol lobunun milisaniyeden daha küçük bir zaman farkı ile çalışmasından da kaynaklanabilir. Bir taraf diğer taraftan önce algıladığı için, geç algılayan taraf bu olayın daha önce yaşanmış olduğu yanılsamasına kapılır. Bu durum sinir aksonlarındaki küçük bir sapmadan kaynaklanır. Yoğun miktarda alkol alımının ertesi sabahı (akşamdan kalma iken) gerçekleşme ihtimali yüksektir. (tr.wikipedia.org/wiki/Dejavu)

(6) *Galileo Galilei* (15 Şubat 1564 – 8 Ocak 1642)
Bir İtalyan fizikçi, matematikçi, gökbilimci. (Ana Britannica-
kısaltılarak)

(7) *Rabindranath Tagore*, 6 Mayıs 1861’de Kalküta’da doğdu. Atalarının kökü 11. yüzyıla dayanır. Bu soyun kurucusu Kanaj’lı bir Brahman’dı. Babası *Maharshi Devendranath Tagore*, varlıklı bir din adamıydı. Rabindranath, özel öğretmenlerden ders alarak orta öğrenimini yaptıktan sonra 17 yaşında Londra’ya gönderildi. Londra’da hukuk okudu. Burada edebiyat kültürünü geliştirdi. En çok etkisinde kaldığı edebiyatçı, doğaya yapıtlarında geniş yer

veren İngiliz şair William Wordsworth'tür. (Büyük Larousse-kısaltılarak)

(8) Kalküta Hindistan'ın Batı Bengal eyaleti'nin başkentidir. Ganj nehrinin bir kolu olan hugli'nin ağzından 96 km içerde Ganj'la Brahmaputra nehrinin Bengal körfezinde meydana getirdikleri çatalağz'da kurulmuştur. (Ülkeler Ans.)

(9) Belgesel

Yönetmen: Zana Briski , Ross Kauffman

Senaryo: Zana Briski , Ross Kauffman

Yapımcı: Zana Briski , Ross Kauffman , Pamela Tanner Boll

Görüntü Yönetmeni: Zana Briski , Ross Kauffman

Görüntü Yönetmeni: John McDowell

Süre: 1 saat 25 dk (www.beyazperde.com/film/2443)

(10) (Yansıbilim ve Renk Terapisi Çalışma Kitabı, Pauline Wills, Türkçesi: Kerem Keskiner, s. 133, Alkım Yayınevi İst.)

(11) Homunculus: 1. İnsanın iç karanlığa doğru gitmesi. 2. İstenilenin karşı olması. 3. Yapay olarak yürütülen küçük insan. 4. Metaforik olarak güneşle ay'ın oğlu. 5. Ayrıca 1916 yapımı bir film; bir insan tarafından yaratılan toplumla uyumlu, ancak diğer insanlar gibi yaratılmadığı için saldırganlaşır. 6. minyatür insan, cüce, cüce minyatür adam 7. A. H. Tanpınar'ın Huzur'unda geçen bir kavramdır. İnsanın ölümle yaşam arası duygularını anlatır. 8. Homunculusların isimlerinin her biri, Hristiyanlık'ın ilk öğretilerinde yer alan yedi ölümcül günahıdır. Manga ve İkinci animede bunun sebebi Baba'nın kendini bu duygulardan arındırarak mükemmel varlık olmaya çalışmasıdır. (Vikipedi, özgür ansiklopedi, Ana Britannica, Büyük Larousse, Tdk Türkçe Sözlük)

(12) Ametist Taşı, Menekşe ya da mor renkli olan kuvars kristali. Mor yakut ya da mor nefes de denir. Enerji dolu bir taş olduğu için çoğu insan üzerinde canlandırıcı bir etkisi vardır. ...Enerjisinin odaklandığı kişide uyum ve denge oluşturur. Yayıdığı enerji doğrudan sinir sistemini etkiler. Ancak ciddi bir kişilik bozukluğuna sahip insanlar bu enerjiyle uyuşamayarak, onu rahatsız edici bulabilir.

Etimolojisi; Ametistin adını Yunanca *a*, "değil" (olumsuzluk eki) ve *methuskein*, "sarhoş etmek" kelimelerinden aldığı söylenir. Bunun nedeni eski zamanlarda yaygın olan taşın sahibini sarhoşluktan koruduğuna dair inançtır. Ametistten yapılmış bir kase veya kupadan şarap içmenin kişiyi sarhoş etmeyeceğine inanılıyordu. Yine de taşın isminin, taş için Doğu'da kullanılan bir ismin dejenere olmasından türemiş olabileceği de düşünülmektedir. (Vikipedi, özgür ansiklopedi)

(13) Evliya Çelebi'nin meşhur *Seyahatnâme*'sidir. Evliya Çelebi'ye göre Sarı Saltuk'un asıl adı Muhammed Buharî'dir. Muhammed Buharî Ahmet Yesevî'nin halifesidir. Ahmet Yesevî, Muhammed Buharî'yi şu sözlerle Hacı Bektaş-ı Veli'ye gönderir:

- *Saltuk Muhammedim ! Bektaşım seni Rum'a göndersin, Leh diyarında yoldan çıkmış olan Sarı Saltuk suretine girip o melunu, Dobruca'daki ejderi bu tahta kılıç ile öldür, Makedonya ve Dobruca'da yedi krallık yerde ün sahibi ol.*

Dobruca'ya yetmiş adamıyla gelen Muhammed Buharî'nin, Kaligra mağaralarındaki ejderi öldürmesi üzerine Dobruca kralı ve halkı Müslümanlığı kabul ederler. Leh ülkesindeki Sarı Saltuk namındaki papazı da öldürüp onun kılığına giren Muhammed Buharî Sarı Saltuk adıyla hüküm sürer ve bölgedeki halkları Müslümanlaştırır^[11].

Saltuk-nâme'ye göre Sarı Saltuk 99 yıl yaşamış, sonunda düşmanları tarafından zehirlendikten sonra hançerlenerek şehit edilmiştir. Ancak, son nefesini vermeden önce de kendisini zehirleyen ve hançerleyen düşmanını öldürmüştür.

(Anadolu ve Balkanlarda Sarı Saltuk, Prof. Dr. Şükrü Halûk, Çukurova Üni. Türkoloji Araştırmaları Merkezi)

(14) (www.misirsekeri.com)

(15) Demir'in gökyüzünden indirilmesiyle ilgili Kur'an'da belirtiler var.

Şiirlerin bütünlüğü (tamamı olmasa da) "Kur'an/Hadid Suresi 25" ile de ilişkilendirilebilir.

".... 25- *Andolsun, Biz elçilerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye, onlarla birlikte kitabı ve mizanı indirdik. Ve kendisine çetin bir sertlik ve insanlar için (çeşitli) yararlar bulunan demiri de indirdik; öyle ki Allah, Kendisi'ne ve elçilerine gayb ile (görmedikleri halde) kimlerin yardım edeceğini bilsin (ortaya çıkarsın). Şüphesiz Allah, büyük kuvvet sahibidir, üstün olandır.* 26- *Andolsun, Biz Nuh'u ve İbrahim'i (elçi olarak) gönderdik, peygamberliği ve kitabı onların soylarında kıldık. Öyle iken, içlerinde hidayeti kabul edenler vardır, onlardan birçoğu da fasık olanlardır.* 27- *Sonra onların izleri üzerinde elçilerimizi birbiri ardınca gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arkalarından gönderdik; ona İncil'i verdik ve onu izleyenlerin kalplerinde bir şefkat ve merhamet kıldık. (Bir bid'at olarak) Türettikleri ruhbanlığı ise, Biz onlara yazmadık (emretmedik). Ancak Allah'ın rızasını aramak için (türettikler) ama buna da gerektiği gibi uymadılar. Bununla birlikte onlardan iman edenlere ecirlerini verdik, onlardan birçoğu da fasık olanlardır.* 28- *Ey iman edenler, Allah'tan sakınıp-korkun ve O'nun elçisine iman edin, size Kendi rahmetinden iki kat (güzel karşılık) versin. Size kendisiyle yürüyeceğiniz bir nur kulsun ve size mağfiret etsin. Allah çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.* 29- *Öyle ki, Kitap Ehli (Yahudi ve Hristiyanlar) Allah'ın fazlından hiçbir şeye 'güç yetirip-sahip olmadıklarını' ve fazlın muhakkak Allah'ın elinde olduğunu, onu dilediğine verdiğini bilip-öğrensin. Allah, büyük fazl (üstün lütuf ve ihsan) sahibidir."* [Demir, vurgusu bana ait, HE]. (Kur'an / Hadid Suresi 25, Kuran-I Kerim'in Türkçe Meali, Hazırlayan: Ali Bulaç)

* İsa'nın çarmığa gerildiği tepenin adı.

İbrahim İSPİR

26

İÇİMDE BÜYÜYOR

Gök kuru sandım dönüşünde

İçimde büyüyor sesi
Islak dolunay günün birinde
Suyla kavruldu alevim demek

Artık günlüğümde yangın var
yağmur geç mi olur nihayet
Kim kimi buldu bilsin sesler
Kopsun yaprakları yüzünün

Gece burada duruyor ve ben
Ellerimi unuttum huysuz dilenci görür
Korkulara sardılar söz azaldı
Koştum serçe kuşun ardından
Rüyam her gece korkulu
Bu kibir uydurma uyandım kalbim gitmiş
Pencereler kapandı üşümüşüz

Uzak sesli bir ayak uğultusu
Çökmüş üstüne hüznün
Dolunay soluyor uzağında
Sefil bir hoş büyü arınmaz ////

YÖNETİCİLİĞİM ÜZERİNE

İbrahim OLUKLU

1979 yılında Edremit Ticaret Lisesi'nden Pamukçu Hakkı Kabakçı Ortaokulu'na atandım. Çiçeği burnunda bir Türkçe öğretmeni...Stajyerliğim orada kaldırıldı.

O zamanlar öğretmenlerin stajyerliği kaldırılırken diğer öğretmenlerin de yazılı görüşleri isteniyordu aday öğretmenin dosyasına konulmak üzere. Hasan Can, Kevser Metin, Hatice Bengisu, Ali ve Dilber Karanlık, Ayla ve Orhan Alemdaroğlu, Ayla ve Orhan o zaman evliyidiler, bana dair görüşlerini yazmışlar. Bunların arasında Hasan Can'ın yazdıklarını unutamam. Yılların öğretmeni Hasan Can. Kastamonu Eğitim Enstitüsü'nde de müdürlük yapmış. Solcu olduğumu bildiği halde bana övgüler dizmiş yazdıklarında. "Geleceğin en büyük Türkçe öğretmenlerinden biri olacak." diye de belirtmiş.

Bu arkadaşların yazdıklarına nasıl ulaştığımı aşağıda anlatacağım.

Stajyerliğimin kaldırılmasından sonra okul müdürümüz bana, müdür yardımcısı olmam yönünde öneride bulundu. Hemen kabul ettim ve dilekçemi okul müdürlüğüne verdim. O dönemde Balıkesir Milli Eğitim Müdürlüğü'nde ortaöğretim özlük işlerine Necati Eğitim Enstitüsü'nde benim de edebiyat öğretmenim olan bir yönetici bakıyor. 70'li yılların civcivli ortamından da tanır beni.

Bir süre sonra "güvenlik soruşturması" nedeniyle müdür yardımcısı olamayacağımı öğrendim. Hatta hiç yönetici olamazmışım bu nedenle. Çünkü Balıkesir Emniyet Müdürlüğü'nde, yaptığım bir yazılamadan dolayı fotoğraflarım ve parmak izim vardı. Bilmem hâlâ durur mu onlar? Onları ne çok özleyorum!..

Böylece kaldı bizim müdür yardımcılığı işi.

Gel zaman, git zaman; 12 Eylül 1980 geldi. Darbe yılları... Bir süre sonra bizim okul müdürümüz askeri yönetimce Pamukçu Belediye Başkanlığı'na getirildi. Müdürümüz iki işi birlikte yürütmeye çalışsa da olmuyor, yürütemiyor.

Müdür yardımcılığı konusunu bir daha açtı müdürümüz bana. Bu kez müdür yardımcılığının yanında müdür vekili de olacaktım. "Nasıl olur hocam, birkaç ay önce bana bu görevi vermeyenler şimdi verirler mi?" desem de, çünkü ben de istiyordum, dilekçemi yazdım. Bir hafta içinde her şey oldu. Hem müdür yardımcısı hem de müdür vekili yapıldım Pamukçu'da.

Kerim devlet!

İşleri müdürle yardımlaşarak yürütüyorum. Okulla belediye yakın. Zaten okuldan da uzak durmuyor müdür. Kim bilir, solculuğumdandır... Belki de okulu yüklenip götürürüm diye korkuyordur.

Artık müdür vekili ve müdür yardımcısıyım. Öğretmenlere sicil puanı vereceğim. Onları ne kadar başarılı veya başarısız olduklarını saptayan puanlar. Dosyalar üzerinde değerlendirmeler yapıyorum.

Sıra kendi dosyama geldi. Puanlamayı ben yapamam kendi dosyama dair; ama dosyama bir göz atmalıydım.

İşte yukarıda sözünü ettiğim yazıları o zaman okudum. Bütün arkadaşlar benim çok başarılı bir öğretmen olduğumu yazmış. Hasan Can'sa beni uçuruyordu...

Konunun garip yanı; benim iki kez müdür yardımcısı olmamı isteyen müdür, sicilimdeki "İdarecilik yapabilir mi?" bölümünü "yapamaz" anlamında işaretlemişti.

Uzun hikâye...

Kerim devlet!

Askerlik dönüşü bir yıl daha çalıştım Pamukçu'da. Sonra Merkez Cumhuriyet Lisesi'ne çıktı tayinim. Yıl 1984.

Sevgili müdürümüz Osman Barut, boş bulunan kadro için müdür yardımcısı olmamı önerdi. Bir kez daha dilekçe verdim bu öneri doğrultusunda. 12 Eylül'ün hemen sonrasında müdür yardımcısı olduğuma göre, şimdi haydi haydi olabilirdim. Belki de "güvenlik soruşturması" engelimi de kaldırılmıştı. Oysa yine takıldım aynı engele. Osman Bey, gelişmeyi üzümlere anlattı bana. Çok iyi bir öğretmen olduğumu da vurguladı. Emekli olduk gittik; Osman Bey, orada yaptığım öğretmenliği hep anlatır. Özellikle de okul dergimiz Sarnıç'a verdiğim emeği...

Konuyu diğer müdür yardımcılarıyla da paylaşmış Osman Bey. Hatta onlara anlatırken, bu konuyu "eşlerinden bile saklamalarını" söylemiş. Ne saklamak! Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni bir müdür yardımcısı, duyana duymaya yaymış öğrendiklerini. Bir kez daha, kimlerin kimlerin yediği "komünist" damgasını, çok küçük bir bölümüyle, ben de yiyordum Cumhuriyet Lisesi'nde.

Ne gam!..

1993 yılındayız bu kez. İki yıl süren dershanecilik deneyiminden sonra devlet kadrosuna döneceğim. SHP iktidar ortağı. Sevgili Esin Bozoğlu'yla görüşüyoruz. Esin Hanım yazdıklarımın dolaylı beni az çok tanıyor. Aynı zamanda SHP'nin parti meclisi üyesi o zaman. Sevgili Yılmaz Özbay da yardımcı oluyor. Yılmaz Abi, Çalışma Bakanlığı'nda Bakan Tahir Köse'nin başdanışmanı. Kültür Bakanlığı'na geçeceğim. Esin Hanım, dönemin Kültür Bakanı Fikri Sağlar'la görüştüyordu beni. Fikri Bey'e çalışmalarımı anlatıyorum. "Güvenlik soruşturması"nın engel olabileceğini söylüyorum. Fikri Sağlar, Personel Dairesi Başkanı Özdemir Basmacıoğlu'nu çağırıyor odasına ve ona: "İbrahim Bey'in polisteki güvenlik soruşturmasını yaptırmayın. Sadece savcılıktan sabıka kaydını isteyin." diye emir veriyor.

Kerim devlet!

Devletin 1. dereceli memuruyum bu kez. Hem de açık açıktan atanarak. Elimde iki kararname var Fikri Sağlar

imzalı. Tunceli Hozat'ta kültür merkezi müdürü olarak
başlıyorum göreve, birkaç gün sonra da Balıkesir'de il kültür
müdür yardımcısıyım.

Kerim devlet!

Oysa ben nerede, ne durumda, hangi görevde olursam
olayım ülkeme hizmet ediyordum. Gerisi laf ü güzafı. ////

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Yayın Danışmanları	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki	: Ramis Dara adına açılmış 6025702 numaralı hesap.
Yayın adresi	: Oğuz Eczanesi Atatürk Caddesi 101 / B Osmangazi – BURSA	Banka hesabı	: Ramis Dara adına Finansbank Fomara Şubesindeki 21329696 numaralı hesap.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27 Setbaşı – BURSA
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami – BURSA		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.com), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler, İhsan Üren'in ve başka bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

ASLI'NDA “NE MEŞHUR SİLAHTI AŞK”

Hasan EFE

Özgür Zeybek’in “Ne Meşhur Silahtı Aşk”* adlı şiir kitabı Mart 2011’de yayımlandı.

Şiirlerin biçim özellikleri 37. sayfaya dek “içsel bir arayış” içinde. Sonraki sayfalarda kendini bulma süreci hızlanır; içerik, biçim sarmalında belli bir temada dolanırken **metnin art alanlarına** yer yer toplumsal söylem girer. Ne ki bu çok sürmez. Algılar, sezdirimleri geri çekip ilk sayfaların dizelerine döndürür okuru. Her ne kadar bu geri dönüş yüzeysel okumada belirmese de kitabın sonlarına doğru bir farklılık göze çarpar;

“... martdokuzyüzseksensekiz”, “nerdesin”, “onanizm” şiirlerinde de kendini ele verir.

Bu saptamayla kitabın **iki asal bölümden** oluştuğu söylenebilir.

Bir de bunların arasında kalan bir “ara bölüm” vardır.

İlk bölüm “**Ash’dan önce**”, ikinci bölüm “**Ash’dan sonra**”.

Ash’dan önceki bölüm; aşkın, umutsuzluğun, umarsız yolculukların, iç karartılı buluşma ve ayrılışların, sıkıntılı bekleyişlerin **cinselliğe dönüştüğü** dizelerle kurulur. Belirgin olarak öne çıkan “bireysel söylem” toplumsallığın kişiye evrildiği sorunlarımı gibi örülür. Bir başka söylemse, dizeler arasına giren **toplumsallıktır**. Metin/ler oluşturulurken anlamsal sezdirimle verilen toplumsallık **geride tutularak, öndeymiş gibi bir izlenimle** sık olmasa da kendini gösterir.

Oysa alt katmanlı algısal okuma bunun böyle olmadığını söyler.

İkinci bölüm olan **Ash’dan sonradaysa** daha akıcı, yalın, kurgu bütünlüğünde sezgi ve çağrışımı kesmeyen **toplumsal izlekli** şiirler görülür ve bunlar ustalığa doğru evrilirken bir yerde kesilir. Ardından “**Ash’dan önce ve Ash’dan sonra**”nın arasında kalan, **yerini bulma çabasında olan**, biçim ve biçimli söylem öne çıkar.

Kitapta çok olmamakla birlikte “de” bağlacıyla “-de” durum ekinin kullanımı şiirlerdeki sezgiyi körelterek; “dizeyi/dizeleri öyle mi okumalı, böyle mi?” sorusuyla karşı karşıya getirir okuru.

“.....

*oysa, seni anlamalarından çok
beni anlamalarını istiyordum **yinede***

(s.47)

*“ağlayarak uyanıyor **çocuklarda** benim gibi
bir devrin kapandığı zamanla
eşyanın kirlendiği zaman arasına sıkıştırdım
kaybolmasın dediğin resimleri*

.....

” (s. 50)

“...
gökten üç elma düşer. **Düşerde**
bir ben düşmem gökten. ” (s.69)

Zeybek’in dize kuruluşlarında şu özellikler gözden kaçmaz;
-Akıcı, açık bir dil, şiirdeki çağrışımları genişletirken başlığa,
dize aralarına sokulan yabancı sözcük ve terimler, başka
yerlerde sözlük anlamları açılıp imgeleştirilerek verilir.

“aşk munsabb” (s.9, başlık olarak kullanılmış.)
“munsabb” *** Arapça sıfat; (bir ırmağa, denize) **dökülen**,
akan anlamında.

Aşağıdaki alıntıyı “munsabb”ı karşılayabilecek bir dize
olarak görmek de olası.

“denizler, nehirlerle karışıp dünyanın kalbine dönerken” (s.
17)

- Başlardaki “**tanım dizeleri**” ardıl dize öbeklerini çelerek
algısal bir sapma oluştururlar.

“ben ölürsem küçülerek ölürüm”
(s.16)

“kirpik kınına uygun, kın göze düşman” (s. 25)

“akan bu suda, aşk; bir kereliktir” (s. 28)

“ucuz adamlar pahalı silahlar taşırsa, kendini vurur”
(s.51)

Günümüz şiirlerinde kullanılan sözcük bölme, cinas yapma,
dize kırma, tevriye gibi özelliklerin yanında şu **etkilenimli**
dizeler de kullanılır;

“beniöp! / sonra kır şemsiyeni,” (s.22, şiir)
“akan bu suda, aşk; bir kereliktir,” (s.28, felsefe)
“bir araya gelemeyiz biz” (s.72, müzik)

Şu alıntı “**martdokuzyüzseksensekiz**” şiir başlığıdır.
(s.71-)

Metin bütün olarak ele alındığında algı, **on yıllık bir**
arada dolandır. Şiirin ikinci bölümünde;

“inceciklik,
bin
dokuz
yüz
doksan
sekiz .
.....”

Son bölümdeki dizeler de;

“**mart**
dokuz
yüz
doksan
sekiz” (vurgular bana ait, HE)

Başlıktaki tarih; Mart ‘**988**, orta dizelerdeki tarih **1998**,
son dizelerdekiyse **Mart ‘998**.

Bu imge çelimi mi, yoksa zamanda akıp da doldurulamayan
on yılın ara boşluğu mu?

Kitaptaki “sonsöz” üst başlığının altındaki “*mıh*” şiirinin
şu ilk dizesi “**Bay Mestur Ozan ağlıyordu**” (s.77) belki *on*
yıllık aradaki boşluğu sezdirebilir. (vurgular bana ait, HE)

Örtülü, kapalı, perdeli, gizli anlamlarına gelen Arapça
bir sözcük **mestur**.

Şiir bütün olarak okunduğunda
“**martdokuzyüzseksensekiz**” tarihi bir ipucu veriyor mu?

* Ne Meşhur Silahtı Aşk, Özgür Zeybek, Kanguru
Yayınları, Mart 2011 Ankara

** Kitapta böyle bir bölümlenme yok, bu içerik olarak
belirlendi; “erselik, Aslı’ya adanmış, s.16; Aslı’nda,
şiir başlığı, s.47; aslında iyi silahşordur, iki dizenin
ilki, s.55; şair, Aslı ile evli.”

*** Büyük Osmanlıca Türkçe Sözlük, 8. bas, Mustafa Nihat
Özön, İnkılâp Kit. İst. ////////////////

Haşmet Asilkan
1986’da Kayseri’de doğdu. İTÜ Makine
Mühendisliği Bölümünü 3. Sınıfta bıraktı. İÜ
Felsefe Bölümü 2. Sınıf öğrencisi. İlk şiir
deneyimini sizinle paylaşıyor.

Kader MENTEŞ BOLAT

28 İÇİMDEKİ

Bir kitabın yapraklarınca
yakınlığım sana.
O denli yakınız birbirimize
ve
o denli uzak,
bilinmezliğimizle.

Yitirilmiş söz dizimleriyle,

taşınıyor kimliklerimiz
anısı yaprak olan,
kanatlanıp rüzgârlaşan
“yolun düşüne”
dönüşüyor sakınımsız.
İncelikli bir buluta
rastlıyor yolda.
Eşdeğer görünümlü
diriliğimiz,
yitiriyor sahiciliğini.

İklimsiz bakışlar,
Evriliyor cumanın ertesine.
Tütsüleniyor geçmiş,
Dokunuyorum el yordamıyla,
İçimdeki ölümlere... ////

sık yoklarız kaldırımların ağzını: tatsız
tuzsuz uyku toplarız -ya kırık döküktür ya da bilmem ne.

Sahi, ne menem şey tanışmak / yırtın pozumuzu.

*-sobalı evlerde arınırdık: güğümlerde kaynayan alın
yazısı, taslardan içimize yuvarlanan tortusu gülün
birdenbire çorap kaçığı!na erken müdahale: ucuz tırnak
cilası kadınlığımızın layıp., ağaran çarşaf, pak leke;
katladığımız gemilere
dökülen denizi, yastık altında büyüttüğümüz bir kitabın-*

Suya dokunuyorum, bulanıyor
uzadıkça inceliyor göğün yokluğu.

Bukleleri sancıyan kadınların saçlarını kestiği doğrudur
makasta asılı kaldığı ağrının. Bir mevsim sunduğum kuşlara
ve kana buladığım takvime ilişen gölge oyunlarını, ansızın
kırıldığı
dokunduğum camların, avuçlarımda büyüttüğüm yara-kan-at.

tanıştığımızı... dayanın bir tanem, onlar ellerim.
Göğü getirip yasladılar bir duvarın alnına, sonra
kuşlar da öldüler.

Ankara, Ekim'11

Pınar KOCABAY

44

PENCEREDEN İÇERİ SARKIYOR GÖLGENİZ

uçmak için biri diğerine değmeden el çırpabilmeli.

Gözlerime öyle bakmayın bayım
beni de çektiler uzayan yerlerimden
beni de ektiler düştüğüm ilk kara parçasına, büyüdüm.

Bir şehirdi, mevsim değişiyordu durmadan
müsait bir yer diye incek, camlar kırılıyordu gece yarısı.
Bu gök, bu sokak sizin; bu kapı, bu duvar -ki annem silerek
inceltmiştir yüzünü, babam çamur attıkça körelmiştir
yaslandığı pencere- ama takvimin
izi asmadan önce bilmeniz gerekenler var:
burada denizi heykel gözlerinden saklarız

EDEBİYAT DERGİLERİ ÜZERİNE

Cihat ALBAYRAK

İnternetin etkisiyle, dergicilik dahil edebiyatın pek çok ögesi
dışavurum olarak değişiklikler yaşadı, yaşıyor da. İçeriğin
ulaşılabilirliği sanal âlem ile sıfıra indiği için, insanlar basılı

kâğıtlara para vermek istemiyorlar haliyle. Bu durum öyle bir hal aldı ki, baskı yetiştiremeyen dergiler, ücretsiz dağıtılmaya dahi başladı.

Okur, anlık olarak güncellenen içeriğe bir de ücretsiz olarak ulaşmayı daha mantıklı buldu ve bu nedenle dergilere olan ilgisini kaybetti. İnternet üzerinden yayın yapan edebiyat siteleri, e-dergiler, *Facebook* ve benzeri pek çok site, dergiciliğin potansiyelini büyük oranda yok ettiği gibi, işlevselliğini de tartışılır bir hale getirdi.

Okurun ilgisinde yaşanan değişimle birlikte, dergicilerin bakış açıları ve yöntemlerinde de büyük değişimler çıktı ortaya. Kültür oluşturan, disiplinleriyle ve amaçlarıyla okula dönmüş dergiler; ekollerin değil, kişilerin isteklerini, taleplerini karşılar hale geldiler ve maalesef, pek çoğu yayıncıların bünyesinde ve desteğiyle çıktığı için, *'kitap ve yazar reklamı'* yapan yayınlara dönüştüler.

Sayfalarını edip olana değil, tanıdığı olana açan edebiyat dergileri, her ay kendisini tekrar eden, gelişimden ve hareketten yoksun ve büyük oranda raflarda bekleyen salt *'basılı kâğıtlara'* dönüştüler.

Dergiler, var olabilmek için, birbirlerine sataşmaya ve sürekli şiiri/öyküyü/edebiyatı çeşitli açılardan yeniden ve yeniden tanımlamaya çalışan yazılarla dolmaya başladı. Bugün popüler diyebileceğimiz edebiyat dergilerinin neredeyse tamamında, şiir ve öykülerin sayısı, şiir ve öyküler üzerine yazılan yazılardan daha azdır. *Bir bakıma, edebiyat dergisi değil, edebiyat hakkında dergiler olmaya başlamışlardır. 'Şiir öldü mü'* tartışmasını yapanlar en çok öldürüyor şiiri. Zira okurun kaliteli diye adlandırabileceğimiz pek çok edebiyat dergisinde dilediği sayıda şiir bulamaması, karşılaştığı şiirlerin de her ay aynı isimlerden *'çeşitli nedenlerle'* yayınlanmış olması, okuru *Facebook*'un sonsuz sayfalarında Can Yücel'e, Cemal Süreya'ya, Tarık Tufan'a, Mehmed Akif'e mal edilen şiirlerle baş başa bırakıyor.

Ve adına edebiyat dediğimiz şey, okurun çok az sözcükte çok fazla duygu barındıran ve uç noktalarda olan söylemlerden ibaret oluyor. Maalesef, aşırı şekilde popülerleştirip, edebiyatı da bir eğlence sektörüne dönüştüren yayıncılar da türedi ve bu anlayışın dergileri, kitap dizileri, etkinlikleri çıktı ortaya. Bu yayıncılar, tabiri caizse *'boş bırakılan meydanı'* tam da kapitalist bir anlayışla *'okuyanı yormayan, okuyanın düşünmesini gerektirmeyen'* bir içerikle doldurmaya başladılar. Doğal olarak, Dostoyevski'nin, Victor Hugo'nun, Balzac'ın karikatürize edilerek kapaklara taşındığı bir *'özlü söz edebiyatı'* ile karşılaştık. Bu kitaplar satıyor, yüz binlerce satıyor. Okunuyorlar da.

Çünkü dergiciliğimiz tamamı internet kullanıcısı olan okura hitap ediyor.

Çünkü gelenek sahibi dergilerin günümüz yöneticileri okuru kendisinden saymıyor. Okuru muhatap almıyor.

Okurun edebiyattan anlamadığını düşünüyor ki bu inanılmaz vahim bir yanılgıdır. Çünkü bu anlayış zamanla durumu okuru suçlamaya kadar götürmüştür. Örneğin, *'üniversite öğrencileri dergileri okumuyor'* diye bir suçlama yapılıyor. Ama dergiler öğrencilerin gerçekten ulaşamayacağı fiyatlarla kitapçıya bırakılıyor. Ya da, *'sadece dergiye yazı gönderenler dergiye satın alsaydı, dergi kapanmazdı'* denilebiliyor bir derginin kapanış yazısında.

Bu bir gerçek. Maalesef bir gerçek; ama şunu göz ardı etmemek gerek ki bu gerçeği doğuran neden, dergileri ulaşılmaz ve anlaşılmaz kılan bakış açısıdır.

Bünyesindeki yazarların (yaşı 60 dahi olsa) tamamının internette öyle ya da böyle gezindiği dergiler, interneti göz ardı ederek dergilerini yaşatamayacaklarını anlamıyorlar. Ki, dergiyi yaşatmak, hayatta tutmak gibi tabirlerin doğmuş olması da çok üzücü. Zira söyleyeceği, dinletebileceği sözü olanların mutlaka, her halükârda bir kitlesi oluşacaktır. Olayı bir edebiyat duygusallığına, bir gelenek sömürüsüne dönüştürecek kadar çaresiz kalındığının göstergesidir bu.

Roman yarışmaları düzenleyen bu dergiler, birinciliğe layık eser bulamadıklarını ifade ederek, o yarışmaya eser gönderen yüzlerce kişinin heyecanını yok edebiliyorlar mesela.

Dergide yayınlanması için gönderilen eserlere, *'bu şiir değil, şiir şöyle yazılır'* şeklinde ukala cevaplar veren editörler iş başına gelebiliyor.

Üniversitenin ilk yılında, fakültedeki **Türkçe** hocalarından birine, yazdığım öyküleri, denemeleri götürdüğümü hatırlıyorum. Dergilerde yayınlanmasını istiyordum yazılarımın. Hocam beni **Cağaloğlu**'na yönlendirmişti. **Türk Edebiyatı Dergisi**'ne... Elimdeki dosya ile bürodan içeri girip niyetimi ifade etmişim ve oradaki görevliden aldığım cevap ve sonrasındakiler beni edebiyattan uzun süre soğutmuştu. Görevli, görüşeceğim kimse olmadığını ve yapabileceğim en doğru şeyin, birkaç tane **Türk Edebiyatı Dergisi** satın almak olduğunu söylemişti. Öyle de yapmışım çaresiz; *'biz seni dikkate almıyoruz, sen bizi dikkate almak zorundasın'* diyen bu anlayış karşısında. Sonra, yazdıklarımı benzeyen bir şeyler aramışım eve dönünce, sayfalar arasında. Yoktu. Anlamadığım bir yığın şey vardı. Şiir yoktu. Öykü yoktu. Habire bağlaçlarla birbirine bağlanan ve anlaşılmazlığı sanki bilinçli olarak artırılmış yazılar, yazılar, yazılar...

Hayal Bilgisi'ni çıkarmaya başladığımızdan bu yana, *Hayal Kitabevi* diye bir mekâna sahibiz biz. Burada, çay ve dahi denk gelinirse yemek ücretsizdir. Dileyen, raflardaki kitaplardan dilediğini ödünç alıp okuyabilir. Burada **İngilizce** dahil kurslar ücretsiz verilir. Buraya adımını atan herkes **Allah'ın Selamı** ile karşılanır ve **Hayal Bilgisi** ve **Hayal Bilgisi** heyecanı aktarılır. Dergi hediye edilir. Yazmaya teşvik edilir ve eserleri istenir.

23 Ekim'de **Erciş**'te yaşanan deprem nedeniyle **Hayal Kitabevi** artık yok. Ama pek yakında tekrar kurulacak. Çünkü edebi kaygılar, bir dışavurum olarak, bir internet sitesini, bir **Facebook** sayfasını, edebiyat dergisini doğurduğu gibi, bu kitabevini de doğuruyor. İnsanı dikkate almak, önemsemek, sorunlarına çözüm olma çabasına girmek amaçları etrafında böyle bir irtibat merkezi zorunluluğu oluşuyor.

Kötü örneklerin kamçılmasıyla ortaya çıkan bu oluşumlar, eskiyi özlüyor. **Papirüs Dergisi**'nin ilk sayısını tutuyor başucunda.

Farklı ideolojilerin temsilciliğine soyunan dergilerin, cesareten uzak bir tavırla, lafı sürekli ortaya atarak eleştiriler yağdırmasını doğru bulmuyor. Şiiri tanımlamalarını değil, şiir yayınlamalarını istiyor. Dergicilerin birbirlerine hitap ettiği yayınlar olmamalı edebiyat dergileri. Sadece dergicilerin dergi satın almasına yol açıyor bu. Dergicilerin **Facebook**'taki arkadaş listelerine bakınca, büyük çoğunluğunun bir şekilde dergilerde yazarlar ya da dergi çıkaran insanlar olduğu görülüyor.

SERAP

ellerimi yordun
tam kapandı derken
çeyrek açıldı
arasından uçup gitti tiz sesin

uzaklığın
bিরer birim
dokuz boğum
düşmüş dizek yoluna
notam Mecnun

üstünden üflerken
soğuşuna
ılık ılık nefesim
gözlerime yordun
bir de
rüzgârı bulut

neyim ben
söyle
ney'im
rotam Leyla
notam Mecnun ///

Son olarak, edebiyat heyecanını ‘İstanbul’ ve ‘taşra’ olarak sınıflandıran bir anlayışı kabul etmiyorum ben. Şöyle diyor **Yuşa Irmak**, ‘*Edip olan anlar bunu. Edebiyat bilende değildir üstelik.*’ Edebiyat, kağıt kalitesi ile, dağıtımın ağının güçlülüğü ile, yapılan reklamlar ile, **İstanbul** ile alakalı değildir. Daha doğrusu böyle bir oran söz konusu değildir. Ne kadar paran varsa, arkada hangi yayınevi varsa, ona göre değerlendirilmiyor şiirin ya da kaleme aldığın her neyse. Bunun farkında olmayanlar, isimlerinin yanına layık gördükleri etiketlerin, ne kadar gündelik olduğunu, okurun tokadını yedikleri vakit anlıyorlar, anlayacaklardır.

Kendi tabirleri ile ‘taşra’yı önemsemeyen, ‘taşra’yı görmezden gelen bu kişiler ya da oluşumlar, ‘taşra’nın değil, kendilerinin kaybettiğini fark etmelidirler.

Cihat Albayrak

cihat-albayrak@hotmail.com

13 Mart 2012

Van / Erciş

Cihat Albayrak, 1988 Van Erciş doğumlu. Erciş’te iki yıldır İngilizce öğretmenini olarak görev yapıyor. Hayal Bilgisi Edebiyat Dergisi’nin yayın yönetmenliğini yapıyor.

////////////////

Sanatın kuram boyutuyla ilgili makaleler, denemeler, hele ki bu sanat şiir ise, okura kolay anlaşılabilirlik vaat etmemektedir. Soyutlukları, somut yönlerine göre çok daha ağır basan bir sanattır çünkü şiir. Dolayısıyla konu ile ilgili kalem oynatan yazarın işi, diğer sanatlar göz önünde tutulduğunda daha da zordur. Hilal Karahan, bunun da bilincinde olarak ‘Şiirde Simülasyon’ (s. 49-56) ve ‘Şiirde Bilgi ve İdrak’ (s. 24-35) gibi incelemelerinde örnek olarak ele aldığı, çözümlediği şiirlerle, dizelerle okurun nüfuz etmesinin kolay olmadığı konuları, kolaylıkla anlaşılabilir duruma getirmeyi başarmaktadır.

Kitaba adını veren ‘Şiir ve Kuantum’ (s. 7-24), kitapta ilk sırada yer alan ve en uzun makaledir. Şair burada, kuantum fizik kuramı ve felsefesini bilimsel bir üslupla, olası olduğunca basit bir şekilde açıklayarak konuyu şiirle bağlantılandırır. Özellikle kuantum felsefesinin nesnelerin tanınması, algılanması ile ilgili olarak öne sürdüğü belirsizlik, muğlaklık ilkeleri ile şiir ve imgelemi ilişkilendiren Karahan, “Şair için de durum farklı değildir: Nesneyi imgeleme dönüştürmek için, nesnenin ‘görülmesi’ ve bu anlamda nesnenin ‘içine girilmesi’ gereklidir. Öyle ki, nesnenin bilgisi görülüp, algılanıp, idrak edilip beynin bir yerinde imgeleme dönüştüğünde; nesnel gerçeklik de yepyeni ve imgesel bir gerçekliğe dönüştürülmüş olur! Şairin burada nesneyi simgesel olarak değil, sezgisel olarak bilmesi ve nesnenin çevresinde dolanarak değil, nesneye dâhil olarak onu imgelemine dönüştürmesi ön koşuldur.” (s. 19) saptamasına varır.

Şiirde bilginin konumu ve bilgiye yer verilmiş şekli, edebiyatımızda zaman zaman tartışılan konulardan birisi olagelmıştır. ‘Şiirde Bilgi ve İdrak’te (s. 24-35) Karahan bu konuyu ele alır. Bilgiyi imge, sezgi, yan anlam gibi kavramların ışığında ele alan şair, “Uyanınca hiçbir ayrıntı anımsanmayan bir düş gibi geçer gider bilgi şiirin içinden... Bu sezdirme eğiliminde, şairin en önemli silahı kuşkusuz imgedir. Buna rağmen, şiirde imge, ne sezgidir, ne de bilgi... Üç boyutlu bir düşünce sisteminde, bilgi ve sezgiyi x ve y eksenini kabul edersek, imge, her bir eksene eşit ve dik açıda konuşlanmış bir z ekseninde devinir. (Bilgi nerede dik çıkacağını bilir!) Kimi şairlerde şiirin belkemiği olarak görülen imge, bilgi-sezgi düzlemlerine paralel olmasa bile, onların korumasında ve uzantısında gelişir. Belki de bu nedenle, en usta imgeler, en bilge şairlerin kaleminin eseridir.” (s. 28. 29) ifadeleri ile kendi düşüncelerinde imge ve bilginin ortak yanı ile farklarını açıklayarak yerlerini belirginleştirir.

Algı, idrak ve sezgi gibi bireyin psikolojik durumuyla doğrudan ilintili olan ve Karahan’a göre bir şairin ayrırcı özelliklerinden olan kavramlar, onun sıklıkla işlediği konulardandır. “Yüksek duyarlılıkla ve güçlü sezgilerle, hiç kimsenin görmediği detayları görmeye mahkûmdur şair! Görmek, en büyük sorumluluktur: Görmenin irtifasında duyumsadığı sonsuz yalnızlık şaire acı verir. Üstelik gördüğünü görmeyenlere gösterme çabası tehlikelidir: Nesneyi görerek şiir yazmak, hem cenneti, hem de cehennemi olabilir bir şairin...” (s. 37) diyen şairin ‘Şiir ve Sinemada Algının Halleri’ (s. 42-49) başlıklı yazısı, bu kavramların incelendiği yazılarından birisidir. Karahan burada her iki sanat dalının kesişiminde, hatta ortak kullanımında olan ‘algı’ kavramını derinlemesine inceleyerek, “Zaman zaman, şiirin en keskin silahını kullanır sinema: Söylenmeyen, susulanın, insanın içine düşürdüğü o ağır ‘boşluk’: Sözcüğün ardında biriken gizli güç! Ritsos’un nesnelerin arasından geçip gidiyor gibi yazdığı dizeleri anımsayın: Krzysztof Kieslowski’nin ‘Trois Couleurs: Bleu (Üç Renk: Mavi)’sinde, Juliette Binoche her düşündüğü, her irkildiği, sessiz kalakaldığı anda, ekranın aniden kararması ve görme duyusunun yittiği o yerde, birdenbire başlayan, Zbigniew Preisner’in o müthiş müziği... Bu siyah perdelerin belirlediği bir modda, durup durup ilerleyen ritim, sizce de Ritsos’un, nesnelerin arasındaki boşlukta gezinen ve bu boşluğu

Şairin Kuramcı Yönü

HİLAL KARAHAN’IN ŞİİR ve KUANTUM’u

Mehmet Gökyayla

Ortalamanın üstünde sayılabilecek çoğu okurun zaman zaman gözlerinin önünde bir fotoğraf makinesinin flaşı gibi anlık bir parlamayla var olup kaybolan, algıladığı fakat tam anlamıyla sözcüklerle ortaya koyamadığı saptamaları, yargılamaları vardır. Sonra söz konusu okur, bir kitapta, bir makalede böyle bir saptamayı gördüğünde usundan geçirdiklerinin rahatlıkla anlaşılabilir bir şekilde yazıya döküldüğünü görerek şaşırır; hatta o kitabın, makalenin yazarını da kıskanır alttan alta. Hilal Karahan, birçok denemesinde ustalıklı başarıyor bunu. Karahan’ın buradaki başarısının altında önemli bir felsefi altyapının olduğu da yazdıklarının dipnotlarından rahatlıkla anlaşılabilir.

Hilal Karahan, bugüne kadar yayınladığı *İç Sözlük – Bir Günün Özeti* (2003, Kül Yay.), *Tepenin Önünde* (2003, Kül Yay.), *Giz ve Sis* (2004, Kül Yay.), *Gecikmiş Mumya* (2010, Mühür Yay.) ve *Ateşi Bölen Gece* (2012, Mühür Yay.) adlı şiir kitapları ile olduğu kadar, şiir üzerine yayınladığı deneme ve incelemelerle de 2000 sonrasında önemli şairlerinden birisi olarak anılmayı hak etmektedir.

Karahan’ın şiir ile ilgili kaleme aldığı yazılarından küçük bir kısmını bir araya getirdiği *Şiir ve Kuantum* (2012, Mühür Yay.) bir süre önce yayınlandı. Yalnızca bu kitapta bulunan dokuz deneme-inceleme dahi onun şiirin farklı alanlarında akıl yürüten ve bunu yaparken de ayaklarını sağlam temellere basan bir şair olduğunun kanıtı olarak algılanabilir.

sözcüklerin arasına yerleştiren şiiriyle benzerlik göstermiyor mu?” (s. 43, 44) cümleleri ile sinema ile şiirin ortak paydalarından birisini açıklar.

‘Şiirin Yazım Kuralları Düzyazıdan Farklıdır’ (s. 75-80) başlıklı yazı, Karahan’ın kendi yazdığı şiirlerdeki yazım ve noktalamaya ışık tuttuğu kadar, konuyla ilgili bilinç ve dikkatinin de ne derece üstün olduğunu kanıtlamaktadır. Özellikle birçok genç şairin gelişigüzel kullandığı ya da kullanmadığı noktalama işaretleri, büyük – küçük harfler, sözcüklerin bölünmesi gibi uygulamaların önemi ve anlamı, Karahan’ın düşünce ve ileri sürdüğü tezler ile bir kez daha okurun önüne serilmektedir. Örneğin büyük harf ya da küçük harf kullanımıyla ilgili olarak, “Diğer şairlerin neden öyle yazdığını bilemem, ama benim için küçük harfle yazmanın anlamı, iç sestir: Sessiz, usul konuşmalar, fısıltılardır... Alçak gönüllü olarak algılarım küçük harflerle söylenmiş sözleri... Büyük harfleri de yer yer kullanırım, kullanmam değil; ancak büyük harfler dikkat çekmeye çalışan, öfkeli ya da kibirli gibi gelir nedense bana...” (s. 76) diyerek kendi düşüncelerini açıklamaktadır Karahan. Söz konusu yazıda yer alan Ahmet Oktay’ın Virginia Woolf adlı şiirinden alıntılanmış iki dizenin yazım ve noktalama açısından incelenerek yazım ve noktalamanın dizelere getirdiği anlam yapısının çözülmesi de ayrıca dikkate değerdir.

Karahan’a göre, “Şiir yazarken aslolan düşünceler değildir; bir tür ‘duygu seli’ ya da ‘sözcük dağarcığı’ zihinde akıp gider. Şiir yazarken düşünmez şair; ‘düşüncesiz konumda’ zihnine bakar, kolektif bilinçaltına ve bilinçüstüne şahit olur: Zihinde önceden var olan, dağınık bir sözcük dağarcığını, yepyeni bir bakış açısıyla, apaçık bir ilhamla yeniden toparlar...” (s. 84) Bu da şairin sezgileriyle gerçekleşir ancak. “Zihnin bir tür aşkın konumu” olan “şiir yazma hali”, şairin kolektif bilinçaltı ile bilinç boyutunun kesişiminde yer alan sezgilerin oluşmasıyla ortaya çıkar. “Bu nedenle, şiir yazarken, düzyazıdan farklı olarak, düşünceyle değil; kolektif bilinçaltıyla / bilinç üstüyle, ‘sezgisel bir iletişim halindedir’ şair...” (s. 85)

Şiir ve Kuantum, Hilal Karahan’ın özellikle şiirde sezgi, idrak, bilgi ve algı gibi konuları ele aldığı yazılarını biraraya getirdiği bir kitap olarak, şiir tarihimizde içeriği itibarı ile sayılı kitaplardan birisidir. Şiir sanatının ilk anda akla gelmeyen yönlerinin irdelendiği yazılardan oluşan kitap, hem şairler, hem de konuyla ilgilenen okurlar tarafından, bana göre, atlanmamalıdır.

Ejder DEMİR

1964 yılında Artvin’in Ardanuç ilçesinde doğdu. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Yüksek Okulu Sınıf Öğretmenliği ve Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji bölümlerini bitirdi. Öğretmenlik ve drama-tiyatro eğitmenliği yapmaktadır.

Yazdığı şiirler Akatalpa, Kum, Çağdaş Türk Dili, İnsancıl, Evrensel Kültür, Bireylikler,

Koridor, Eliz Edebiyat, Sincan İstasyonu, Varlık dergilerinde yayımlandı.

Eserleri:

köze sustum ağıtımı (kurgu kültür merkezi yayınları,2012)

- [Mehmet Yashin](#)

- o Sevgili Ramis Dara,

Çok uzun zaman var ki haberleşemedik, umarım bu mesajım sizi iyilikte bulur ve daha fazla haberleşmemize vesile olur.

Mağusa Belediyesi ve muhtelif kültürel kurumlar tarafından desteklenen "Mağusa Gençlik Merkezi (MAGEM) Festivali" için 10-15 Ağustos arasında Kıbrıs'a davet edilmeniz için isminizi önermek istiyorum. Bilmiyorum size uygun olur mu, katılmayı arzı eder misiniz? Şüphesiz bütün masraflarınız (yol, konaklama, yiyecek-içecek) karşılanacak. Festivalde, Türkiye'deki edebiyat ve kültür dergileri ve sizin dergi yayıncılığı konusundaki deneyim ve görüşleriniz bir panelde tartışılacak. Bu panelin muhtemelen 3-4 katılımcısı olacak ve bu katılımcı şair-yazar-editör kişiler değişik kentlerden gelecekler (İstanbul, Trabzon, Adana, Bursa, Kıbrıs, vb.). Bu panele ek olarak bir şiir-öykü okuma günü ve kitap imza etkinliği gerçekleştirilecek. O nedenle adaya gelirken kitaplarınızdan bir miktar getirmeniz veya önceden getirilmesini sağlamanız yararlı olacak. Sormak veya belirtmek istediğin bir konu varsa lütfen bildirin. Festivalin organizatörleri arasında bulunmuyorum, bana öneri ve görüş sordular sadece ve ben de sizin gibi, bu panel konusunda yetkili olduğunu, emek ve söz sahibi olduğunu düşündüğüm birkaç ismi önereceğim. Eğer festival komitesi ve siz uygun bulursanız size resmi bir davet gönderilmesi gerekecek. Hangi emailinize bu konuda resmi bir davet gönderilmesi gerektiğini de bana yazarsanız, sözkonusu davet işini festival komitesine havale edeceğim. Selamlar ve sevgiler, Mehmet

Tolga ÖZEN

18

HATALAR

şimdi sorun değiller kıyıları varlar
eskiden de vardılar su altında kaldıydılar
uzayı uzayla taşı taşla çarpınca olduğu gibi
sükûn içinde sonsuzdular yıkandılar
ilişip anahtar deliğine çıplaklıklarında gezindim
kim bilir su mu yağıyordu nettim kesindim
bir köpeğin zayıflığını kafaya taktım
elma bitmişti portakal soydum rakının yanına
harfler ve sözcükler gibi şeyler gördüm
ne hayal kurdum ne de bir yuva
bir tuzak kurdum
beğendim bir tane daha
onu da beğendim ve tuzaklaştım
uzaktayım ///

Mithat ASLAN

23 bu şiir eksik yayımlanmış son ikiliği YAŞAMIN KIYISINDA OLMAK

işe gidip gelmelerle eskidim durdum
yorgun bir şairdim ada vapurunda
hep şiirce baktım yaşama
tuttum ayışığında şiirler okudum
delirmiş bu adam diye baktılar

atları boşalmış bir lodosta
yunuslarla söyleştım
deniz köpüklü şarap gibiydi
Poseidon'la oturup şarap içtim
simit yerine şiirler attım martılara

az mı sevdalar eskittim
az mı kırıldı kalbim
taşıyamadı bu yükü
düşe kalka

hâlâ kulaklarımda oynaşır
ambulans çığlıkları ///

Alper T. İnce
56
HAŞ TANRISI

Bir haş tanrısı çiziyor tohumu
Kundak uzanıyor belleklere
Yanımdaymışsın gibi kıvrılan kadın sayrı
Adam bilinenler sıraya girmişler
Sarı gözlerinde gergedan çığlığı

Varsın gergedanlar kovalansın körpeliğinde
Bir haş tanrısı çizsin tohumu
sütü kan coğrafyasında sinsî bir sınır savaşı
Sakızı ağızda kavrulan bir ah olsun

Keşke yalnız çocuk oyunu kalsaydın, Tıp!

Bir haş tanrısı çiziyor tohumu
Zeus'un Helen'e devası
İskender'in askerlerinin korkusuzluğu,
Hassan'ın devlet düşüren cenneti
Cleopatra'nın cazibesi
Sayrı adam gergedan kadın damarda peynir

Bir haş tanrısı çiziyor tohumu
Elimde üniformanın altı ayı çelişkisi
Hançeremde yapay bir harami iniltisi
Kazancı çocuklarının hevesli gözlerinden
Gözlerime onaylı
Artık zor bulunan akineton cesareti
Giyiniyorum
Üstünde ben olmak ne kadar zor yazan
Bir tişörtü
Yürüyorum
Şehir sandığım cinnet sokaklarında
Yürüyorum
Artık senin olmayan sağanaklarımla.

Bir haş tanrısı çiziyor tohumu
Işık yanıyor demek tez yazıyorsun
Ben pencere altında bir sus büyüü
Sur dibine vuran su gibi aksaydım içine
İçimi kesen sözlerin bileğimde kırık şişe
Kan değil ah akıyor kösnül geceye

Bir haş tanrısı çiziyor tohumu
Görünen yerleri sarışın bir kadın oluyorsun
Yerli bir vodvil oluyoruz öpüşünce

Elimde üniformanın kopan altı ayı
Yarım sene bekleyecek misin?
Beni gömdüğün gibi sahte

Bir haş tanrısı çiziyor tohumu
Susmaktan uzuyor bu bellek kundağı //

Alper T. İnce
57
KİM

İNDİ

Suya sokulan onurumuz
dikilirken körpe yatağa
Kim
İndi
aşınmış bakışların odaklandığı gözün
Sıkıştırdığı resim?
Kim
İndi
geçmiş süngerleyemeyen tin?
İnceldikçe inceliyorum:
Katıksız bir hiçim.

Çekmeceye ustaca sakladığını sandığım
Önemsiz bir keşke
Ya da bir telefonun ardından giz bir iç çekiş
Kekre umudundan çoğalan.
Ya da titrek bir vazgeçiş
anında odaya kapanıp ağlayan.
Kitap arasında unutulmuş bir pusula,
Babandan nefret ettiğin anlarda
Sığındığın o ilk adam...
Kim
İndi
Soru sormayı affetmek sanan?

Kim
İndi
Soyumuzu akıttığımız yatağa
Savurduğumuz keşke kılıfında bekletilen
Şöhretin yalanında sabırlanırken körpe
Bir o kadar narin ikiyüzlülükle taktığımız
Gaz maskesi korumaz bizi inanma
Yine de gözümüz yaşarır kaldırımların altında
Kumsal bulamayınca

Kim
İndi
Kara bayraklar dalgalanırken yığının üstünde
Çocuklar atacak taş bulamazken kil sokaklarda
Bıçare ekran tuşlu telefonlar dilimizde şifre
Zifir musikisi çalınırken mabetlerde
Ranzama yaslanırken sustuğum fotoğraf içine yazılan
Bir nottur sevgili başka bir fotoğrafı notlarken
Kim
İndi
Soyduğum teninde terleyen el
Tutmuşken elimi yokuşlar uzar durmadan
Eser yel bu uçurum bu kendine katlanmış
Bu ılık çizgi gövdemden yayılan bu gamlı kargaşa
Kim
İndi
Ben sandığım mağaraya? //////////////

Alper T. İnce
16

ASLA RÜCU

Bu uğrun uğrun nihayetlenen başkaya
Süpürge olmuş argın bakışım
Kadınlığımı bile esirgediğin yatakta yay
Kaşınan parmak uçlarımda niyet kalmadı
Geçip saman kâğıtların altına
Az meni biraz kan çokça öfkeyle
Çiftleşen böcekler ve Yüksel Arslan minareleri
Çizerek boşalan usuma bir çivi daha
Çakıyorum yetmiyor bir daha bir daha
Bir daha başkasının düşlerini kolajlıyorum
Tuttuğum taşları yiyorum afiyetime sağlık
Uyusam düzen gelecek uyumaktan korkuyorum ////

Ejder DEMİR

42

YENİ DOĞMUŞ GİBİYİM

iyi ki geldin doktor
tavan yaptı tansiyonum
ara sokaklarda kayboluyor nefesim
ciğerlerimde şehrin ana yollarını
asfaltlayacak kadar zift

akşam yine karardı ışıklarım
“salavat getir” diyor
bizim dini bütün velet
kızdım eşeoğlu eşeğe
“ben ölüyorum ulan
salavatın sırası mı
doktor çağırırsana!” dedim

salavat getirsem de yutmaz bu fırladığı
yılların allahı
çalmadım ki hiçbir zaman kapısını

tümce içinde anlam kazanan
sözcüklere döndüm doktor
kimse satır başı yapmaz bundan böyle beni

hikâyeyi duydun mu doktor:
“iki yaşlıdan biri
diğerine nasıl olduğunu sormuş
diğeri de yanıtlamış:
-anamdan yeni doğmuş gibiyim
başımda saçım yok ağzımda dişim
altıma da yapıyom”

yani, kıssadan hisse
iyim doktor
iyi geldi kıcıma soktuğun iğne
şimdilik altıma yapıyor olmasam da
anamdan yeni doğmuş gibiyim ////

Göktuğ AŞÇI

42

TURUNCU

Turuncuydu dünya bir zamanlar,
Turuncuda yarışıldı oyuncak arabalar.
Yollar hikâyeler fısıldardı arabalara
Hikâyeler anlatılırdı salıncaklarda.

Koşturdukça akreple yelkovan
Renkler çalıyor siyaha turuncudan.
Şimdi kapkara turuncun tonları,
Yolları bürümüş yaban otları.

Benzin kokusundan çürümüş iskeletler
Yollarda isimsiz ağaçlar büyütmişler.
Değişen ne köyler ne de kasabalar,
Onlar küçülüyor büyüdükçe insanlar.

SONBAHAR

Her çiçek gibi tohumdu önce,
Filizlendi güneşin sevgisini görünce.
Toprak sardı, bedenini o ince,
O da kök saldı, yayıldı gizlice.

Güneş sonsuza kadar kalamazdı,
Toprak tek başına ona bakamazdı.
Yaz yorulunca beklemekten
Sonbahar geldi erkenden.

Aldı sonbahar sevgiyi güneşten
Kararmış toprağı çekti verimden
Kırıldı bedeni, yavaşça eğildi
Sarsıldı bir kez, sonra yere serildi.

Bütün çiçekler erken ölürdü
Bazıları onun gibi daha erkenden.

//////////

Günümüz şiir dergilerini hiç izlemediğiniz anlaşıyor.
Ancak okullarda karşılaşılan şairleri de iyi incelemiştiniz.
Akatalpa'nın sitesinden geçmiş sayılarımızı (ya da
YasakMeyve, Varlık gibi dergileri) okursanız
farkı siz de göreceksiniz.

*

Bu şiirlerden birine yer verecek durum doğar mı dergi
oluşturulurken şu aşamada bilemiyorum. (Doğum yılınızı
içeren kısa bir hayat hikâyesi yollayın bunun için.)
Başarılar.

//////////

Erhan MINDİZ

40

BENİM BİSİKLETİM HİÇ OLMADI BABA

benim bisikletim hiç olmadı baba
ne dört tekerim oldu üstünde gideceğim

ne de iki tekerim oldu
tek başıma yürüdüm bu taşlı yolları
yolun başlangıcında merak vardı
yolun sonunda yenilik

ben klakson da çalamadım hiç baba
hep yoldan çekildim seslerde
bu taşlı kaldırımlar imdadıma yetiştirdi
ben farklı dilden konuşurdum onlarla ama
arnavuttan farkım olmadığını gördüm
onların babası sen değildin baba ama
yaşasın insanlığın kardeşliği dedik

ben ilkbaharda da yaprak döktüm baba
dostlarım beni meyveleriyle besledi
hep bir ocak aramıştım sıkıştığım da
ben bir ocak ayının bir günü doğmuştum
senin de eserindim ben baba
ama bisikletim hiç olmadı benim
bu yüzden hiç öğrenemedim bisiklete binmeyi

sen bisiklete binmeyi biliyor muydun sahi baba?
rüzgârı arkana alıp Adalar'da gezmeyi
ben hiç öğrenemedim, sen de baba
o ne yaptı bilmiyorum, zaten bilmeden öğrendik bazı şeyleri
mesela rüzgârı avuçlarında hissetmeyi biz bize öğrendik

öğrenmeden bildiklerimiz ise baba
en güçlü bağlanmamız olan sevgiydi
benim bisikletim hiç olmadı baba, senin de
ama yine de çocukluğumuzu sevdi
yine de sevdiklerimize inanmayı öğrendik
ama yine de. //////////

Erhan MINDİZ

30

BEN ŞİMDİ KİM İÇİN ŞAİRİM

ben şimdi kim için şairim
toplumsa, sen toplumsun
bundandır benim kendimle yalnızlığım
seni bulduğumda yeni bir toplum oluşur
mitoz bölünmeyi bu yüzden severim
bu durumda tüm yaşadıklarımız bireyleri besler
en küçük sosyolojik birim ailedir
aile bireylerimizin olması umudumuzdur

ben şimdi kim için şairim
sanatsa, sen bir sanat eseri
bundandır senin karşında suskunluğum
ben seyretmeyi severim bir eseri
çünkü en güzel tablolar seyredirken güzeldir
beni bir barda dansa kaldırman
o tabloyu solumama yorulur
bu yüzden belki her dansın sanat olması

ben senin için var olduğumu anımsarım
işte bu beni asla öldürmez
insanı ayakta tutan ve her zaman

umutlarıdır bir acıya gülümsemesi
bundandır umudun tükenmemesi
sen hem umutsundur hem de sanat
sorumun cevabını bulurum
her kadın başlı başına bir şiirdir

RİDVAN ARDIÇ

İletişim Tel: 05348363179

ÖZGEÇMİŞ

Rıdvan Ardiç, 1990 İstanbul doğumlu. Şu an İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Kültür Yönetimi lisansına devam etmektedir. Bir şiiri Poyraz Edebiyat'ta, içinde bulunduğu iki çeviri çalışması da Sıcak Nal'da yayınlandı. Cemal Süreya Kültür Sanat Derneği'nin gençlere yönelik çalışmalarını yaptığı Gençlik Yönetimi'nin iki kurucusundan biri olup, hâlâ dernekte faaliyet göstermektedir.

ŞİİRLER:

46

yorgun ruhlar balladı

seni her sevdiğimde ağzımdan damlayan dağ
kollarım güçsüz kalsa bile seni sarmak için

ulaşır gökte kırlangıçlar askerler ve ölüm yamacına
nasıl gözlerin yapıyorsa bunu hayatıma ansızın yağ

ya yoksun deyip kabullenmem gerek yokluğu
sonsuz şiirlerden birini yükleyip zamandaki sesime

dokunulmamış kara parçalarında seni düşünüp
ya varlığın gibiyse üstüme bir akşam ateş açılır da

ben sana ulaşmadan bir nebze toprak düşünde
yalansızlığın tekin olmayan caddelerine düşmek

karanından döndüğüm bir yakın intihar şarkısı gibi
en umulmamış kısımda gözlerimi açarım sesine

tenin ada içinde yeni yapılmış kuş yuvaları
bir acı içinde sana doğru çevirdiğim yüz aynam

unutmak gibi cesaretim yok bende yok olama
bitimsiz cümleler yazdıran kadının büyüsün yalnızlığı

gecenin günü öpmesi gibi karanlık yarı aydınlık
ancak yüzünü unutursam kaybederim dünyayı

seni her sevdiğimde ulaşmak istediğim okyanus
sığındığım tek abis oluyor o adında duyduğum yakınlık

seni her keşimde ağzından damlayan donuk mevsim
sokaklarında bitkin saatler ve sevilmemiş yorgun atlar

gibi uzaklaşıp gitmek ister zamandan uzak bacaklarına

ziyaretsiz galerilerinde asılı orda sevişmek usülü resmim

bir sokak protestosunda olursun yüzünü seçer yüzüm
sesin çınlar katli meşru görülen adamın kulaklarında

yağmur gibi olursun fakat beklenmez olup bu ayda
vücudunda şahlanmasam da bir kör akşamda sen ki
hüznümsün

ridvan ARDIÇ

30

RAKIM SIFIR ÇARESİZLİK DOLU

öyle de bir çaresizlik, kımıldamaz hiç
içini dolduramazsın büyük bir devrim hariç
kımıldayan yalnızca bir göz, odaklanır
çekilmemiş bir fotoğrafın hazırlığı gibi
bir kere bulvar görmedim bu semtte
sen yürümeden, yürümeden çok önce

eski bir manav kaldı, yeşillik satıyor sadece
ve bir de çiçekçiler var akşama kadar hüznümlü
yıldız karıştırıyorlar artık karanfillere
aslında herkes unutuyor yakasına çiçek ilıstirmeyi
bir adam başına dikenli tel takıyor evlendiğinin
birkaçımız da o kadını ondan çok sevdik

öyle de bir çaresizlik, parklarda açmıyor hiç
içini dolduramazsın ayrılığın
ses çıkarmadan gitmek hariç
diyorum
bir akvaryumda bile boğulacakken
gelip karşımda ağlıyorsun

seni tanıdıktan sonra
üç mevsim yaşıyorum

ki sen varken yalnız kalınca
sanki seni aldatıyorum

22

kedî gülüşü

sessizliği bir ağacın yüzünde alfabemizin
kapıların gözetleme deliklerinde yazılı
bir vuruş!
bir vuruş daha!
yık beni
gövdem gönüllü her coğrafyaya
sen öylece otursan da yağmur yağar
dolaşırım bıkmadan bütün sanat galerilerini
bir çıkmaz sokak doğar karnından
neyim var neyim yok alır gider şiir

bir kadeh!
bir kadeh daha!

bir dize öne çıkar güzelliğindendir
onu da paylaşamaz hiçbir kedi gülüşü

balkonumu akasyalar kapatıyor
geceleeri anımsıyorum yüzünü

Göktuğ AŞCI

11
BİRİ

Bire sormuşlar:
Ne oldu birdenbire?
Birin burnu göklerde:
Başarım benimle kabire.
İki söz almış:
Bre bir, övünme habire,
Oturduğun çürük bir tabure.

))))))

İlk iki şiiri **Ulus Bayram** adıyla yayın programımıza alıyoruz. Bunları başka yere yollamayınız. Ayrıca ilk şiirinin *Akatalpa*'da yayımlanması bir şair için fena bir durum değildir.

*

Bilgisayarımızda mı sorun var nedir biraz; metni buradan kopyalayıp alamıyoruz; İzabella'yı dosyayla ya da ayrı bir e-mail ile yeniden yollayabilir misiniz? (Şiir içinde **e**; başlıkta **a** ile; Fransızca ve Latince kökenli bir başka dildeki [İtalyanca, İspanyolca, Portekizce...] ad olmalı.)

*

16 yaşında yayımlanabilecek düzeyde şiirler yazmak kolay değildir; ama hayat da zordur bu arada, Şair Kardeş.
Kolaylıklar,
Akatalpa adına Ramis Dara

Fatih AKÇA

33

tragedyalar yalan, gece ansızın kopacak
üstümüzde ıhlamur yumuşaklığında şarkılar
akmak su kadar **kanın da** işlevidir
bizi akarken asacaklar, ölüm iğde kokacak

herkes yanlış ölecek, bıçak çecekler geceye

tenindeki korkuya kapılacağım, siren sesleri
sığınaklara girer gibi gireceğim gözlerinden
dışarıda anason kokan canlılar var
kelebekler çok içmiş bu gece
durmadan sataşıyorlar bütün ışıklara

tragedyalar yalan, martılar ansızın uçacak
ellerimizde tedirgin bir randevu çiçeği
nereye koysak, sevgilisiz kalacak
saatler kollarda taşınan cesetlerdir
akmak su ve kan kadar zamanın da hakkıdır

başka şehre giden bir otobüse sakladım seni
oraya git ve iğde koksun ölümler, kelebekler anason
koyunmda alaturka bir hikâye, güncellenen yalnızlık
gecenin tekerinden fırlayan o fren sesiyle
geliyor yüreğimizdeki her şey ağzımıza
ve fırlıyor kanatlanıp, şapkam da hüznübaz oyun kartları

git, bir intiharı sürükle çift tıklayarak /// 26

Özgür E. BAYRAM

8

YAPAYALNIZ

iki yalnızız burada
öyle ki
birimiz satranç oynuyor
birimiz tavla ////

//////////

bir kakhaha için kaç yaşam-ııı

kardeşime ; Adnan satıcı ya...özlemle

1

aynaların üzerinde yürürken. nemli
ayaklarımdan başlıyorum yeşermeye
ormanların kalbinde kıvılcımlanan çiçeklerle
köklerimden şakağıma bir rüzgâr
zamanın dudağında açık kalmış kapının dili

sözlerle karşıladı beni ..., hep koşturmak için hep konuşmak için

içtim halkalandığı suyu (–ağaçlarda dal budak-)
kendi nehrine düşen anlamını dalgalanmalarıyla boğan
harf değildi , belki uğultulu arı kovanıydı ancak
ten altında gömleklenen huyu

*gibi soyunan bulantılar , gibi sıcak
yağmurudur zamanın
dedi/m
yine kendini serinletecek*

baktım.oradaydı tanrım , beni görünce
-bunun içindir kendimi yarattığım

11

kaybettiğim hayatlar sonra neden
bulutlarla dolu gökyüzü
sonra annem , ruh ikizim tut ki eşim
aklıma geliyor fişkıran polenlerle
ben doğduktan sonra toprağa gömülmüş eşim
mezarsız tanrım .., ve kızım ölümünden sonra
bakıp güneşe , bakıp yıldızlara ve ay a
aynalara yakıştıgım sırlanmalarım...diyorum :
-en iyi insan güneşleniyor yağmurların altında

aradığım şiir .., hâla boş bir sayfa
ve hâla taranabilir haldeyken yüzüm
maskelerin kasnağında

-elohim elohim lama sabachtani ?

cihat bucak

-ah hah hah hah haa !..

yitik virgül

içimdeki atın bana baktığı
gizliden bir kedinin telaşı
tel dolap mutfak pencere
yerle bir olmuş anıların

yarısı sende kalsın – yarısı bende
bu şiirin söylediği

nasır tutmuş avuçlarım ;
kendine titremeleriyle dalgalanan
onu yansılarda yok eden
böyle bir cevaptır
komik tebessümlere yuva(r)lanan
bir virgüldür belki , sırtındaki
yangın için hazır kibrit
el değmemiş baharatlar
ve mutfakta

boşluklarını eksiğinle doldurduğum
bir sürü nesnelerle neden

korkmuyorum karşılaşmaktan kendimden
ama bilmem
içimdeki atın bana baktığı
yağmur artık ne zaman yağar.

gizliden bir kedinin telaşı
tel dolap mutfak pencere
yerle bir olmuş anıların
ve bahçeye taşıdığım faytondan bozma balkabağı ile

*oturup bir sigara daha yaktım
öptüğümün küllkedisine*

cihat bucak

25 Haziran 2012

Merhabalar,

Derginizi beğeniyorum. “Yayımlanmamış” birkaç şiirimi
göndermek istiyorum; yayımlamaya değer görürseniz
mutlu olurum.

Sevgiyle,

S.G.

Özgeçmiş:

Senem Gökel (1982) Kıbrıs, Lefkoşa’da doğdu. Kıbrıs
ve Türkiye’deki çeşitli edebiyat dergilerinde şiirleri
yayımlandı. Bazı şiirleri Rumca’ya ve İngilizce’ye
çevrildi.

Şiirler:

Güzel Kafalar Ülkesi
Yolda
Japon Balıkları
Akşam Dönüşü
Konuşma
Mış Gibi Yapan Kız’ın Masalı

Güzel Kafalar Ülkesi

Onlar da aynını yapıyor
Adım mı atıyorlar oralara ulaşmak için?
Üstelik onlar
anlaşılmaz bir şeyler söylüyorlar
böylesi daha makbul diye inanarak kafalarıyla
Daha nelere nelere inanıyorlar kafalarıyla
Kafalarının güzelliğini görmeden eskitiyorlar onları

Bir ayakkabı gibi cilalandı sanıyorlar okudukları her kitapla
Oysa her gün biraz daha soluyor rengi kafalarının
bir hasta gibi,
bir ölü gibi yatıyor
öylece bakıyor göze hoş gelen ne varsa kafaları
Unutmuşlar annelerinin sevmelerini onları.
Görmüş geçirmiş avuçlarıyla artık onların
okşamarına izin vermiyor büyüyen, büyükleme
kafaları
Kimi zaman karılarını öpüyor kafaları
Kimi zaman karıların tanımadığı kadınları
Her seferinde eve dönüyor onlar
ve yastığa koyuyor yorgunluklarını
Rollere girmekten bitkin çizgilerin boyadığı
yüzleri taşıyan kafaları
Kendileriyle tartışıp
kendilerine küsüyorlar
sonra övüyorlar kendilerini
Az önce düşen gözkapaklarını
vicdan gibi taşıyan kafalar, onların kafaları.

Japon Balıkları

Evimin yakınında bir park olsaydı, bir de koruluk
şimdi orada duran, olmayan küçük gölün yanında,
olmayan banka oturdum.
Düşünüp,
düşünecek yeni meselelere varmak için iyi bir yer.
Olmayan Japon balıklarının olmayan lekeli sırtlarının
ne zaman belireceklerini yüzeyde
beklemek için.
Bilmezler bir teselli olabileceklerini yüzüşlerinin.
Benim de bilemediğim doğruların
yanlışların arasında
bilmediğim gibi
“Sadece geçiyordum buralardan.” demek istediğimi
soran olursa.
Kaygan ve soğuk sırtlarına ürkekçe
dokunmak isteyip
istememek arasında geçen süre kadar boğduğunu beni
kitapların.
Aklımı karıştırdıklarını çünkü.
Omzunda ağlamak istediğimi içlerinden birinin sudan
korkmasam
ve bir daha karşılaşsak
tanımazlıktan geleceğimi
geçerken bir sokaktan.

Akşam Dönüşü

Hala aslında dinç olmak
akşam dönüşü-
ki bildiğim bir şey olmamıştı.
Yuvarlak olmak
Şişkin

Al yanakları gibi
Sophie'nin kızkardeşinin.

Konuşma

Dediğimi anlatamıyorum.
İnci gibi dizdim sanıyorum
alıp boynuna takacaksın
ve ne çok yakıştığını söyleyeceksin bana elbisenle.
Ama ipliği koparıyorsun
seslerini duyuyorum birbiri ardı
savrulup sürükleniyorlar.
Adil olmadığımı göstermek ister gibisin.
Susup düşünüyorum
karda kuş gibi kafamı silkiyorum.
“Özür diliyorum.”
“Konuşalım istiyorum.”
“Böyle böyle.” diyeceğim
Sen de “Şöyle.”
Ve çözeceğiz ellerimizi önümüzden
ceplerimize sokup alçakgönüllü sevgimizle.

Mış Gibi Yapan Kız'ın Masalı

“Bu kız” diye hitap etmiş kıza
başka adam.
Kız da başkasından duymuş.
“Bu kız”
“Bu kız”
Boynu
üzgün kafası altında uzayan
insanlar arasında bir şey arayan bu kız.
Mış gibi yapan bu kız.
Bir taşla yaslanıp
“Yıllardır arkadaş edinmemişim.” dedi içinden
çeken kumaş gibi büzüşen bu kız.
Çok geçmeden çıkageldi kökü Levanten adam.
Kızın önünü süpürdü.
Heyecanla sallayarak süpürgesini
onlara kızın marifetlerini anlattı, gözleri doldu;
ne güzeldi haddi hesabı kızdan beklediklerinin.
Şıp diye mutlu kız.
Lakin başında eğlenmenin
“Merhaba”dan ve birkaç bilgiden sonra gerekli
ufak ufak tüüyordu bakışları uzağa.
Satıcıysa pirelendi kızın sorusuna.
Küçük bir sürtük gözünün içine bakarak güldü.
Kız yürüyüp gitti
acemice salınıp tavus kuşu tüylerini.
Kızgın sahibine bakan köpeciğin kulakları gibi indi
göğsüne.

Hakan YİRİK

ELMA YARASI

yüzümdeki kalabalığa çıktım bugün
saça sakala karıştım çözülmedim
şık bir ara pasıyla kalbimi attım sana
bir kadının ofsayda yakalanmasını yazdı tarih
hızla yuvarlandım her şeye doğru
karsız bir çığ nasıl yuvarlanırsa
delinmedi hiçbir ağ, değil mi ki
birdir kaderi insanla balığın şu dünyada

temize çektim bugün kendimi
okudum unuttum sonra ezberledim
ama susup pusuyorum bir şeyleri
bir müzik öğretmenin akort tutması diye
kulağını çektiği şımarık çocuğum
ve senden kalma bir dilaltı jiletidir
kimi öpsem ağzımda bulduğum

indim bugün uçan halımdan
kendimi bıraktığım cami avlusu...
hint kumaşları ve *bulmak kaybetmektir*
üstsüz güneşlendi fiziki haritalarda istanbul
boğaz köprüsüne binmeyi bir türlü
beceremeyen acemi bir kovboyum

masalım dindi
gökten düşen beton elmalarım...
anne çıkarıp sok kalbine şu usturayı
tutuştur sonra elime
çok oldu tutmayalı
yürekten bir elma şekerini elimde

Nur BİLGİN

32

PAMUK

besbelli bu inkarlar.
bi sokağı caddeye bağlayan keder susmaları.
evet,
sokaklara sığmayacak kadar çok sessizlik.
kaldırımda.
sessizlik saçlarında.
beyazda.
yan masada.
yerlerinden sökülmüş nar taneleri,
avcumda.

Siz başka bir cumhuriyet kurun,
natürmort doyursun karnımı.
çay da içmem.
belki bi cinayet işlerim,
çalı süpürgesiyle.
başka milletten insanlar gelir
o sırada.
Arap kağıdına şiirler yazarım.

sürekli en başa dönüyorum.
nar yerken çok yoruluyorum.

SON 10 YILIN EN SOĞUK Kış'ı

ve soğuktur,küflüdür,kıştır bu mevsim
yorganlar bile ısıtmaz bu soğukta
bir battaniye şart!
bir de parmak uçlarınla boğumları arasındaki dünyan

sonra kış biter
beyaz tişörtlü yaz'lar gelir
ben
ayakkabılarım elimde
yürürüm bütün mevsimleri baştan başa
parmaklarını yüzümde gezdirirsin
bütün tavşanlar sevinir.

HAL.

sen su getir yeter,cumalar serinlesin.

akşamları uğradığım masasıyla.
kaç çay içmişizdir o masada,
rakı hayaliyle.
incir 'bağ'lasan örüklerime, ismin yalın hali
can'ımın bağ hali.

seni bekliyorum kahvaltıda
geç kalma
bunamışlığımı at üstümden
tepelerde dinlendir.
benim gözüm her daldığında, yeni masaörtüsü
ser, istediğinden,
dalgınlık hali.

perşembe'nin ne olduğunu sen bilirsin,
ardından pazar'ın geldiğini.
o yüzden saat dörtte gölgelikte,
beklemenin gölge hali.

kış gelir mi gelir yaz'ındayız
ellerimiz vapur telaşı, yüzümüzde martı haykırıışları.
serçe adımlarla koşuyorum.
ey içeri'min derin kuyusu,
*can'ım neşet!'
gözlerimin yaş hali.

*:canımın içi ozan

ÇAY

saçlarımın mavisi ol istiyorum, derin.
çay bardağımdaki dudak payım ol.
bergamot payı.
biraz olsun soğusun diye üflerim ya çayı,
uzun uzun yürü dudaklarımdaki o çizgilerde.

sen düşünüyor musun ne olur bu sıcakta bu fesleğenlerin hali
diye,
düşünmüyorsun değil mi

gözlerin konuşuyor
konuşmayan çaydanlığın yerine,
biraz kelime mi demlesek?

AĞIZ KOKUSU

bak uyandım ben
çarşaf kırmızı ve ıslak
ve kırıışmış
odamı da topladım
saçlarımla uğraşıyorum
bi kesiyorum
bi yalıyorum
dudaklarım kırmızı oluyor
çürüyor muyum?

oda loş
bu sabah da yok
'soğuk, üflüyor pencerenin altından
ben hala üşümedim
ben çok uyandım
uyandım çoktan
amma velakin
alarm hala uyuyor
ben ispanyolca konuşuyorum
yastık bile beni dinliyor
neler diyorum acaba?
peki ya sen!
neden bacakların
ısıtmıyor benimkileri. // Nur Bilgin son

Sertaç GEREÇ

25

BEN

Güneşi batmayan sokaklara
doğdum ben

Semada salalar yankılanırken

Gurbete düşen vatansız kuşları
sevdim ben

Bir yıldız ışığını söndürürken

Duvarlara gizlenen yalnızlıkları
yazdım ben
Gözlerimden silik gölgeler geçerken

Ruhumdaki yaraları besleyip
büyüttüm ben

Devran tersine yol alırken

Başka dillerde aşkıma karşılık
aradım ben

Ebcetle vuslatı hesap ederken

Daralan nefesimde değil aynalarda
boğuldum ben

Zaman bana kederler yüklerken ///

Ali VAROL

23

MANZARALAR

her adımında kaldırımlar öksürüyor
bir bulut ölüyor ellerimin arasından kayarak
ben eski adam değilim belki bu yüzden
selamımı almıyor trafik levhaları

ne çok adamlar görüyorum bakışları italik
harplerden yeni çıkmış sanki kadınlar
boyunlarındaki gerdanlık bir mezarlık
sonra ardı sıra çocuk çığlıkları

uzun bir yoldayım velhasıl yüzüm varsıl
bugün güzel bir kuşun kanadında konaklayacağım

sayacağım avuçlarına bir bir yıldızları
ah ah ki arkamda taşların susuşları

kollarımda dolu yol yorgunlukları
öznesi değilim artık bu kokuşmuşlukların
yol verin bir başıboş dağa gideceğim
ardımda kalacak yaşamın cam kırıkları ////

Hakkı ÇINAR

12

SÖYLE BANA ŞİMDİ

söyle bana şimdi sen annem kadar sevgilim
kötülük yanım, ve sonsuzluğum, nedir erdem
bu sessizliğin uzamında, kırılmaz mı ışık

kötümser yanım tenindeki anne kokusu, ve ten
altından çıkacak kadar süzölmeli, çıkacak kanla
yazılmış o eski ahit, senle o mu yazmıştır bunu
söyle şimdi, sessizliği nerden tanırsın, ve elbette beni ////

Hakkı ÇINAR

17

İLERLE

hadi saçmalama artık, bu gözyaşları niye
devam etmelisin yoluna, orada çalılar
orada dikenler, orada baraj dediğin gölet
ne kaldı ki şunun şurasında, bitir ihtilalini önünde
beklenilmez artık, zaman gitme zamanı, içine girme
zamanı, zaten içindesin de, ilerleme zamanı,
ayaklarına buz aydınlıklar dokunur, pamuk tarlası gibi
gökyüzünde olanın işidir bulutlar, kardeş ve yoldaş
sevecen yaklaşmalısın onlara, ve başındaki yıldızlara
hep birlikte papatyadan taç yapmışlar saçlarına,

inmeysin sakın ha bir daha aşağılara, zaten bir kez çıktın mı
alışamazsın kendi toprağına, yadırgar, istemez, başkası dolar
///

Emin KAYA

34

KÖPEKLİ AŞK

diyelim ki deli bir köpeği sevdin
diyelim ki köpek on yaşında sen henüz otuz
oturmuşsunuz karşılıklı bir cam kenarına
önünüzde sıkma mağrip üzümü
ikinizin de buğulu bakışları

diyelim ki karşıdan bir yol geçiyor
yolda bir kadın...
senin uçuşan eteğinde gözlerin
köpeğince bakışı saçlarında dalgalı
ikiniz de bir kadından çekmişsiniz, belli
sende ten arzusu kabarmış
köpekse hâlâ sırlısıklaam aşk

diyelim ki kalkıp bir metroya gittiniz
caz umrunuzda hiç değil, ama hiç...
iki bakışa da tav olabilirsiniz
ya da bilekteki kesiğe
dürüst davranırsa şayet köşedeki tinerci

döküyorsunuz diyelim dilinizde ne var ne yok
önünüz trafik ışıkları
hiç adil davranmıyor polis
bir düdük sesiyle sürüyor üstünüze yasayı

eflatun bir sokağı dönüyorsunuz diyelim
kuvars bir pencere onu yüzünüz
yaprak uçuran dilinizde naftalin sözleriniz
kalkıp bir yağmur da düşürebilir gözleriniz
ya da köpekli geceye uçurum kalbiniz ////

Emin KAYA

22

İTİRAF

İçimin en kaypak diliyle konuştum
sevgine tüy kondurmayan kalbinle
ömrüm oldukça ömrüne katacağım derken
bir ayağım kalkık durdu esiklerinde
sen göremedin
gözün kalbimin odalarındaydı çünkü

göremedin, seni seviyorum derken
dilimin bir engerek kıvraklığıyla çatallaştığını
gözüm kapılarında oldu hep teninden nasibimi alırken
sen ise mutlu evcilik oyununda
bana benzettiğin minik yavrunla sarmaş dolaş

bir terki en çok hak edenim
yüzüm tükürüğünde boğulsun beni seven dudaklarının
nişanım olsun o da benim
kurumasın ama hiç
her gören bir lanet gibi kaçırırsın diye kalbini dilimden